Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

5-6

NR. 5-6 (278-279) • ANUL XXVIII • Mai-Iunie 2024

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale

www.revistasud.ro

Manifest pentru sănătatea Pământului

de Adrian Păunescu

Aproape am ajuns să ne mândrim
Că, mai rapid, în acest veac se moare,
Că noi ne-mbolnăvim și suferim
De boala bolilor fără scăpare.

Stupizi actori ai tragicului rol,
Mai și avem puterea inumană
De a vorbi despre această rană
Ce va lăsa pământul sterp și gol.

Noi suntem fiii veacului bolnav,
Noi suntem canceroșii de elită.
Nu ne mai vindecăm cu niciun praf,
Bieți Iovi pe o planetă părăsită.

Și mai avem și straniul obicei
De-a spune, și-n piept a ne și bate,
Că moartea ne-a făcut averea ei
Vânzând înstrăinata sănătate.

Și chiar acum, când eu acestea scriu,
Când vă vorbesc plângând la fiecare,
Pentru un om sub cer e prea târziu...
Un om, măcar, ireversibil moare.

Oameni politici încă sănătoși,
Bărbați puternici situați la cârmă,
Priviți acest pământ de canceroși !
Uitați-vă voi înșivă în urmă !

De nu cumva sunteți și voi pândiți
Și de sfârșitul nu vă e departe,
De nu v-a pus în drum, ca să-i stârniți
Ogoare de cenușă, muma moarte.

Și dacă vă convingeți că-i real,
Că omul hăituit de moarte este,
Că zeul lumii cade de pe cal
Străpuns ca de leucemii celeste,

Dacă nevasta unuia stă sub
Puterea bolii mari, ca într-o cușcă,
Dacă e cancer într-al lumii trup
Și-n nervii ei miros de praf de pușcă,

De ce luptați cu armele de foc
Și-ați dus moartea la perfecțiune ?
De ce nu puneți banii la un loc
Pentru aflarea leacurilor bune ?

Că nu atât un ne-nsemnat câștig
Al vreunui doctor să ne enerveze,
Ci banii dați pe moarte și pe frig
Să pună omenirea-n paranteze.

Nu-i numărați ilustrului chirurg
Banii luați pe grave operații
Dacă nu știți și banii care curg
Ca să distrugă rase, neamuri, nații !

Mătușa mea face economii
La gaz, lumină și, ades, la carne,
Fără a-nțelege și a ști
Că-n spate omenirea-i pune coarne.

Degeaba sunt chemați marii sărmani
Cureaua să o strângă cu credință,
Când voi zvârliți fără vreo trebuință
Sudoarea lor și-a sutelor de ani.

Ne mor părinți de cancer, și ne mor
Copii și frați, și cunoscuți, și rude,
Nimic n-amână ora morții lor,
Urechea cerului nu-i mai aude.

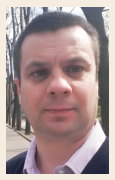
Am merita și noi să mai trăim.
Dați banii noștri pentru sănătate,
Că astăzi am ajuns să ne mândrim
Cu boala noastră, prima între toate.

Vrem viață pentru cei ce i-am născut.
Vrem viață pentru noi, aflați în viață,
Că moartea chiar în noi lucrează mut
Acum, când noi vorbim despre viață.

Vrem să trăim ! Putem să dăm și șperț
Pentru măcar un an de sănătate.
Opriți, vă implorăm, acest comerț
De moarte și de tot ce nu se poate.

Oameni politici, bunii noștri frați,
Noi v-am cedat și ranguri și proporții.
Dar nu putem continua.
Stopați această competiție a morții !

Alexandru Cazacu, *Rețele și conexiuni* (Angela Marinescu, Alexandru Miran) pag. 2





Gabriel Dragnea, *Poezia lui Cezar Baltag, o „odihnă în țipăt”* pag. 2

Nicolae Dan Fruntelată, *Fotbalul, sângele nebun al copilăriei* pag. 3





Titus Vîjeu, *Japonia după război* pag. 4

Florentin Popescu, *Elena Liliana Popescu, scriitoarea cu o bibliografie cât o bibliotecă* pag. 8





Ioana Ruxandra Fruntelată, *Călușul din Teleorman – o monografie exemplară* pag. 12

Ion Andreiță, *Satul din colțul ochiului. Noaptea cailor lunatici* pag. 13

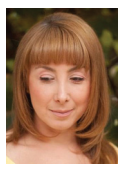




Șerban Codrin Denk, *Rodian Drăgoi sau paradoxul poetului minor* pag. 15

Nicolae Scurtu, *Noi completări la biografia lui Ștefan Ciobanu* pag. 19





Mona Dobrișan, *Dragoste și Progres, regia Cătălin Saizescu* pag. 21

Mirela Maiana Mladin, *Murivale* pag. 23





Emil Păunescu, *Știri muzeale* pag. 27

circumscrieri



Alexandru Cazacu

Rețele și conexiuni

Se discută în prezent, cu mare aplomb și chiar pătimaș, despre eficiența instituțiilor în reprezentarea cetățeanului din „satul global^. Mai ales că aceste organisme s-au multiplicat la nivel național, european și chiar internațional. Ele încearcă să fie răspunsul la provocările complexe ale unei contemporaneități extrem de veloce. Doar că, presați de tumultul problemelor cotidiene, ce se diversifică, oamenii se întreabă dacă nu cumva globalismul cu rețelele sale reale și virtuale seamănă cu un „cadavru viu^ ce are aceeași criză de identitate precum personajul principal din cunoscuta piesă de teatru a lui Lev Tolstoi. Distanțarea sau apropierea acestor organisme oficiale de tot ce se întâmplă „la firul ierbii^ ține mult de capitalul relațional comunitar al colectivității. Astăzi studiile spun că un țesut social bine sudat și valorizat poate modela mai ușor reprezentanții. Nu disputele dintre tehnofili și tehnofobi sunt relevante ori abordarea de tip „hate speach” care încurajează extremismele de orice tip. Utilă poate fi o „deschidere^ prin participare critică, implicată și ponderată.

Sub auspiciile lumii hibride se configurează astăzi tipologia despre care vorbea sociologul american Mark Granovetter în al său faimos articol „The Strength of Weak Ties^ în care se distingeau două tipuri de relații. Conexiunile între prieteni și persoane cu profesii, interese și status comun, respectiv între indivizi care nu se frecventează des, cu preocupări diferite, care se întâlnesc tangențial. Primele sunt considerare legături ce nu oferă evoluție celor din rețea, dar oferă suport emoțional. Cele din a doua categorie produc ceea ce autorul numește „puterea legăturilor slabe^, pentru care pledează, acestea aducând un plus de cunoaștere și creștere în sensul înțelegerii mai complexe și mai nuanțate a realității. În acest fel funcțiile de participare și suport mutual sunt antrenate într-o zonă de bun augur.

Doi poeți autentici, diferiți în discurs, pot fi revizitați și prin prisma acestei lărgiri a orizontului fiecăruia, rămânând în același timp consecvenți propriilor alegeri, valori și convingeri cu scopul comun de a îmbunătăți cotidianul și „establishmentul^ instituțional.

Incomodă, adesea violentă cu sine, dar și cu ceilalți s-a dovedit a fi mereu **Angela Marinescu** (1941-2023) pseudonimul Basarabei Matei, originară din Arad. La capătul unei tinereți marcate de acute probleme medicale, care au obligat-o la îndelungi spitalizări, devine licențiată în filosofie după ce în prealabil studiase cinci ani de medicină. Duce o existență tensionată în plan personal și marginală în plan social, dar reușește să publice mai multe volume de versuri expresioniste, pline de frondă și de o autenticitate frapantă. Deși neîncadrabilă generațional este adoptată cu entuziasm de ultimele promoții poetice contemporane fiind considerată de aceștia „regina punk a poeziei douămiiste” și printre primele autoare adepte ale *performance poetry*. Vulnerabilitatea și deopotrivă forța, intransigența și gestul clement aflat în subsidiar sunt armele pentru un asalt agresiv și consecvent asupra realului asumându-și toate consecințele care decurg din acest program menit a arunca în aer convenții, pudicitate ori rezonabil: „Trupul tău e tăiat subțire cu lama/ Încât lumina răsfrântă din tine-i albastră/ Ca un animal despicat./ Încât, am să te urmăresc/ După mersul tău rarefiat,/ După linia absolut perfectă/ Cu care ai culcat/ Neliniștit/ Lanul de grâu, înspre seară./ Am să te-ajung/ Cu capul viu atârnând de-oboseală/ Cu pieptul ros/ Fără carne/ Cu ochi/ Fără pleoape./ Și precum pasărea,/ care în mare singurătate,/ Țipând își leapădă prada/ Am să te uit.” (*Trupul tău*)

Extrem de cumpătatul, din toate punctele de vedere, **Alexandru Miran** (1926-2019), născut în localitatea Deda din județul Mureș, rămâne un poet pe cât de original, pe atât de atipic. Formându-se departe de tumultul lumii literare a timpului său, autorul a fost dublat de un important traducător din limba greacă, care s-a manifestat înaintea poetului. El a transpus în limba română integrala pieselor lui Eschil și Euripide, precum și o comedie de Aristofan. De profesie medic pediatru și ulterior cadrul universitar în domeniu, Alexandru Miran face parte dintr-o categorie de scriitori pentru care marea cultură clasică bine asimilată ghidează investigarea condiției umane. Trăsăturile tragediilor antice s-au integrat în versurile sale moderne grevate de un fond ezoteric local. Ermeticul și bucolicul, elegiacul și ludicul coexistă într-un construct liric unde comunicarea experienței intelectualizate este preferată relatării afectelor. O *terra ferma* a solemnității cuvintelor este câmpul de manifestare al optimului echilibru emoțional și cerebral ce evacuează orice manifestare a hybrisului: „Să intrăm în casa de lemn, la capătul zilei./ De-aici mai departe ușorii nu se sculptează, /pereții nu prin defel zugrăveala,/ podelele moi se-afundă sub tălpi,/ grinzile dăinuie doar prin aducere-aminte./ E cald înăuntru și ușile sunt zăvorâte,/ miroase ciudat a otavă târzie,/ se urmează versete, cuvinte de licăr și fum,/ iar valurile se aud cum bat în scânduri,/ la geamuri fulgeră delfini întunecați,/ se leagănă meduze uriașe,/ bat valurile casa, tot mai înalte,/ nu s-o scufunde, s-o mântuie.” (*La capătul zilei*)

Aflându-se structural la antipozi și utilizând mijloace de expresie poetică total diferite Angela Marinescu și Alexandru Miran se întâlnesc prin atracția aproape hipnotică față autenticitatea existenței. Lirica celor doi autori exemplifică o reacție individuală ce ajută la preluarea și asimilarea punctelor de presiune din rețeaua istoriei ce apasă asupra fiecăruia.

pretexte



Gabriel Dragnea

Poezia lui Cezar Baltag, o „odihnă în țipăt”

Când am început această rubrică, în urmă cu cinci ani, spuneam sub pretextul unei respirații continue în limba română că voi scrie despre lucruri și fapte pe care eu le consider importante de semnalat, amintind totodată de oameni pierduți sau rătăciți printre anii lumii. Astfel că, din 2019 și până acum i-am regăsit rătăcind prin cetate pe aceia care au avut un ecou al cuvintelor mai puternic pe drumul lecturilor personale. Cred în destinul cărților, al cuvintelor, într-un destin special al poeților, mai ales în aceste decenii tatuate permanent cu cele mai oribile imagini cu și despre moarte, egoism și nepăsare. Așadar, în acest tablou al ororilor evidente, unde am mai putea recunoaște și prețui poetul ? ! Asemenea unui vulcan rămas prea mult în adormire, periodic, mai respiră prin plămânii lui de piatră amintindu-ne că încă este viu. Ignorând statisticile oficiale, poeții mei din cetate sunt toți vii. Este și cazul lui Cezar Baltag, cel care privind cu *Ochii tăcerii* (1996) un rătăcit *Unicorn în oglindă* (1975) a reușit ca nimeni altul să descrie în cuvinte cea mai tulburătoare și atât de reală și crudă *Odihnă în țipăt* (1969): „Nemișcare. Cutremur. Nemișcare. / Cutremur. Odihna în țipăt / a lumii, / oh, împietrita și veche și sfâșietoare / odihnă în țipăt a lumii”.

Poetul născut în Hotinul României Mari metaforizează mituri și simboluri, le abstractizează în versuri care te provoacă să cauți în bagajul cultural propriu sensurile cele mai apropiate de cele gândite de autorul lor: „O ușă, nici măcar atât, numai pragul,/ Numai golul acestei uși într-un câmp gol./ Cine trece prin el se împarte, fantomele jumătății îl zăresc.// Lumea este o furcă de fân cu doi dinți enormi./ Aici este locul unde sfera a născut gemeni./ Toate drumurile se bifurcă.// Când focul se desparte de sine el poate fi băut./ Pâinea care se frânge în două devine soare./ Chipul privește. Chipul se lasă privit./ Ecou, hai să mergem de mână !/ Oglinda a despicat lumea.” (*Iarăși fața lui doi*)

În genere, construcția poemelor lui Cezar Baltag scurtcircuitează modul interpretării banale, anulează apariția unei concluzii rapide ca urmare a lecturii, fie ea pe fugă – nerecomandată, fie la un relanti necesar și obligatoriu. Metafore în sine, versurile, prin cuvintele-simbol alese ca parte a mesajului poetic trimit la teme fundamentale despre lume și viață prezente în creațiile atât ale clasicilor poeziei universale, cât și în cele ale contemporanilor săi: „Propoziție visată: Să nu pleci, l-ai văzut/ cum a venit ? să nu pleci ! Soarele e un măr căzător/ în direcția Lebedei/ și lumânarea țipă ca și cum ar vrea/ să evadeze din flacără./ Patul, cărțile, hainele, posibilul terestru…/ cade un măr într-o după-amiază din acest secol/ și un porumbel speriat își ia zborul de pe o pernă/ aspru/ ca și cum ar cosi// Moartea e un actor în întuneric/ el poartă pe umeri/ tăcerea unei uși/ el vine încet, își joacă strigătul lui cu mirare/ ridică un felinar, face lumină/ și deodată/ șoapta fâlfâie prelung pe buzele tale/ ca liliacul intrat fără veste într-un tunel nesfârșit.” (*În prag*)

În acest malaxor interior al poetului, cuvintele par a îmbrăca sensuri noi, modernul pur, abstractul în haina-simbol fiind deja elementele unei rețete personale și personalizate. Nu întâmplător, Mircea Martin considera că „în această confesiune solemnă, cuvintele au putere magică, evocatoare, proaspătă, ele se leagă miraculos într-o alunecare căreia poetul însuși nu i se poate sustrage. Lucrurile încep să semnifice singure, cuvintele înseși să gândească, poezia pare scrisă de o ființă abstractă, de un eu fără nume. La această impersonalitate înaltă, care e semnul distinctiv al Poetului, Cezar Baltag ajunge cultivând mitul.”

În filmul american de animație, *Coco*, regizat de Lee Unkrich și Adrian Molina, cei plecați în lumea de dincolo pot continua să trăiască într-un spațiu limitat, o existență condiționată doar de gândurile și amintirile pe care cei rămași pe pământ le au față de ei. Cu cât erau mai pomeniți, invocați în gânduri, rugăciuni sau în amintiri depănate la gura sobei, cu atât ei continuau să trăiască într-un spațiu ales și dedicat numai lor, a celor care merită. Da, și Cezar Baltag, alături de Emil Botta, Ion Drăgănoiu, Aurel Gurghianu, Daniela Caurea, Costache Ioanid, Dimitrie Nanu, Anghel Dumbrăveanu și mulți alții este poetul prea puțin invocat dar totuși încă viu, atât în lumea palpabilului, a concretului, cât și în acel Elysium mistic care l-a recuperat ca urmare a îndeplinirii cu succes a sarcinii de a lăsa cuvântul îmbrăcat în, poate cea mai frumoasă haină care putea fi vreodată creată și anume Poezia.

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT



Nicolae Dan Fruntelatã
(1946-2022)

Fotbalul, sângele nebun al copilăriei

Bucuria cea mare din verile adolescenței mele era fotbalul. O haită de copii nebuni, asta eram, căutam un petec de iarbă și o minge, fugeam după ele în satele din jur, era vară sudică grea și fierbinte, abia găseai un strop de aer de respirat, noi ne strângeam pe la cinci după amiază, ne împărțeam în două echipe, jucam fotbal, echipamentul era ceva secundar, un maieu, un chilot negru pe care nu se vedeau urmele de iarbă, în picioare tenișii, mai noi ori mai ruptăciți, eu aveam chiar o pereche de bascheți la care zonele mai demolate se cârpiseră cu sârmă subțire, asta era tot, mingea era a lui Dorel Ghiță, a lui Gicu Ghealdâr, a cui mai deținea un astfel de obiect, jucam în neștire, până spre zece seara, până ne cădea oboseala-n picioare, până aproape nu mai vedeam mingea aia murdară care alerga în jurul nostru. Fiecare joc era o poveste, o goană în imaginație, ne transpuneam, ne numeam cu numele unor idoli, Nicu Fota era Garrincha, Minu Condrea era Apolzan, iar eu eram Iașin, rusul uriaș care apăra cu o mână uriașă.

Eram în starea în care se putea întâmpla orice, se putea accepta orice. Cei care veniseră să ne vadă, câțiva săteni trecuți de prima tinerețe, fetele de-o vârstă cu noi pentru care jocul nostru era o promincă de mânji tineri care le putea stârni gânduri păcătoase, plecaseră de mult. Noi alergam înainte, noi trebuia să ne dăruim toată disperarea unei vârste.

Într-o astfel de seară-noapte, eram la Dobra, la marginea satului, acolo unde era terenul cu porți strâmbe de lemn subțire și cu marcaje de var aproape șterse. Atunci s-a întâmplat povestea pe care v-o spun.

Am auzit un tropot puternic și parcă din noaptea care începea să se aștearnă peste noi, a ieșit o herghelie de cai albi, venind dinspre Vlădaia, satul vecin. Ne-am oprit toți, nu înțelegeam de ce sunt toți albi, de ce aleargă înnebuniți, de ce nu nechează, de ce nu e nimeni în urma lor.

Caii, zece la număr, au ajuns la marginea terenului de fotbal, și-au continuat goana, pe margine, au ocolit de două ori, apoi au dispărut în înserarea care se lăsase greu.

Am asistat încremeniți la acest atac al cailor albi, n-am mai putut continua, ne-am îmbrăcat în tăcere, eram speriați și fără vorbe, ne-am târât spre casele noastre.

A doua zi am aflat că unul dintre cei mai buni dintre noi la jocul de fotbal, extrema dreaptă a dobrenilor, cel poreclit Zagalo, negriciosul Gicu Ghealdâr, murise în noaptea trecută, de inimă, adică inima lui de alergător se oprise așa dintr-odată.

Pe terenul de la Dobra n-am mai fost la fotbal niciodată. Mi-aduc aminte și azi că, peste două zile, la înmormântarea lui Gicu Ghealdâr, noi, cei din noaptea cailor albi, ne-am adunat toți la cimitirul din Dobra de parcă ar fi trebuit să ispășim împreună ceva.

Mai târziu, mult mai târziu, în maturitatea mea spre bătrânețe, am găsit într-o carte de vise acest verset: *Cal alb de vei visa/ Moarte înseamnă.*

Încă mai cred în asta...

***

Jurnal din Italia posibilă. Coppa del Mondo ’90. *Ciao*, fotografii color imense, tricouri, fulare, insigne, fanioane. Peninsula e pregătită pentru marele carnaval al celui mai pasionant sport din lume. Sunt primit de Giovanni Aosta, un lombard simpatic, delegat special de signor Luca di Montezemuolo, directorul general al Coppei, să-l însoțească pe trimisul revistei „Personal Magazin” din România. Îi spun că e *una gran’onore per me*, luăm în fugă câte un pahar cu Birra Moretti la barul aeroportului și mă conduce la mașină, o Lamborghini Espada cu opt cilindri, ceva între un avion și o mașină de curse.

Seara, sunt pe San Siro, în tribuna presei. Monitoare TV, mașini de scris cuplate la telefon, începe și o *Coppa* a presei mondiale, organizată la centimă de firma „Olivetti”. 70.000 de spectatori, muzică, o paradă – patru case de modă prezintă moda a patru continente – în lojă patru șefi de stat (Italia, Argentina, Brazilia, Camerun), numeroși prim-miniștri, politicieni, artiști, glorii ale sportului. Dar nu asta e important. Ci lovitura de începere a *Coppei*. Începutul luptei. Intrarea într-o nebunie colectivă, atât de frumoasă și de pură cum numai copilăria poate fi.

***

Brazilia, Rio de Janeiro, stadionul Maracana, vara lui 1992. Mă gândesc la copilăria mea, la visele despre echipa braziliană de aur care câștiga Cupa Mondială din Suedia. Garrincha, Didi, Vava, Pele, Zagallo. Atacul mortal. Cei care învățaseră fotbalul pe Copacabana și aveau gleznele ca trestia. Meciurile, totuși, aproape nu contează. Totul e în tribune. Fotbalul e o religie, iar jucătorii sunt idolii unui popor vital, care reacționează astfel la idolii străini.

Lângă plaja Botafogo, văd stânca ciudată, emblemă a orașului, Căpățâna de Zahăr. Și fabuloasa catedrală metropolitană São Sebastião. Urmează drumul peste Amazonia, către Foz de Iguaçu, cascada legendară dintre Brazilia, Argentina și Paraguay. O pânză de apă, un abur de apă, pe kilometri întregi, râul dansează peste pragurile dure, umezeala te pătrunde ca o lamă. Zburăm peste statul Paraña, zona indienilor Guarani. Peste păduri imense, pare *Terra Promessa*, Pământul Făgăduinței, pe un verde întunecat, sălbatic și pur. Zăresc silueta copacului simbolic *Palmiero da Tri*, palmierul cu trei coroane.

Aroma Braziliei: *conge, guayaba, maracuja, kiwi, un fel de roșii altoite cu piersici, ananas, cocos, trestie de zahăr.* Un alai de imagini, Căpățâna de Zahăr din dunga litoralului atlantic, lumina sclipind lângă statuia lui Iisus de la Corcovado, Copacabana ca o centură de diamante.

Și gândul meu de copil, întorcându-se iar și iar, pe Maracana…

(Va urma...)

BOLINTIN - Istorie în imagini

Fotografii din colecția ACTIB



Bolintin Vale, strada Mieilor, anul 1944: Mihai Pârvănescu (zis Mielu; 1864-1959), Ilie Pârvănescu (n. 1939; nepotul lui Mielu Pârvănescu), Rada Pârvănescu (n. 1916; mama lui Ilie și nora lui Mielu Pârvănescu)



Studenți bolintineni, septembrie 1959: Puiu Dumitrescu, Mioara Dănăilă, Mișu Stamate, Mircea Anton, Titi Carbarău.

Incrementa atque decrementa



Titus Vîjeu

Japonia după război

Primul scriitor japonez pe care l-am citit a fost Sunao Tokunaga. De altfel era și primul autor din Țara de la Soare Răsare care era publicat în România postbelică cu romanul său **În munții liniștiți** la Editura de stat pentru literatură și artă în anul 1953, reproducând ediția sovietică de la Moscova din anul anterior. Cartea mi-a picat în mână în anul 1960, când eram în primul an de gimnaziu, iar multe din lucrurile descrise îmi erau destul de străine. La data aceea nu existau la noi traducători străluciți și nici cunoscători ai culturii și civilizației japoneze. Acum zeci de scriitori din spațiul nipon sunt bine reprezentați în librăriile noastre. Nu doar cei doi laureați ai Premiului Nobel, Yasunari Kawabata și KenzaburM´ L´e (Kazuo Ishiguro, celălalt premiat cu origini japoneze este totuși un autor britanic) dar mulți alți mari scriitori precum Yukio Mishima, KM´bM´ Abe, Yasushi Inoue, Haruki Murakami sunt bine cunoscuți cititorilor noștri. Cu șapte decenii în urmă situația era mult diferită. Astfel încât m-am repezit asupra acelui roman ce-și începea descrierile „în august 1945", la „doar câteva zile (...) de când împăratul Hirohito anunțase la radio că Japonia acceptă condițiile de capitulare stabilite de aliați la Potsdam".

Astăzi sunt în măsură să relatez puternica impresie făcută asupra poporului de împărat la auzul vocii pe care mai toți supușii o socoteau a fi de natură divină, ca și celelalte componente biologice ale acelui suveran miop care antrenase țara într-o aventură catastrofală. După bombardamentele americane de la Hiroshima (6 august) și Nagasaki (9 august) marele Teno se adresa ca un muritor oarecare națiunii ce trăise dintotdeauna cu iluzia invulnerabilității sale. (Numai că le vorbea supușilor săi muritori în limba imperială, socotită și ea de natură divină...)

Cât despre condițiile de la Potsdam ele conțineau în esență doar două cuvinte: *unconditional surreder*...

Situația era fără ieșire. Un personaj al romanului „încerca să pătrundă miezul acestei fraze (...) «Japonia a pierdut războiul», dar conținutul ei i se părea atât de nepătruns și de încâlcit încât era cu neputință să-l cuprindă în întregime. Se spunea că aliații vor debarca în Japonia: ce o să se întâmple atunci cu Împăratul ? Ce o să se întâmple cu toate aceste personalități de vază – primul ministru Todzio, generalul Arachi, baronul Hiramura ? Oare vor avea și ei soarta lui Hitler ? La gândul acsta, rămase deodată buimac... La nevoie, soarta lui Hitler era încă inexplicabilă: toate se întâmplaseră undeva departe. Dar dacă ar dispărea Împăratul și toți ceilalți înalți demnitari ? ... Ichenobe Sin'iti simți că în mintea lui toate se învălmășesc..."

Am reprodus acest fragment din două motive. În primul rând pentru a marca starea în care se găsea nu doar un personaj, ci și un întreg popor. Apoi pentru a vă oferi o mostră din stilistica lui Tokunaga. Un scriitor care a străbătut una din cele mai complicate și dramatice perioade ale istoriei moderne a Japoniei: primul război mondial, perioada militaristă, cu trecerea la economia de război, campaniile din China, al doilea mare război, înfrângerea umilitoare a unei țări ce nu se îndoise nicio clipă de victorie și de rolul civilizator pe care era chemată să-l joace în Asia și Pacific...

Generalul Douglas MacArthur, devenit Guvernator militar al Japoniei și-a dat seama că menținerea pe tronul imperial a lui Hirohito îi va scuti administrația de multe necazuri, decizia contribuind la pacificarea unei națiuni care nu excludea ideea sacrificiului colectiv pe altarul onoarei.

În contextul încercării lui MacArthur de a introduce un sistem democratic în viața unei națiuni ce trăise mii de ani sub semnul autoritarismelor controlate de împărați ori shoguni, a fost posibilă și apariția mișcărilor politice de stânga, pe fondul cărora a devenit tot mai activ Partidul Comunist din Japonia.

Romanul lui Sunao Tokunaga înfățișează această prezență nouă și dătătoare de speranță în mijlocul comunității muncitorești născută în timpul războiului în splendida vale Suwa, ca urmare a „dispersării și evacuării" unor puternice unități industriale din Tokyo. La început au fost aduse filaturile și țesătoriile de mătase, care după începerea ostilităților și confruntării militare cu America își reduseseră activitatea. Treptat, producția de textile avea să fie întrecută de aceea a industriei metalurgice instalată „în partea de sud-est a acestei regiuni muntoase (unde) se înălța ca un far, vârful Jogatachi iar la nord-est se înălța spre cer Chirigatachi; celelalte culmi cu greu puteau fi recunoscute."

Aici se produce, încă din primele luni de pace ceea ce în termenii teoriei marxiste ar putea fi desemnată „trezirea conștiinței de clasă". Tot mai mulți dintre muncitori capătă acces la o literatură propagandistică din care nu lipseau *Muncă salariată și capital*, *Dezvoltarea socialismului de la utopie la știință*, *Despre bazele leninismului* ori broșuri de tipul *Ce trebuie să știm despre sindicate*...



Într-o țară în care Uniunea Sovietică încercase încă în primii ani de după Revoluția din Octombrie 1917 să-și impună prin Internaționala Comunistă noile idei sociale, înregistrând eșecuri repetate, mai ales după 1933 când poliția secretă imperială (*Kempetai*) înăbușă cu brutalitate orice accent comunist, resurecția de după război era cu adevărat surprinzătoare.

Probabil că în acei ultimi ani singurul comunist rămăsese pe teritoriul Japoniei Richard Sorge, trimisul Cominternului, acoperit ca spion de legitimația de corespondent de presă și care avea să sfârșească tragic în timpul războiului. Dar miile de adepți ai marxism-leninismului deveniseră o prezență vizibilă în peisajul politic nipon. Astfel încât SUA au devenit tot mai preocupate de schimbările ce se petreceau în rândurile proletariatului nipon. Sunao Tokunaga reproduce în roman un anunț apărut în New York Times: „Domnul Burton, corespondentul «N.Y.T.» comunică următoarele cu privire la ședința Consiliului Aliat pentru Japonia, care a avut loc la 15 ale acestei luni: Uniunea Sovietică a primit astăzi de la cartierul general al lui MacArthur o declarație categorică din care reiese că America are o atitudine negativă față de comunism, indiferent dacă e vorba de America sau de Japonia. Această declarație a fost făcută de domnul Acheson, președintele Consiliului Aliat pentru Japonia cu ocazia discutării în cadrul Consiliului a unei petiții prezentată de câteva organizații japoneze la cartierul general al lui MacArthur și la Consiliul Aliat, în urma mitingului de 1 Mai".

Copil fiind, citisem astfel de pasaje fără un interes special. Mai mult îmi atrăseseră atenția descrierile de natură. Nu bănuiam desigur că peste mulți ani voi ajunge în frumoasa vale a Suwei din prefectura Nagano și că voi scrie o carte numită **Japonia – arhipelagul de fosfor**.

Am străbătut acele locuri căutând referința la romanul lui Tokunaga: „Satele risipite pe malul lacului se înghesuie în apropierea apei; în spatele lor munții se înalță deodată ca un zid. Toată această regiune este cunoscută sub numele de «șesul Suwa» sau «valea Suwa». Lacul Suwa care are o circumferință de aproape douăzeci de kilometri, se află la încrucișarea dintre ramificațiile masivului muntos Akaisi și lanțul vulcanic Fuji, la șapte sute cincizeci de metri deasupra nivelului mării și trece drept cel mai înalt lac de munte din Japonia. Vara în nopțile cu lună, undele lui capătă culoarea argintului, iar în timpul iernii suprafața netedă de ghiață sclipește ca o oglindă uriașă. Când «fortărețele zburătoare» americane treceau huruind pe deasupra acestei regiuni, inimile localnicilor se umpleau de groază la gândul că lacul nu poate fi camuflat".

Am redat această descriere pentru a fixa grija japonezilor față de natura înconjurătoare. La niciun alt popor nu s-ar fi pus problema daunelor produse de bombardarea unui lac. La japonezi însă lacul face parte din miile și miile de elemente vitale ce semnalizează la fiece pas existența planetei. Religia *shinto*, cea dintâi apărută în arhipelag, s-a născut din celebrarea acestor însemne.

Scriitor autodidact, Sunao Tokugnaga a fost preocupat mai cu seamă de o altă „religie", cea pe care comunismul o propaga în lume ca pe singura forță a izbăvirii. Literatura proletară pe care a promovat-o acest autor (1899-1958) tradus în multe limbi, inclusiv în română, nu-și mai are rostul decât prin acele descrieri ale naturii și prin umorul special al unor personaje precum Dziro, muncitorul ce descoperă într-o librărie un dicționar de terminologie social-politică din care avea să afle că „abstractul e ceea ce nu se poate pipăi" iar „concretul este ceea ce are formă, ceea ce e real".

Și tot Dziro vede într-o zi o caricatură reprezentându-l pe Împărat „«Criminalul de război, împăratul Hirohito» – așa glăsuia textul; alte explicații nu erau. De altfel nici nu era nevoie de ele...

Pe cap, împăratul avea un chipiu de comandant suprem, înfundat până la urechi, buza de jos îi atârna, avea o privire tâmpă, ca a unui bandit înrăit și ținea spada în mână de parcă s-ar fi pregătit să străpungă pe cineva cu ea... Dziro ar fi vrut să rupă ziarul fără să știe de ce, mâna îi tremura și rămase încremenită în gol

Un sentiment de indignare îl cuprinse împotriva caricaturistului". Apoi totul se modifică în sufletul personajului: „Lui Dziro i se păru că fața împăratului din caricatură se schimbă treptat.

La început era întunecată și învăluită ca într-o ceață, apoi văzu din nou buza atârnată și privirea aceea tâmpă. Împăratul dispăru treptat și în locul lui rămase un individ oarecare, mic și neînsemnat care se numea Hirohito.

Deodată, chipul împăratului se șterse și în fața lui Dziro se ivi chipul mamei sale care pierise în flăcări. O vedea atât de deslușit, de parcă ar fi avut-o alături de el. Slăbuță, cu bărbia proeminentă, îi striga ceva cu gura larg deschisă..."

Astfel de pagini denunțând militarismul nipon ce avusese dezlegarea împăratului fac dovada înzestrării de scriitor a lui Sunao Tokunaga. Din păcate romanul său **Shizuka naru Yamayama** (*În munții liniștiți*) suferă de un militantism ce nu depășește sloganul politic. Fapt ce îl condamnă la uitare, odată cu timpul ce l-a născut...

Citind portretul caricatură ce i l-a făcut marelui Teno, împăratul Hirohito, mi-am amintit de cel făcut aceluiași înalt personaj de André Malraux. Ministru în guvernul generalului Charles de Gaulle, acesta a vizitat Japonia la doisprezece ani după încheierea războiului. Pe tronul imperial se găsea același suveran, reciclat ce-i drept de tutorele din umbră, generalul MacArthur. Nici tronul în cauză nu mai era la locul lui, Palatul de cândva fiind distrus de bombardamentele americane asupra capitalei nipone. Ca urmare tronul fusese înlocuit cu o canapea din cele existente la Galeries Lafayette aflate în anexa personalului (*l'ancienne maison des domestiques*) unde se desfășura întrevederea. Lui Malraux Hirohito i se părea a fi un Charlot trist („*un Chaplin mélancolique*") cu privirea îndreptată spre covor. Solul francez venea de la Nara, vechea capitală imperială. („*Vous venez de Nara, n'est-ce pas ?*). Împăratul nu vorbea în japoneza curentă ci „*en nippon imperial*", limba divină a înaintașilor. Aceeași limbă în care se adresase la mijlocul lunii august 1945 supușilor de pe întregul teritoriu prin megafoane instalate în locuri publice, preluând mesajul radioului. Deși anunțase înfrângerea, poporul cel mult, prosternat la pământ la auzul vocii „sacre", nu-nțelegea nimic din mesaj, crezând în mod eronat că Împăratul tocmai anunțase victoria...

Uneori câteva fraze ale unui mare scriitor întrec în semnificație sutele de pagini ale unui roman oarecare...

O FILĂ DIN POVESTEA UNEI CĂRȚI



Alexandra Firiță

Niciodată nu aș fi gândit că voi ajunge la Roma. Niciodată nu am gândit că într-o zi voi publica și voi prezenta o carte în cetatea eternă. Dar viață îți oferă surprize care te duc cu gândul că încă visezi. Pe 25 mai 2024 am avut bucuria imensă de a prezenta cartea de poezie bilingvă „Visele pietrelor" / „Sogni delle pietre", apărută în 2023 la editura Il sextante din Roma (editor Mariapia Ciaghi) și coeditor Allettante Editore Roma (editor Valeriu Barbu), unui public italian și român, la Galeria de Artă Sempione. Cu această ocazie am avut plăcerea să acord un interviu despre poezia cuprinsă în acest cel mai nou volum al meu, interviu pe care vreau să îl împărtășesc și cititorilor români. ***(A.F.)***

Mariapia Ciaghi în dialog cu Alexandra Firiță
(Traducere în limba română de Alexandra Firiță)



Mariapia Ciaghi (M.C.) – *Poezia ta se remarcă prin fuziunea diferitelor experiențe culturale. Cum ți-au influențat scrisul rădăcinile românești și viața în Italia ?*

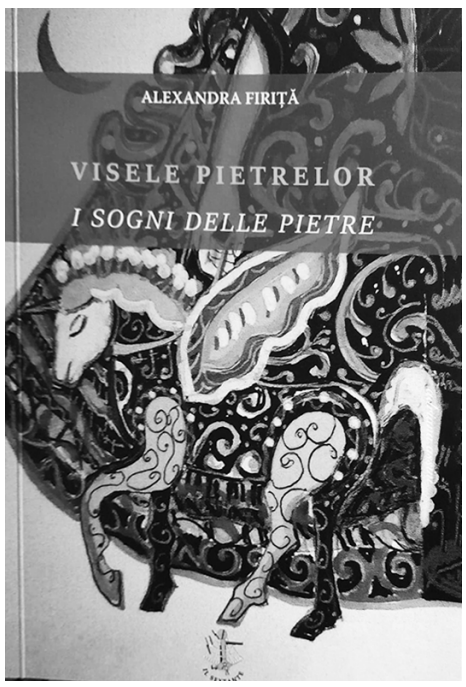
Alexandra Firiță (A.F.) – M-am născut pe un meleag pitoresc și bogat. O țară frumoasă pe malul Dunării, cu munți frumoși, Carpații și o mare, Marea Neagră, cunoscută vechilor romani drept Dacia. Meleag bogat în istorie și oameni buni. Vin din îndepărtata Europa de Est, un spațiu geografic cunoscut în Italia pentru emigrație și mai puțin pentru valorile lui culturale. În România am deschis ochii asupra valorilor noastre culturale, umane și spirituale. Am fost crescută într-o familie numeroasă de bunici și bunice, mătuși și unchi, veri și verișoare ce ducea fiecare cu el tradiții, limbaje colorate, îmbogățite cu expresii verbale din regiunea în care trăiau. Acest fapt a creat în mine o deschidere mentală și o curiozitate pentru ceilalți, care se reflectă în poezia mea.

Locuirea în Italia mi-a oferit ocazia de a intra în contact cu o cultură și o istorie bogată și fascinantă care m-a contaminat, m-a îmbogățit spiritual și m-a inspirat. Călătoria mea continuă ca „stranier", o persoană diferită de locul în care m-am născut și am crescut, mi-a permis să-mi compar și să-mi modelez modul de a vedea lumea, să-mi exprim sentimentele, experiențele prin poezie. Să mă adaptez și să mă integrez. Să îmi pun în valoare „vechile" rădăcini românești și „noile" mele rădăcini italiene să creez o punte între două lumi și să fac o sinteză a experiențelor mele care se reflectă în versurile mele.

M.C. – *În versurile tale am observat capacitatea de a crea versuri libere, care nu cedează experimentalismului, dar păstrează o claritate formală. Cum echilibrezi libertatea expresivă și rigoarea formală în poezia ta ?*

A.F. – Crearea de versuri libere, fără ca acestea să sufere vreo constrângere, vine probabil din caracterul meu „rebel", care ascultă doar de inspirația pură. Simt poezia ca o entitate vie, care vrea să stea lângă mine și să-mi însoțească călătoria prin lume. Mereu m-am lăsat călăuzită de scânteia arzătoare a cuvintelor, de miile lor de fațete. Pentru că ele se așează în pagină singure și așa cum vor. Astfel îmi pot exprima vocea în mod autentic și pot oferi poeziei mele o anumită eleganță și profunzime.

M.C. – *Poeziile tale par simple la prima lectură, dar ascund o profunzime filozofică. Ne poți spune despre procesul creativ care duce la această simplitate aparentă plină de sens ?*



A.F. – Simplitatea face parte din structura mea. Și sinceritatea. Chiar și în limba română folosesc cuvinte simple, care spun multe, care în semiotica lor deschid o multitudine de imagini, sugestii, reflecții. E ca și cum ai da naștere miilor de fețe ale unui diamant. Este munca neobosită a unui meșter împletită cu munca neobosită a naturii. Este ca o simbioză între poet și cuvânt. Un act de dragoste și reflecție. În italiană, pentru că această carte a fost concepută și scrisă în italiană și tradusă în română, am încercat să folosesc cuvinte simple, clare, care au făcut discursul poetic mai puțin obositor, mai puțin dens. Astfel poeziile sunt pline de imagini care dau sens profund și creează conexiuni emoționale, empatice și conduc cititorul în locul în care muzele dau viață poeziei.

Mă întreb adesea care este adevăratul miez al emoției sau gândirii care a creat o frază ce conține întreaga cheie a poeziei și încerc să o fac vizibilă prin text. Pe de altă parte, procesul meu creativ include și o dimensiune filozofică care investighează marile întrebări ale vieții și ale existenței umane. Încerc să transmit aceste reflecții prin vers, oferind cititorului un dialog și noi dimensiuni de explorat, care depășesc cuvântul scris de pe pagină. Simplitatea este aparentă și se traduce într-o poezie care își propune să surprindă și să transmită complexitatea și profunzimea experienței umane.

M.C. – *Folosești des imagini cotidiene și sentimentale. Cum alegi aceste imagini și cum reușești să le transformi în instrumente de cunoaștere și conștientizare ?*

A.F. – Adevărat. Viața de zi cu zi este mereu prezentă în noi și creează emoții, sentimente, fiind stocată în creierul nostru ca amintiri. De aici aleg imaginile care mi-au imprimat o puternică reflecție asupra vieții, relațiilor umane sau problemelor importante ale societății. Încerc mereu să văd dincolo de imagini căutând semnificații, mesaje ascunse sau simbolice care îmi dau posibilitatea de a mă înțelege pe mine și lumea din jurul meu. Este întotdeauna o comparație, o confruntare între mine și alții, între interpretările mele și ale celorlalți. Deci imaginile cotidiene și sentimentale sunt un mod în care lumea se reflectă în mine și în care o exteriorizez și îmi creez posibilitatea de a înțelege relațiile umane, provocările și oportunitățile pe care le experimentăm zi de zi.

M.C. – *Poezia ta este deosebit de captivantă pentru cititor. Cum lucrezi pentru a crea această legătură emoțională între text și cei care îl citesc ?*

A.F. – Subliniez că poezia trebuie să fie ca un descântec. Pentru a crea o legătură emoțională cu cititorul încerc să scriu sincer și autentic și să împărtășesc experiențele care m-au marcat. Folosesc un limbaj poetic simplu și metafore care pot deschide uși secrete în sufletele cititorilor. Urmăresc muzicalitatea cuvintelor și structura textului, pentru a crea un ritm care să capteze atenția și să implice emoțional cititorul. Mă opresc adesea la teme universale și care pot fi împărtășite, cum ar fi dragostea, singurătatea, bucuria, durerea, care creează o legătură profundă și de durată.

M.C. – *Opera sa se caracterizează printr-o puternică amprentă feminină și biografică. Ce importanță au experiențele personale și experiențele altor femei în poezia ta ?*

A.F. – Nu aș putea nega niciodată că lumea feminină nu a fost întotdeauna aproape de inima mea. Am crescut într-o lume a femeilor cu o viață zbuciumată, cu o mare dorință de a câștiga toate bătăliile, de a-și crește copii într-o lume de seninătate, de pace, de lumină. Am cunoscut această lume în multe ipostaze. Ca femeie, ca soție, ca moașă, ca infirmieră. Sunt multe femeile pe care le port în ADN-ul meu, sunt multe poveștile feminine pe care le duc în suflet. Nu vreau să vorbesc despre modul în care femeile sunt tratate, abuzate din diverse motive, folosite ca incubatoare, ca reclame comerciale sau cum sunt uitate într-un azil de bătrâni. Toate acestea sunt sculptate în versurile mele cu sinceritate și afecțiune profundă. Prin aceste experiențe personale și cele ale femeilor din jurul meu încerc să transmit mesaje de rezistență, luptă și speranță. Toate aceste experiențe mă împing să dau voce provocărilor, bucuriilor și luptelor cu care se confruntă femeile în fiecare zi. Astfel pot explora teme universale precum dragostea, suferința. Datorită tuturor acestor experiențe personale și sensibilității mele, poeziile vorbesc direct inimii cititoarelor, oferind un refugiu și un sentiment de legătură cu propriile povești trăite.

M.C. – *În poeziile tale întâlnim conștientizarea faptului de a fi o creatură ca toate altele. Cum influențează această conștientizare opera ta poetică ?*

A.F. – Viața m-a învățat să fiu umilă. Vastitatea Universului și complexitatea existenței umane m-au făcut conștientă de fragilitatea noastră, de faptul că nu suntem veșnici. Un poet este cineva care construiește și demontează lumi. Lumile lui. El este un mic Dumnezeu în lumea lui. Doar numai cât îi este permis să se conecteze cu momentul său de revelație. Toate acestea m-au făcut să înțeleg esența și limitele felului meu de a fi și să devin parte integrantă a poeticii proprii, dându-mi ocazia să descopăr frumusețea autentică și adevărul profund care își pot găsi ecouri în sufletul celor care îmi citesc poezia.

M.C. – *În „Femei anonime" scrii: „Sunt una dintre o mie de mii de femei anonime / ale lumii care lucrează pentru a vindeca eternitatea". Ce înseamnă libertatea pentru tine și cum o exprimi în poezie ?*

A.F. – Pentru mine, libertatea înseamnă să-mi pot exprima experiențele fără teama de a fi judecată sau redusă la tăcere. În poezie încerc să celebrez libertatea și emanciparea femeilor, spunând poveștile și experiențele celor care sunt ignorate sau subestimate în societate. În „Femei anonime" mă regăsesc în figurile a mii de femei care lucrează pentru a vindeca eternitatea și îmi exprim sentimentul de solidaritate și mă asociez cu puterea lumii feminine. Fiecare dintre noi are un rol, o misiune și cu puterile noastre facem să se miște roata lumii. Chiar dacă trecem neobservate sau suntem uitate, munca noastră are un impact de lungă durată. În poezie încerc să dau glas forței, rezistenței și frumuseții femeilor anonime care lucrează în tăcere pentru a face o lume mai bună.

M.C. – *Crezi cu tărie în puterea mântuitoare a poeziei. Ne poți spune despre cum te-a ajutat poezia în momentele dificile și cum crezi că îi poate ajuta pe alții ?*

A.F. – În lunga călătorie a vieții mele, poezia a jucat întotdeauna un rol important. În vremuri întunecate era un refugiu emoțional și spiritual. Frumusețea versurilor m-a ajutat să mă conectez la emoții universale profunde, să găsesc confort și speranță și mi-a permis să mă relaționez cu lumea interioară și cu lumea exterioară. Au fost momente când am abandonat-o crezând că alte lucruri sunt mai importante. Dar am înțeles că pierdusem o parte din mine, partea cea mai adevărată, cea reală, cea vie. Am înțeles că poezia este același lucru cu viața. Pentru că fiecare dintre noi și-a scris în sine poezia vieții sale. Prin poezie se creează o legătură autentică și empatică și se construiește o punte invizibilă între suflete. Poezia poate fi un vehicul pentru a ne exprima durerea, bucuria, furia sau dragostea într-un mod creativ și terapeutic. Cred că poezia este o terapie de vindecare și transformare pentru că atinge cele mai sensibile coarde ale sufletului.

Mie, dacă mă gândesc bine, mi-a oferit atât de multe și m-a ajutat să fiu cine sunt astăzi: femeia care iubește cea mai frumoasă poezie pe care a creat-o cel mai mare poet din lume, Dumnezeu, viața.

M.C. – *Care sunt temele pe care ai vrea să le explorezi în viitoarele tale lucrări poetice ? Consider că aceste întrebări pot acoperi diverse aspecte ale operei tale și ale poeticii tale, oferind ocazia de a aprofunda atât conținutul, cât și forma scrierii tale.*

A.F. – Greu de spus pentru că depinde de inspirație. În poeziile mele am explorat un curcubeu de teme: natura, spiritualitatea, frumusețea și complexitatea lumii din jurul nostru, viața, moartea, dragostea... Cuvântul este o armă. Gândind că poetul este un martor al istoriei care se scrie zi de zi, că a fost acel cineva care a privit mereu înainte și și-a folosit arma în scopul păcii și libertății, aș vrea să urmez acest exemplu și să explorez problemele legate de societatea contemporană, precum alienarea, izolarea și căutarea identității într-o lume din ce în ce mai globalizată și tehnologică. Aș dori să-mi aprofundez vocea poetică încercând să scriu un alt gen literar. Pentru lucrările mele viitoare, sunt deschisă către noi inspirații și descoperiri.



LUMINIȚA ZAHARIA (Rodica Luminița Zaharia) s-a născut la 30.09.1964 în orașul Turnu Măgurele, jud. Teleorman și este de profesie economistă. Debutează cu versuri în 1992, în ziarul „Teleormanul”, iar editorial cu volumul de poezii *Lecții de melancolie*, apărut la editura Teleormanul liber din Alexandria, în 1997. Publică apoi peste 20 de cărți (versuri, proză scurtă, roman, antologii de autor), între care: *Singură prin Uchronia* (1999), *Fulgerul lovește o singură dată* (2003), *Contraste* (2005), *Totul cântă-n jurul meu !* (2007), *Băiatul cu cărțile* (2009), *Singularia Tantum* (2013), *Transcrierea fonetică a iubirii* (2014), *Fantezii cu Mișu* (2015), *Luminița de la capătul tunelului* (2015), *Acronimele lui Pascal* (2015), *Bogații nu visează niciodată scoici* (2018), *Singură-n simulator* (2019), *Iulius Tescovin* (2021), *Vremea lui floppy disk* (2022), *Tricefal* (editura Mitteleuropa, 2022), *Regina trifoiului* (2023). În 2024, publică *et Dieu crea le chat* clamând în versuri un duios atașament față de pisici, motanul Brutus fiind deja un personaj arhicunoscut pe rețelele de socializare, sugerând că el ar putea fi primul și cel mai exigent cititor al cărților autoarei. Despre acestea au scris cu entuziasm critici de specialitate, poeți, ziariști etc. Într-o cronică, scriitoarea Eliza Roha o numește pe Luminița Zaharia „o revelație a literaturii de azi”. Luminița Zaharia este o revelație prin noutatea dezinhibată a discursului, prelucrat inteligent și rafinat. Poeziile sale pleacă dintr-o motivație relațională lipsită de încrâncenare, cu simț al umorului și simț al cuvântului. Versurile emană prospețime prin torsionarea unor aspecte morfo-sintactice spre tonuri și sensuri neașteptate ce sparg uneori norme și uzanțe. Sub chipul unei voite inocențe zâmbitoare, ironice și autoironice se spun lucruri grave care, în acest mod al jubilației candide sunt mai ușor de înțeles, de acceptat. **(Victoria Milescu)**

Luminița Zaharia

femeia scria un poem, bărbatul o poezie

bărbatul scria o poezie
femeia năștea un poem
criticul pretins asexuat le culegea
pe furiș, celulele stem

bărbatul își recita poezia
în gura mare, descheiat la cămașă
trăgea cu ochiul la publicul feminin
la spate ascundea, *just in case*, o cravașă

femeia nu-și permitea alintări de lăuză
alăpta poemul cu ființa ei toată
îi cînta în surdină nani pui nani pui
în solitara ei cazemată

cînd poemul a-ntîlnit poezia, a fost
coup-de-foudre și care-pe-care
Snellius se răsucea în mormînt
nici lumina nu cunoscuse o așa propagare

ajunsă la cer, iubirea nebună
de absolutul ei îmbătată
sparse porțile raiului
avidă de prea dreaptă judecată

/dar cei șapte ani de-acasă cuvîntul și-au spus
poezia, semeață, s-a vrut mai presus
poemul, umil, și-a lăsat fruntea a lacrimă-n jos
iar Dumnezeu – privea neputincios
cum se-alege praful și pulberea de toată magia
și șterse din geneză poezia
pe mine, m-a mai îngăduit un timp, să vă povestesc
cum a fost odată ca niciodată iubirea
această durere reflexă
a dintelui dumnezeiesc/

doica lui Shakespeare

după laborioase cercetări
citiri în palmă, alchimii secrete,
aprofundarea lui Castañeda,
scheme para-elaborate pe-un perete,
caiete întregi de studiu individual,
certificate că sunt întreagă la minte,
psihanaliză post freudiană,
tîlcuiri de răvașe în plăcinte
chiar și confesiuni frecvente sub patrafir,
am aflat în sfîrșit: în altă viață am fost
nu-ncape dubiu, doica lui Shakespeare !

că nimeni nu mă crede, era de așteptat
dar vă pot demonstra într-o clipă
că tot ce-a scris a fost influențat
de poveștile pe care i le șopteam
în procesul alăptării și, cum nimic nu e întîmplător,
în zilele noastre au făcut din ele
chiar filme lung metraj și color !
Nevestele vesele din Windsor
a fost inspirat de un soldat bețiv (bărbatul meu...)
Cum vă place, de Orlando (Bloom), actor preferat,
Regele Lear, din Sarea noastră în bucate,
Mult zgomot – de un zvon nefondat !
Romeo și Julieta, vă jur !,
era povestea vieții mele anterioare
doar că, e de milenii confirmat,
orice poveste povestită nu mai doare
a fost odată, și-am încălecat pe-o șa
o inimă cîrpită rămîne fără grai
ca puricele din poveste, nu-i așa,
care, dacă-i tai picioarele și-i strigi „sari !”, nu mai aude !
nu torn gogoși, nu dau viermi de mătase la dude,
dacă nu credeți, voi aveți de pierdut !
n-o să mai aflați, de pildă,
cum a fost scorpia dresată
sau ce-a visat Poponeț pe cînd era măgar
ce controverse a mai stîrnit Cleopatra
dacă livra de carne a trișat la cîntar
sau Cordelia a fost canonizată…

e ora hapurilor de seară, asistenta
scoate bule de aer din seringă
dincolo de ușă așteaptă armata lui Ioan
ca lumina în salon să se stingă
și-o să le arătăm noi care pe care
să treacă numai ora de culcare !

don't worry, nu mă aștept la happy-end mereu...
doar sunt doica lui Shakespeare,
ce Dumnezeu !...

interviu de angajare

la interviul de angajare
m-au întrebat
cîte-n lună și-n stele
cîte gogoși pot înghiți
dacă e vreo problemă
cu genele mele
dacă în trafic dau prioritate
atelajelor cu boi – sau dacă
într-o echipă mixtă sunt aplaudacă

mi-au dat și-un test de perspicacitate – cică
să-l ridic pe x la putere pînă y abdică
dacă am vreun conflict nedeclarat
cu gura leului, talpa ursului sau capra vecinului
cît am pulsul cînd sunt evaluată – și cum
îmi pot crește concentrația veninului

dacă am pile mai sus, dac-am găsit calea
dintre burn-out și bore-out – și, încă,
unde-mi țin rezervele de inedit
sau cît de des în palmă mă mănîncă

la final, o probă practică
să-l țin pe șeful în brațe și colegii pe țeastă
în timp ce tastez, mătur, răspund la telefon
și joc cu potențialii clienți o canastă

mă întrebați dacă am fost admisă
ce indiscreți ! doar un pont vă ofer:
ce port azi ? diademă și capă !
așadar... arăt eu a șomer ? !

atât de prințesă

ea era atît de prințesă
că simțea rotația pămîntului
și în pîntec creștea
întreaga familie a fluturilor nymphalidae
că, nu-i așa, ce-ar fi o prințesă
fără acte de binefacere la activ

atît de prințesă
că în calea ei florile înfloreau
pisicuțele se pisiceau
iar oamenii deveneau supraoameni
și zburau spre planete mai calde

ea era atît de fragilă
încît toate lucrurile săreau
s-o întărească
s-o păzească
s-o camufleze
ce folos, ea, din prea bună creștere, refuza

într-o zi prințul din țara viselor împlinite
a venit
dar din prințesa atît de prințesă n-a mai găsit
decît o aripă de fluture nou-născut

a luat-o cu grijă
în palmă
și viața prințesei
prin fața ochilor
ca un film romantic
i-a trecut

ană

mai ții minte cînd te fascinau
integralele, logaritmii, puterile
cînd banda lui Möbius
îți era model de urmat
(poate de aceea te-au vînat
doar oameni cu două fețe) ?

mai ții minte
geografia lumii
călătoriile imaginare
din scornicești pînă-n silicon valley
sau rătăcirile răzlețe
prin istorii
cu timp rostogol ?

joggingul matinal, cu capul gol
de îndatoriri cronofage, hulpave ?

ce ți-a rămas din acumulările toate
din oisive jeunesse à tout asservie ?
din diatezele verbelor –
doar reflexivul a fi…

ca un păun care îmbătrînește
și pierde pană după pană
mai speri să-i cazi cu tronc vreunui meșter
și să rămîi, într-o legendă, ană…

un ins cu nevoi speciale

poetul e un ins cu nevoi speciale
uneori ins, alteori nins
dar niciodată învins
afirmă cartea
poetul e un ins nemuritor
în ciuda coabitării lui permanente
cu moartea

cînd se trezește, în loc de cafea
poetul cere muzei lapte de cuc
dorul lui exacerbat, neostoit
e de fapt un dor eunuc
(să rămînă, vă rog, un secret între noi !
nu poți fi omnipotent în real
cînd pe dinăuntru ai atîtea nevoi !)

poetul nu știe să trăiască, pe stradă
are nevoie de-o bătrînică să-l treacă
operele lui mărețe în așteptare
de-nalți curenți voltaici, să se-nceapă

cînd mănîncă, sărmana muză îi pune
furculița în mînă, de cuțit îl ferește
nu vă mai spun în ce monstruleț se transformă
insul ăsta special, cînd iubește !

un ins cu nevoi speciale:
ploaia să cadă-n chinconzi
marea să-i mîngîie talpa
atlantida să-i fie sălaș...

magi ai lumii, strîngeți fonduri de suflet
pentru acest ins nevoiaș !

Alexandra FIRIȚĂ

I sogni delle pietre

Dormivano le pietre
sul letto di sabbia caldo capiente nido,
proprio qui, dove le acque si fermano
un attimo in diafano respiro
soltanto le pietre regnano la patria del mare
soltanto esse dormivano
pigre sotto un sole bollente
e nessun pianto nessun bisbiglio
nulla come non fossero mai nate.

A volte il grido rauco del mare
si sentiva più forte arrivando da lontano
per risvegliarle, trascinarle in mezzo
alle acque turchine
nella sua pancia senza fondo mai sazia.
Ripetuto il muggito si perdeva
sciolto in merletti di schiume bianche
e rinasceva dove pigre le pietre sorde e amnesiche
vivevano i loro sogni in patria delle pietre.

Erano nere come le more
rosse come le tegole
grige di ferro bianche di neve
tutte sparse lungo alle rive
giacevano levigate del vento
arrotondate del bacio delle onde ribelli
lambite dal sole
cosi come le stelle cadenti dal cielo
nella notte di San Lorenzo
diventavano sirene si buttavano nel mare
gioiose cantavano nella lingua delle pietre
una canzone mai sentita dagli umani
mai saputa dal vento.
Dormivano le pietre. Fantastici popoli di sogni
sfilavano intorno
portati dalle brezze sulle onde sulle nuvole
fra i gabbiani e le alghe
lì dove mio animo ribelle cerca il nido
in cui l'amnio bagna la scintilla eterna.

Anonime donne

Sono una di mille migliaia di anonime donne
che nutre la terra con la sua ombra piena di storie
che lavora dalla mattina alla sera
e canta con gli uccelli balla con le farfalle
sbandiera il rosso caloroso sangue come i papaveri
per guarire le ferite della notte mi copro
con le mani di luce della magica Luna
per vincere la stanchezza cammino
a piedi scalzi sulle bionde stoppie
e alzo l'orizzonte sulla mia fronte azzurra
una montagna di stelle ho nelle mie vene.

Sono una donna o forse nessuna
che respira l'aria della Terra
che vuole guarire con le sue lacrime
le giornate piene di guerre e le notti prive d'amore
che accarezza tutti gli orfani del mondo
un fiume di colombe albergano nei miei sguardi
petali di rose le mie parole.
Un'infinità di donne porto nelle mie cellule
che sempre hanno amato la libertà di vivere.

Sono una di mille migliaia di donne anonime
al mondo che lavora per guarire l'eternità.

Quante volte

Che peccati ho io se sono una donna ?
Sono una donna ferita nel cuore
ferita a morte derubata dai suoi figli dei suoi ideali
perché avevo uno sguardo coraggioso e tenero
per i baci dati alla mia anima gemella
ho dovuto pagare con la mia vita
che colpa ho io se sono una donna forte
che sa portare sulle spalle la sua dignità di donna
che ha generato un mondo di gente
che ha portato in grembo te, uomo,
e ti ha donato la felicità di essere ?
Quante volte ti ho abbracciato raccontandoti
che le donne sanno diventare profumati fiori,
passeri azzurri, violini celesti se sai ascoltare,
guardare, offrire loro una spalla
su cui poggiare la fronte bollente.
Che paure hai tu uomo delle donne che vengono
a schierarsi davanti a te con le loro scarpe rosse ?
Siediti qui vicino a me sulla panchina rossa e
ascolta le donne che ad una ad una vengono a sedersi,
a raccontare le loro storie.

Che colpa ho io se mi chiamo Eva ?

Visele pietrelor

Dormeau pietrele
pe patul de nisip cald încăpător cuib,
chiar aici, unde apele se opresc
o clipă într-un diafan respiro
numai ele pietrele împărățesc patria mării
numai ele dormeau
leneșe sub un soare fierbinte
și nici o șoaptă
nimic ca și cum nu ar fi fost născute vreodată.

Uneori strigătul răgușit al mării
se auzea mai puternic venind din departe
spre le trezi, a le purta în mijlocul
apelor azurii
în pântecu-i fără de fund și fără de saț.
Reluat mugetul se împrăștia
Topit în creneluri de albe spume
renăștea unde pietrele amnezice surde leneșe
își trăiau visele în patria pietrelor.

Erau negre precum murele
roșii aidoma țiglelor
gri precum fierul albe cum zăpada
toate împrăștiate de-a lungul țărmului
zăceau șlefuite de vânt
rotunjite de sărutul undelor rebele
linse de soare
aidoma stelelor căzătoare din ceruri
în noaptea de San Lorenzo
deveneau sirene și se aruncau în mare
fericite cântau în limba pietrelor
un cântec niciodată auzit de oameni
nicicând știut de vânt.
Dormeau pietrele. Fantastice popoare
de visuri defilau în jururi
purtate de brize pe unde pe nori
printre pescărușii și alge
acolo unde sufletu-mi rebel caută cuibul
în care amniosul scaldă scânteia eternă.

Femei anonime

Sunt una dintre miile de femei anonime
ce hrănește pământul cu umbra sa plină de povești
ce muncește de dimineață până seara
și cântă cu paserile, dansează cu fluturii
își arborează fierbintele sânge roșu aidoma macilor
pentru a vindeca rănile nopții mă acopăr
cu mâinile de lumină ale magicei Luna
pentru a-mi învinge oboseala merg
desculță peste miriștea blondă
și înalt orizontul cu fruntea-mi albastră
un munte de stele port în vene.

Sunt o femeie sau poate nici una
care respiră aerul Pământului
care vrea să vindece cu lacrimile-i zilele
pline de războaie și nopțile lipsite de dragoste
care merge să mângâie toți orfanii lumii
un fluviu de porumbei stăruie în privirile-mi
petale de trandafir îmi sunt cuvintele.
O infinitate de femei port în celule trupului meu
ele, care au iubit dintotdeauna libertatea de a trăi.

Sunt una dintre miile de femei anonime ale lumii
care muncește pentru a vindeca eternitatea.

De câte ori

Ce păcate am eu dacă sunt femeie ?
Sunt o femeie cu inima rănită,
rănită de moarte, căreia i-au fost furați copii, idealurile,
pentru că aveam o privire curajoasă și tandră,
pentru sărutările date sufletului meu geamăn
a trebuit să plătesc cu viața mea,
ce vină am eu că sunt o femeie puternică
ce știe să-și poarte demnitatea de femeie pe umeri
o femeie ce a generat o lume întreagă,
ce a purtat în pântec pe tine, omule,
și ți-a dăruit fericirea de a fi ?
De câte ori te-am îmbrățișat spunându-ți
că femeile știu să devină flori parfumate,
paseri albastre, celeste viori de știi să le asculți,
să le privești, să le oferi un umăr
pe care să-și sprijine fruntea fierbinte.
Ce temeri ai tu, de femeile care vin
să se alinieze în fața ta cu pantofii lor roșii ?
Așează-te aici lângă mine pe banca roșie și
ascultă femeile care vin una câte una,
să-și spună poveștile.

Ce vină am eu, că mă numesc Eva ?

(Traducere din limba italiană de Alexandra Firiță)

Los sueños de las piedras

Dormían las piedras
sobre el lecho de arena, cálido nido espacioso,
justo aquí, donde las aguas se detienen
un momento en un suspiro diáfano.
Sólo las piedras reinan la patria del mar,
sólo ellas dormían
perezosas bajo un sol abrasador,
y ningún llanto, ningún murmullo,
nada, como si nunca hubieran nacido.

A veces el grito ronco del mar
se escuchaba más fuerte viniendo de lejos
para despertarlas, para arrastrarlas al medio
de las aguas turquesas,
en su vientre sin fondo nunca saciado.
El bramido repetido se perdía
disuelto en encajes de espumas blancas,
y renacía donde perezosas las piedras sordas y amnésicas
vivían sus sueños en la patria de las piedras.
Eran negras como las moras,
rojas como las tejas,
grises de hierro, blancas de nieve,
todas esparcidas a lo largo de las orillas,
yacían alisadas por el viento,
redondeadas por el beso de las olas rebeldes,
lambidas por el sol.
Así como las estrellas fugaces del cielo
en la noche de San Lorenzo,
se convertían en sirenas y se lanzaban al mar,
alegres cantaban en la lengua de las piedras
una canción nunca oída por los humanos,
nunca conocida por el viento.

Dormían las piedras. Fantásticos pueblos de sueños
desfilaban alrededor,
llevados por las brisas sobre las olas, sobre las nubes,
entre las gaviotas y las algas,
allí donde mi alma rebelde busca el nido
en el que el amnios moja la chispa eterna.

Mujeres anónimas

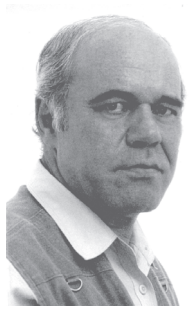
Soy una de miles de miles de mujeres anónimas
que nutre la tierra con su sombra llena de historias
que trabaja desde la mañana hasta la noche
y canta con los pájaros, baila con las mariposas
ondea la cálida sangre roja como las amapolas
para curar las heridas de la noche, me cubro
con las manos de luz de la mágica Luna
para vencer el cansancio, camino
descalza sobre las rastrojos dorados
y levanto el horizonte en mi frente azul
una montaña de estrellas tengo en mis venas.
Soy una mujer o quizás ninguna
que respira el aire de la Tierra
que quiere sanar con sus lágrimas
los días llenos de guerras y las noches sin amor
y acaricia a todos los huérfanos del mundo
un río de palomas albergan en mis miradas
pétalos de rosas son mis palabras.
Una infinidad de mujeres llevo en mis células
que siempre han amado la libertad de vivir.
Soy una de miles de miles de mujeres anónimas
en el mundo que trabajan para sanar la eternidad
(Traducere din limba italiană de Mariapia Ciaghi)

Cuántas veces

¿Qué pecados tengo yo si soy una mujer ?
Soy una mujer herida en el corazón,
herida de muerte, robada por sus hijos de sus ideales
porque tenía una mirada valiente y tierna.
Por los besos dados a mi alma gemela
he tenido que pagar con mi vida.
¿Qué culpa tengo yo si soy una mujer fuerte
que sabe llevar sobre sus hombros la dignidad de mujer,
que ha engendrado un mundo de gente,
que te ha llevado en su vientre a ti, hombre,
y te ha dado la felicidad de ser ?
Cuántas veces te he abrazado contándote
que las mujeres saben convertirse en flores perfumadas,
gorriones azules, violines celestiales, si sabes escuchar,
mirar, ofrecerles un hombro
donde apoyar su frente ardiente.
¿Qué miedos tienes tú, hombre, de las mujeres que vienen
a pararse delante de ti con sus zapatos rojos ?
Siéntate aquí junto a mí en el banco rojo y
escucha a las mujeres que un a una vienen a sentarse,
a contar sus historias.

¿Qué culpa tengo yo si me llamo Eva ?

(Traducere din limba italiană de Mariapia Ciaghi)



Florentin Popescu

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XLV)

Între topos și atopos

Elena Liliana Popescu, scriitoarea cu o bibliografie cât o bibliotecă

Fiecare din noi purtăm nenumărate amintiri din copilărie și din adolescență, unele frumoase, altele mai puțin frumoase.

Neîndoielnic, printre amintirile care nu se uită niciodată, sau se uită foarte greu sunt cele din liceu. Figuri de fete și băieți, de adolescenți cu mari vise și proiecte de viitor au fost/sunt păstrate în memorie și din când în când ne întoarcem la el ca și cum ne-am întoarce la propria tinerețe, retrăind, fie și numai imaginar, clipe, momente, fapte de atunci.

Pe canavaua amintirilor mele de la Liceul „B.P. Hasdeu" din Buzău, din urmă cu mai bine de șaizeci de ani, se află și chipul unei colege subțiratică, având o figură plăcută, dar mai ales niște plete negre și lungi, atârnându-i pe umeri și peste uniforma de elevă (pe atunci se purtau uniforme cu număr matricol pe mâncă – băieții și pe bluză – fetele). Era Elena Liliana Popescu, colegă dintr-un an școlar inferior. O vedeam în recreații distingându-se prin coafură nu numai de fetele din clasa ei, ci, aș putea spune de toate celelalte eleve din școală. O admiram de la distanță, îi recunoșteam farmecul personal, dar nu pot spune că aș fi fost îndrăgostit de ea.

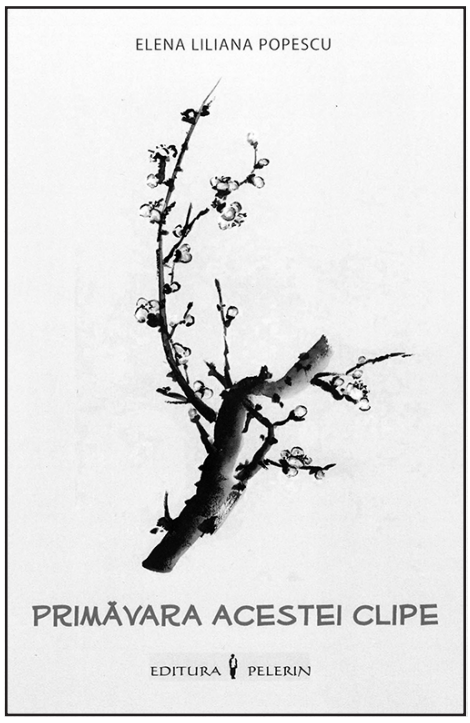
Firește, cum pe atunci, împreună cu doi prieteni cochetam cu literatura și cu presa culturală și am și editat chiar și o revistă (cu un titlul nu prea fericit, dar „botezată" însă de profesorul nostru de limba și literatura română „Muncă și talent"), i-aș fi cerut Elenei Liliana Popescu o colaborare dacă aș fi bănuit vreo clipă că scrie poezii. Însă, discretă cum era, își ținea ascunsă pasiunea ei pentru literatură. Nici mai târziu, când era studentă la Facultatea de matematică a Universității București (și încă destui ani după aceea) n-aș fi crezut, nici eu și nici alții, că în tânăra cu plete lungi de odinioară se ascunde o poetă.

Mult mai încoace, după 1990 ne-am întâlnit întâmplător pe stradă și mi-a mărturisit că are în pregătire, sub tipar, primul ei volum de versuri. El avea să apară, chiar la Editura Universității bucureștene în 1994. Se chema „Ție" și avea o postfață semnată de Ana Blandiana.

Din acel an al debutului editorial și până azi Elena Liliana Popescu s-a dovedit a fi foarte prolifică, atât în profesia „de bază" – matematica (domeniu în care după absolvirea facultății a urcat toate treptele până la aceea de profesor universitar chiar în cadrul Universității din Capitală), semnând nu mai puțin de cinci volume cu caracter științific și didactic, cât și – mai ales – în plan literar, distingându-se ca poetă, eseistă, traducătoare și editoare.

Recent Elena Liliana Popescu mi-a trimis un *Curriculum vitae*, alături de mai multe volume și am rămas de-a dreptul uimit să aflu că a tipărit până acum nu mai puțin de șaptezeci de volume de poezie și traduceri din opera unor scriitori clasici și contemporani în țară și în străinătate (Algeria, Argentina, Brazilia, Columbia, Chile, Cuba, Germania, Italia, Mexic, Pakistan, Portugalia, Spania, SUA, Taiwan, Turcia etc.).

Și pentru a mă păstra în domeniul statistic trebuie să mai adaug că aceste cărți au fost grupate astfel: 45 volume personale de poezie apărute în țările de mai sus, 24 traduceri din poeți străini de limbă engleză, franceză, spaniolă sau portugheză în limba română.



În plus, dacă nu cumva, mă înșel, potrivit aceluiași *Curriculum vitae* amintit la început, Elena Liliana Popescu este deținătoarea unor recorduri editoriale absolute: volumele „Trei poeme din Europa" și „Dacă ai știi", ambele apărute la Editura Pelerin din București în 2013 și respectiv 2015, i-au apărut în două volume multilingve, cel dintâi în 42 de limbi vorbite în Europa, iar cel de al doilea în 29 de limbi din toată lumea.

Din acest punct de vedere autoarea ilustrează perfect credința că se află printre puținii poeți români mult mai cunoscuți peste hotare decât în țara lor, posibilii ei predecesori fiind, poate, numai Zaharia Stancu și Marin Sorescu. Aprecierile de care s-a bucurat peste hotare s-au materializat încă din 1997, când poeta primea *Diploma specială* la Festivalul Internațional de la Uzdin (Iugoslavia), urmată de *Premiul I* la Festivalul de poezie „Novalis" la München (Germania, 1998).

O listă ce se întinde pe aproape 2 pagini în Curriculum amintit cuprinde un larg evantai de prefațatori, recenzenți, prezentatori care și-au exprimat opinia despre creația lirică a Elenei Liliana Popescu. „Cunoașterea de sine, idealul cel mai simplu și cel mai greu de atins – mărturisea la începutul unuia din multele volume ale sale –, este scopul fiecărui om în parte și al lumii întregi, acestuia fiindu-i subordonate toate căutările noastre. Uneori căutarea ia forma a ceea ce putem numi poezie.".

Lirica Elenei Liliana Popescu este cu atât mai greu de pus sub o etichetă, sub un blazon cu cât, parcurgându-i cărțile realizezi că autoarea lor scrie cu dezinvoltură (și totodată cu o anume adâncime filosofică) despre viață și moarte, despre univers și mai ales despre acea minune de pe pământ care este omul. Profunzimea gândirii sale poetice este caligrafiată simplu, pe înțelesul tuturor, precum în *Visul din zori*, ca să ne oprim la un simplu exemplu din multele altele din volumul „Primăvara acestei clipe" (Editura Pelerin, București, 2019): „Nemărginirea să fie cuvântul/ ce tainic cuprinde visele noastre/ neîmplinite, lăsate fiilor, vie/ povară pentru sufletul lor încercat ?// Tăcerea să fie oare cuvântul/ ce magic desprinde visul din zori/ ție lăsat, neștiută comoară/ și taină a sufletului purificat ?".

Din același volum am mai reținut și acest original poem pătruns de spirit religios: „Te-am recunoscut/ în chipul mamei mele,/ care mi-a dat sângele ei,/ pentru a mă naște,/ cântecul ei de leagăn,/ pentru a crește/ și viața ei,/ pentru a înțelege,/ / Te-am recunoscut/ în chipul fiului meu,/ care mi-a dat candoarea lui,/ pentru a renaște,/ visele lui,/ pentru a mă regăsi/ și revolta lui,/ pentru a înțelege,// Te-am recunoscut/ în chipul prietenului meu,/ care mi-a dat forța lui,/ pentru a continua,/ speranțele lui,/ pentru a le realiza împreună/ și indiferența lui,/ pentru a înțelege,// Doar atunci când/ Te-am recunoscut/ în chipul Învățătorului,/ care mi-a dar știința Ta,/ pentru a mă cunoaște,/ iubirea Ta,/ pentru a înțelege/ și tăcerea Ta, pentru a Fi..." (*Te-am recunoscut*).

Se înțelege cred – chiar și din numai aceste două poeme ! – că Elena Liliana Popescu este de o sensibilitate aparte – ceea ce, fără îndoială, îi probează harul poetic, lesne de observat, de altfel, și în alte direcții tematice ale poeziei pe care o scrie și care – datorită spațiului fatalmente limitat al acestor însemnări nu pot fi enumerate și analizate în amănunt.

Am citit despre...

Scriitori români, văzuți de mari graficieni ai lumii (XVII)

Florentin POPESCU

„Originalitatea lui Conachi constă în specializarea erotică, în cultul exclusiv al eului, iar savoarea ține de ineditul mediului. Conachi este un Petrarca ras în cap, cu chip de faun oriental, cu işlic, antereu și iminei, obișnuit a subtiliza pe sofale și a-și trimite mesagiile prin țigani lăutari, neverosimil în pădure, ducând omagiul până la târârea în pulbere și la închinarea ortodoxă și tristețea occidentală până la pandalii și istericale."

Această succintă și ironică portretizare a lui Costache Conachi, poet, autor de piese de teatru și traducător, aparține lui George Călinescu și ni s-a părut, din unele puncte de vedere, foarte exactă.

Descendent dintr-o familie boierească fanariotă (născut la 14.IX.1778 la Țigănești, jud. Galați – decedat la 4.II.1849), Costache Conachi s-a impus repede ca unul dintre cei mai instruiți tineri din Moldova: la douăzeci și cinci de ani a ajuns Ispravnic de Tecuci, între 1814 și 1818 Vornic de aprozi și Vornic de poliție la Iași, între 1823 și 1827 Mare logofăt al Dreptății în Moldova. S-a numărat printre membrii comitetului de redactare a Regulamentului Organic. A sprijinit înființarea Societății de Medici și Naturaliști din Iași și a fost inițiator al industriei extractive din Moldova.

De la Costache Conachi ne-a rămas volumul „Poezii. Alcătuiri și tălmăciri" (1856), care a cunoscut, sub diverse forme, mai multe ediții. De asemenea, el a tradus „Mme Cottin, Matilda", I-III, în colaborare cu Iacob Fătu (Iași, 1844).

Figura acestui scriitor care purta pe cap acea „căciulă" mare și rotundă ca un balon, după moda orientală, a atras atenția a numai puțin de zece graficieni: Camilo Triana, Erico Ayres, Sergio Raul Morettini (Brazilia), Amir Soghrati (Iran), V. Jeevanantha (India), Flemming Aabech (Danemarca), Carlo Squillante (Italia), Mohamed Alafia (Maroc), Ștefan Ciurea (Republica Moldova) și Alexei Talimonov (Ucraina).

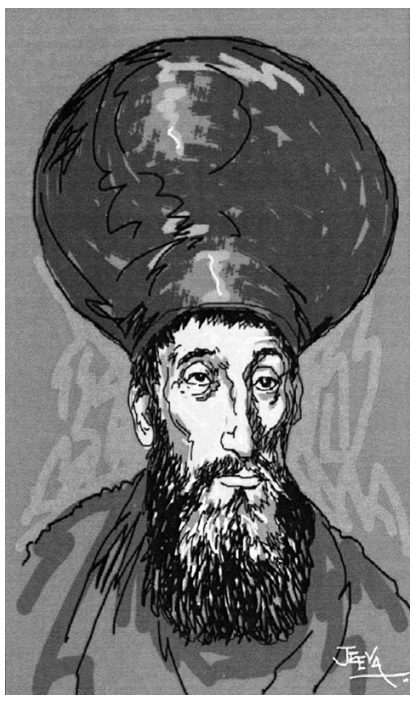
Evident, pentru toți aceștia elementul pus în valoare rămâne acoperământul capului, pe care cei mai mulți l-au supradimensionat, poate pentru a fi cât mai originali sau pentru a spori grandoarea și importanța modelului.

Dacă la brazilienii Camilo Triana și Erico Ayres originalul turban apare ca un element ceva mai mic, fără să șocheze privitorul, în schimb la ceilalți supradimensionarea amintită imprimă o notă specifică personajului. Mai mult chiar, indianul V. Jeevanantha a realizat un portret în care fizionomia apare mai degrabă ca o „fotografie după natură" decât ca o interpretare cu orice chip originală.

Cu totul aparte este chipul propus de Flemming Aabech din Danemarca: o figură alungită, parcă deformată de o oglindă, unde chipul scriitorului este imortalizat la jumătatea unei clepsidre formată de „căciulă" și pieptul pe care a fost proiectată barba.

Niște ochi vii, larg deschiși privesc ca dintr-o icoană un sfânt la un anume privitor aflat în afara cadrului. Mohamed Alafia (Maroc) a așternut pe pânză un chip oarecum caricatural, un ins încruntat, privind undeva lateral, ca și cum ar da (ori ar fi gata să dea) o replică unui interlocutor nevăzut, ori ar fi consternat de cele ce aude de la un partener de dialog.

Oricum și din orice unghi ar fi privite portretele celui pe care îl ironiza G. Călinescu, ele au vigoare, îndeamnă la anume reflecții și nu se uită ușor.



Costache Conachi văzut de V. Jeevanantha (India)



Nicolae Scurtu

CÂND A DEBUTAT ERASTIA PERETZ ?

Biografia poetei, prozatoarei, eseistei, publicistei și traducătoarei Erastia Peretz (n. 24 ianuarie 1914, Iași, jud. Iași – m. 1999, Richelieu, Canada) conține încă multe *necunoscute* ce se cuvin a fi clarificate cu rigoare și promptitudine.



Tyaderes

Se știe că era fiica lui Ion Peretz, originar din Giurgiu, care a fost un excelent dramaturg și un strălucit profesor universitar la Facultatea de Drept a Universității din Iași și, mai apoi, a celei din București.

Erastia Peretz s-a bucurat de o copilărie fericită, fiind unică la părinți, de o rară frumusețe, care îi aduce în anul 1931 titlul de Miss România, și de un real talent literar, care o determină pe Aida Vrioni să o debuteze[1] în anul 1931, la numai șaptesprezece ani în *Revista scriitoarelor și scriitorilor români* cu trei poeme – *Secetă*, *Pernei mele* și *Melancolie*.

Sunt poeziile unei adolescente sensibile în care lectorul de azi surprinde puritatea sentimentelor, gingășia imaginilor și o anume contabilitate recognoscibilă în încercările de început.

Succinta prezentare a tinerei poete marchează, de fapt, intrarea în literatură a unei talentate și mature conștiințe literare.

„*Un debut* – Credincioși programului nostru de activitate literară, dăm azi prilejul să debuteze în spinosul ogor al literelor române, d[omnișoa]rei Tya Peretz (Miss România anului 1931) fiica d[omnu]lui profesor universitar Ion Peretz, autorul dramatic îndestul de cunoscut publicului nostru.

D[omni]șoara Peretz este o fericită cumulardă, care nu cade sub prescripțiile legii, deoarece deține bunuri neimpozabile: frumusețea, tinerețea și talentul."

Restituim, aici, cele trei poeme ale Erastiei Peretz spre a întregi informațiile din dicționare și istorii literare privitoare la începuturile scriitoricești ale acestei *talentate* și *uitate* creatoare.

E necesar să precizez că în revista amintită mai sus a apărut și o notă[2] despre întâia carte a Erastiei Peretz, *Îmi placi !*, prefațată de Tudor Arghezi.

*

SECETĂ

E cald, e liniște, e soare.
Și parcă a murit, de tace
Natura-ncremenită-n pace.
N-adie cea mai mică boare.

Un val de aur este lanul,
În care roșii se-aprind macii.
Cu ochi de albăstrele, dracii
Menesc neghină pe tot anul.

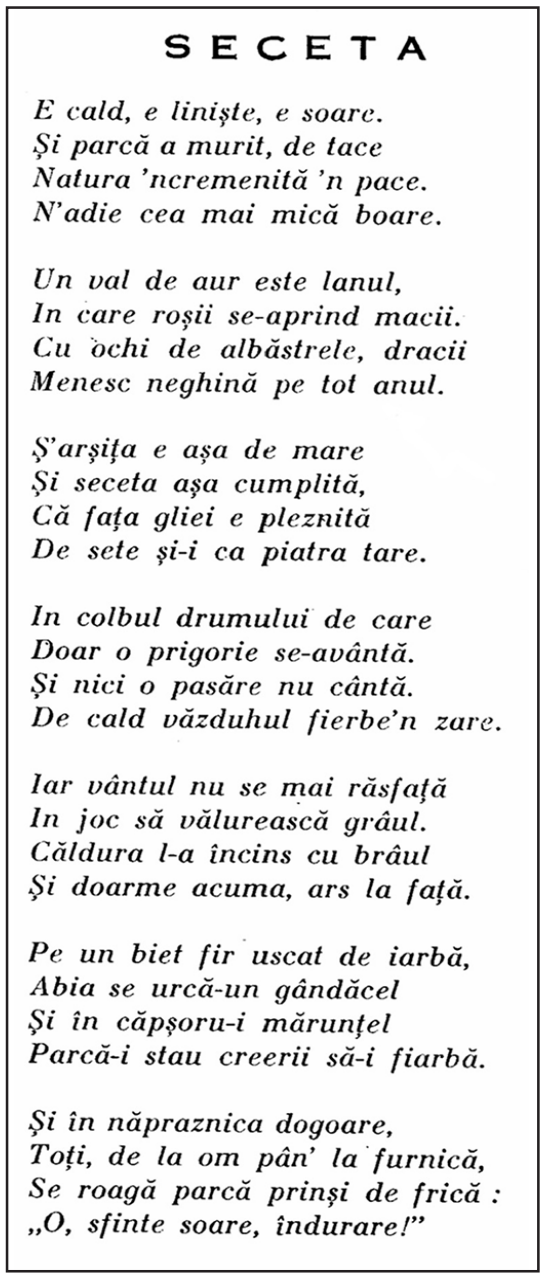
Ș-arșița e așa de mare
Și seceta așa cumplită,
Că fața gliei e plesnită
De sete și-i ca piatra tare.

În colbul drumului de care
Doar o prigorie se-avântă.
Și nici o pasăre nu cântă.
De cald văzduhul fierbe-n zare.

Iar vântul nu se mai răsfață
În joc să vălurească grâul.
Căldura l-a încins cu brâul
Și doarme acuma, ars la față.

Pe un biet fir uscat de iarbă,
Abia se urcă-un gândăcel
Și în căpșoru-i mărunțel
Parcă-i stau creierii să-i fiarbă.

Și în năpraznica dogoare,
Toți, de la om pân-la furnică,
Se roagă parcă prinși de frică:
„O, sfinte soare, îndurare!"



SECETA

E cald, e liniște, e soare.
Și parcă a murit, de tace
Natura 'ncremenită 'n pace.
N'adie cea mai mică boare.

Un val de aur este lanul,
In care roșii se-aprind macii.
Cu ochi de albăstrele, dracii
Menesc neghină pe tot anul.

Ș'arșița e așa de mare
Și seceta așa cumplită,
Că fața gliei e pleznită
De sete și-i ca piatra tare.

In colbul drumului de care
Doar o prigorie se-avântă.
Și nici o pasăre nu cântă.
De cald văzduhul fierbe'n zare.

Iar vântul nu se mai răsfață
In joc să vălurească grâul.
Căldura l-a încins cu brâul
Și doarme acuma, ars la față.

Pe un biet fir uscat de iarbă,
Abia se urcă-un gândăcel
Și în căpșoru-i mărunțel
Parcă-i stau creerii să-i fiarbă.

Și în năpraznica dogoare,
Toți, de la om pân' la furnică,
Se roagă parcă prinși de frică :
„O, sfinte soare, îndurare!"

MELANCOLIE

Ce mă doare ?
Liniște-i deplină-n casă:
Candela-i de mult aprinsă...
Numai inima mi-e stinsă...
Pisicuța stă pe masă,
Și eu gem...

De ce mă tem ?
Inimă, răspunde iute:
Pentru ce atâta jale ?...
Nimenea nu-mi șade-n cale,
Nimeni nu-mi zice nici „Du-te
La o parte !"

Ah, n'am parte
Să fiu și eu liniștită !...
Îmi plec fruntea la icoane,
Lacrămile-mi curg broboane
Și mi-e mintea rătăcită...
Nu mai știu !...

Nici nu mă țiu
Pe picioare acuma bine !...
Nu-s bolnavă, dar mă doare...
Trupul ?... Nu. Atunci ce oare ?
Zău, nu știu ce e cu mine
Astă seară !...
Dragă vară !
A venit ploioasa toamnă
Și mi-e sufletul ca dânsa !
A venit urâta, plânsa !...
S-a întors jalnica doamnă
Iar în țară !...

Vino, vară !
Tot nu mă-ncălzește focul !...
Nu mă răcorește ploaia !...



MELANCOLIE

Ce mă doare?
Liniște-i deplină'n casă:
Candela-i de mult aprinsă...
Numai inima mi-e stinsă...
Pisicuța stă pe masă,
Și eu gem...

De ce mă tem?
Inimă, răspunde iute:
Pentru ce atâta jale?...
Nimenea nu-mi șade 'n cale,
Nimeni nu-mi zice nici „Du-te
La o parte!"

Ah, n'am parte
Să fiu și eu liniștită!...
Imi plec fruntea la icoane,
Lacrămile'mi curg broboane
Și mi-e mintea rătăcită...
Nu mai știu!...

Nici nu mă țiu
Pe picioare acuma bine!...
Nu-s bolnavă, dar mă doare...
Trupul?... Nu. Atunci ce oare?
Zău, nu știu ce e cu mine
Astă seară!...

. . . . . .

Dragă vară!
A venit ploioasa toamnă
Și mi-e sufletul ca dânsa!
A venit urâta, plânsa!...
S'a intors jalnica doamnă
Iar în țară!...

Vino, vară!
Tot nu mă'ncălzește focul!...
Nu mă răcorește ploaia!...
Tristă mi-e acum odaia...
Unde mi-este cântul, jocul,
Veselia?...

La pustia!
Toamnă, iarnă, reci, pocite,
Asta-i dorul ce m'apasă!
Vara de nimic nu-mi pasă!
Mi-s dorințile 'mplinite
Și e soare!

(continuare în pag. 10)

(urmare din pagina 9)

Tristă mi-e acum odaia...
Unde mi-este cântul, jocul,
Veselia ?...

La pustia !
Toamnă, iarnă, reci, pocite,
Ăsta-i dorul ce m-apasă !
Vara de nimic nu-mi pasă !
Mi-s dorințile-mplinite
Și e soare !

PERNEI MELE

Pernă mică !
Pernă albă și pufoasă;
Lângă tine nu mi-e frică.

Pernă dragă !
Când mă doare capul tare,
Numai tu îmi ții răcoare...
Tu-mi dai mângâiere-ntreagă.

Pernă moale !
Câte visuri, blânde, bune,
Au trecut ca prin minune,
Ți le-am dat. Sunt ale tale.

Pernă dulce !
Ține-le și le păstrează,
Le ascunde, le veghează !
Cui, pe tine-o să se culce
Dă-le și cu somnul dulce !

ÎNCĂ O MĂRTURIE DESPRE ION PERETZ

O personalitate însemnată a literaturii și culturii naționale o reprezintă, în chip absolut și Ion Peretz (n. 20 aprilie 1876, Giurgiu – m. 18 februarie 1935, București), dramaturg, publicist și traducător, de la care au rămas câteva piese de teatru remarcabile.

Ion Peretz a fost un erudit dascăl de *Istoria dreptului român* la Universitatea din București, unde s-a remarcat ca un profund cunoscător al vechilor legi din România de odinioară.

Știa un mare număr de limbi străine din care a tradus și, astfel, s-a impus ca unul dintre cei mai instruiți și culți intelectuali români.

Frecventa, cu regularitate, ședințele Cenaclului revistei *Convorbiri critice*, condus de istoricul și criticul literar Mihail Dragomirescu de a cărui prietenie s-a bucurat timp îndelungat.

Era un pasionat și scrupulos cercetător al arhivelor publice și particulare unde, adesea, a găsit și a cercetat documente vechi de istorie locală și, mai ales, de istorie a unor familii care s-au impus în conștiința neamului românesc.

Îl preocupau științele auxiliare ale istoriei cu ajutorul cărora a descifrat, a decriptat și a emis unele ipoteze ce se susțin și astăzi.

A cercetat, cu rigoare, interferențele legilor cu unele aspecte ale folclorului. Remarcabilă, în acest sens, este lucrarea *Ideea de drept și lege în folclorul românesc* (1905).

Numele său îl întâlnim într-un apreciabil număr de ziare, reviste, almanahuri și publicații seriale.

A fost citit și apreciat de unii dintre contemporanii săi, care l-au evocat în articole convingătoare, cum este și cazul Mărgăritei Miller-Verghy (1865-1953), o distinsă prozatoare, memorialistă și o excelentă traducătoare.

Restitui, aici, emoționanta evocare[3] a Mărgăritei Miller-Verghy, care este, în același timp, un autentic model de scriere despre contemporani și confrați.

*

ION P. PERETZ

Johny... așa îi zicea toată lumea.

Așa îl țin minte de când era mititel și purta rochiță. Neștiind încă citi venea la noi toate pe rând și ne punea să-i citim *Penеș Curcanul*, până îl știu întreg pe dinafară și ne uimea recitându-l, cu gravitatea solemnă atât de hazlie la un copilaș de trei, patru ani. Pasiunea cititului și o memorie cum rar s-a văzut de la Pico della Mirandola încoace, acestea au fost cele două trăsături caracteristice ale firii lui, adevărat tip al umaniștilor din timpul Renașterii. Poreclit de intimii lui „Je sais tout"; în adevăr nu era un domeniu al cunoștințelor în care să nu-ți fi putut dovedi o documentare și variată și temeinică.

Mi-aduc aminte că-ntr-o vară când petrecui câteva luni la țară la vărul său Pathan Sihleanu, alt Mirandola și el, de câte ori căutai pe Johny să vie la masă, sau să facem vreo plimbare, nu-l găseai nicăieri. Johny era la biserică sau prin podul casei preotului scotocind prin hrisoave, documente, registre îngălbenite, scrise în litere chirilice, de unde se întorcea cu buzunările doldora de însemnări, notițe, culegeri de străvechi amănunte istorice, genealogice, folcloristice etc.

Născut pentru a îmbătrâni printre rafturile bibliotecilor, a vrut soarta să treacă din lumea celor vii, în plină tinerețe intelectuală, când se putea aștepta de la nesecata lui forță de muncă, nenumărate opere în toate genurile literare cultivate de el.

Acum câțiva ani întreprinsese opera monumentală de a zugrăvi într-un șir de romane, întreaga frescă a istoriei române, de la Decebal până în zilele noastre. Împărțise astfel istoria în 14 romane.

Mi-aduc aminte că mi-a citit un scenariu de vreo 40 de pagini în care rezumase tot ce se știe despre Decebal: Amănunte, descrieri, culoare, locală – aici imaginația înlocuia ce lipsea documentării –, dialog, acțiune dramatică, măreție în tragicul situațiilor; nimic nu lipsea ca să facă din acest prim-volum o capodoperă în genul lui Dumas-tatăl. Celălalt scenariu ce mi-a citit, trata despre Ștefan cel Mare. Pentru că un om singur nu se putea înhăma la o operă atât de voluminoasă, îmi făcuse cinstea să mă ia colaboratoare pe lângă el, dar cum zice românul: „se vede că n-a fost să fie". Se va găsi poate un tânăr mai norocos care să reia opera întreruptă de secera morții.

Fiecare om se conturează în amintirea celorlalți într-o atitudine preferată, sub un aspect care-l sintetizează și-l cuprinde în două trei trăsături de penel dominante.

Johny cu rochița și Johny autor dramatic, profesor universitar, director de teatru, nu poate fi închipuit decât în aceiași atitudine: „Cu cartea în mână". Cunoștea 14 limbi și când îți trebuia ceva tradus fără întârziere, dădeai fuga la Johny: „Johny, mi-a vorbit o scriitoare poloneză de cel mai mare succes teatral din Polonia, ai vreme să traduci piesa ?" și Johny era gata să-ți dea traducerea în 10 zile. Pe scena Teatrului Național, prima piesă tradusă din limba spaniolă a fost drama: „Sângele spală" de Etchegary, jucată de d[oam]nele Mihăilescu, Belcot, etc., în traducerea lui Johny Peretz.

Într-o vară la Sinaia când ședeam în aceiași vilă, mi-aduc aminte că a stat o zi întreagă nemișcat pe un divan, cu un dicționar românesc în mână: număra cuvintele de origină turcească. Până seara găsise vreo 1000. Stăpânirea limbii românești o avea până la un grad, care depășea talentul sau îndemânarea.

Fraza desăvârșită, expresivă, bine conturată, ajunsese la el ceva vital, ceva organic. Traducerea dramei lui D'Annunzzio, „Francesca da Rimini" nu se mai poate numi o traducere; e o a doua creațiune în care gândul autorului e atât de încorporat într-al traducătorului, încât amândoi alcătuiesc o singură ființă.

E singurul om ce-am cunoscut vreodată care să fie avut curiozitatea să studieze limba țiganilor. Ne învățase și pe noi un cântec din care am reținut numai primele versuri din pricina sonorității armonioase a cuvintelor:

Odalimbe campilo
Kaliundustra lanjavo.

N-am întrebat niciodată ce înseamnă cuvintele, mă mulțumeam să mă joc cu ele cum te joci cu niște mărgele colorate fără să le ceri un înțeles. „Kaliundustra" în special, îmi evoca toate peisagiile Indiei legendare.

Primul lui succes ca autor dramatic, a fost datorat piesei „Pui de cuc" jucată cu succes strălucit la Iași în timpul războiului. Subiectul trata o tragedie din viața unei familii, culeasă din circumstanțele impuse unei țări strivită de dominația străină. După aceia veni „Bimbașa Sava" o reconstituție istorică a vieții elitei românești de pe la 1820, apoi „O noapte subt Hangerli", un singur act fremătând însă de putere dramatică, de dialog pasionat și de adevăr istoric. Acest act a apărut pentru întâia oară în revista noastră și n-a văzut încă, lumina rampei. Cel mai mare succes dramatic l-a reputat cu drama în versuri „Mila Iacsici" în care Nottara și Agepsina Macri, au avut două din cele mai admirabile creații. „Femeia lui Loth", „Prăbușirea", jucate la Chișinău și la Cernăuți dau dovadă de un dar al teatrului și-al dialogului rar egalat la noi.

Nu se explică – sau se explică într-un mod care aruncă o umbră asupra firei omenești – uitarea pe care se pare că o așternu cu dinadinsul contemporanii asupra operei lui Johny Peretz. Când vedem azi din ce sunt alcătuite câteva din succesele scenei noastre Naționale, pe când „Mila Iacsici" și alte opere ale lui Peretz dorm nejucate prin sertarele bibliotecilor, ne dăm seama că la noi e ceva în decădere: nu în talentul dramaturgilor, ci în gustul publicului. Forța comică a comediilor lui Johny Peretz e deopotrivă cu intensitatea de emoție a operelor lui dramatice. Comedii ca „Amor cu A" sau delicioasa feerie „Fata lui Zevzec Împărat" țin închise în ele serii de succese nebănuite de cei ce nu-și dau măcar osteneala să le răsfoiască.

De altfel, Johny ca mulți alți intelectuali de rasă nu se sinchisea câtuși de puțin de soarta scrierilor sale. Plăcerea creației era pentru el îndestulătoare. Scria „En Grand Seigneur"; nu înțelegea să facă din arta lui tejghea.

Johny Peretz n-a avut alt dușman mai mare decât el însuși: n-am cunoscut om mai puțin ambițios, mai puțin lacom de succes, mai nepăsător de faima ce s-ar fi putut stârni în jurul numelui său. Firea lui întruchipa chintesența pasiunii intelectuale care-și desăvârșește bucuria în simplul act de a scrie. Jumătate din vlaga scriitorilor se irosește de obicei în strădania lor de a valorifica în bani sau în glorie munca depusă scriind. Această preocupare nu l-a atins pe Johny Peretz. Cu un gest instinctiv și elegant și-a închinat forța de creație nu publicului, ci frumosului și adevărului. Și poate că tocmai de aceasta operele lui vor rămâne. Moartea lui recentă a aruncat un zăbranic de întristare asupra amintirii lui. Totuși nu trebuie să uităm că Johny Peretz era întruparea veseliei, a umorului, a spiritului și că era irezistibil în felul lui de a povesti, cu fața impasibilă, cu dinți strânși, lucruri de un comic nespus care te făceau să te zvârcolești de râs. Parcă îl văd: cam mic, cam gras, cam roșu la față, cu ochi mici căprui, jucăuși ca niște veverițe, și fără nici o iluzie asupra însușirilor lui exterioare. Ne povesti cum într-o zi când își scotea pașaportul, observă cum funcționarul conștiincios ridica mereu ochii asupra lui ca să constate amănuntele: față smeadă, ochi căprui, barba rade etc. Atunci Johny cu fața neclintită: „Nu te mai osteni d[omnu]le cu atâtea amănunte, scrie colo: „De o frumusețe cum nu s-a mai pomenit, și ajunge !"

Ne închipuim ce va fi gândit bietul funcționar care nu știa ce neam de om mucalit era profesorul Ion Peretz.

„Revista scriitoarelor și scriitorilor români" a numărat de la înființarea ei pe Johny Peretz printre membrii comitetului de direcție. Ca prieten și coleg a lăsat în amintirea noastră imaginea neștearsă a unui causeur neîntrecut, a unui aristocrat al gândirii și a unui colaborator ce nu se va putea înlocui. Simt că vorbele mele nu-l pot desprinde din nedeslușirea și taina ce învăluiesc pe orice om în ochii celor ce-l înconjoară, fie chiar cât de intim.

Simt că Johny, tot un mister a rămas pentru mine. Mi-a plăcut însă să culeg aceste amintiri dintr-o viață întreagă de prietenie și să le depun ca un mănunchi de flori pe mormântul tău proaspăt... Johny al nostru.

MARG[ARITA] MILLER-VERGHY

EMANOIL BUCUȚA ȘI CONFRAȚII SĂI

Un cărturar, din cei mai însemnați, este și Emanoil Bucuța (n. 27 iunie 1887, Bolintin Deal, jud. Giurgiu – m. 7 octombrie 1946, București) care s-a manifestat ca poet, prozator, eseist, traducător și admirabil memorialist.

Este autor al câtorva romane ce s-au impus, încă de la publicare, printre care amintim *Fuga lui Șefki* (1927), *Maica Domnului de la mare* (1930), *Capra neagră* (1938) și altele.

A îndeplinit, de asemenea, câteva importante misiuni literare și culturale, stabilind, astfel, legături și relații cu scriitori români și străini, de a căror prietenie și prețuire s-a bucurat permanent.

Emanoil Bucuța a întreținut, grație funcțiilor pe care le-a avut în diverse structuri administrative, un lung și fructuos dialog epistolar cu unii scriitori și cărturari români și din alte metropole culturale.

E momentul să amintim aici epistolele trimise lui N. Iorga, Simion Mehedinți, Const. Rădulescu-Motru, Nicolae Bagdasar, G.T. Kirileanu, Perpessicius, Cezar Petrescu, Virgil Cioflec, Elena Văcărescu și altora.

(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

Relațiile cu Cezar Petrescu au fost de o perfectă cordialitate și corectitudine, așa cum reiese și din epistolele în care îl informează despre publicarea cărții *Cei trei regi* în colecția *Cartea satului* din cadrul Fundației Culturale Regale „Principele Carol", unde Emanoil Bucuța avea un cuvânt hotărâtor, mai ales, în privința publicațiilor regale.

Orice neclaritate a lui Cezar Petrescu, în acest sens, era imediat rezolvat de Emanoil Bucuța, care era de o rară punctualitate, doar studiase și se formase, un timp, în Germania.

Informațiile și precizările privitoare la ortografie, corectură, iconografie, surse biografice și bibliografia sunt de un real folos prozatorului prolific și talentat, care în romanul său fundamental, *Întunecare*, a realizat o capodoperă literară.

Nu trebuie uitat, nici un moment, că Emanoil Bucuța a fost un fidel și constant colaborator al revistei *Gândirea*, publicație occidentală coordonată cu atâta pasiune de Cezar Petrescu în anii de început ai acestei reviste care a făcut *epocă*.

*

Fundația Culturală Regală
„Principele Carol"
Strada Latină, nr. 8
Telefon 3.89.89
Nr. 3135 P.B.
București III, 15 oct[ombrie] 1934

Dragă domnule Cezar Petrescu,

Îți trimit odată cu aceasta corectura celor *Trei Regi*[4] în pagini. Au să fie mici modificări la capitole, pe care, cum vezi, le-am indicat.

Firește că pe lângă cele vreo 180 de pagini ale textului au să se adauge și vreo 30-40 reproduceri după fotografii.

Ortografia e în general aceea a Academiei Române. Ai bunăvoința, după revizie, să-mi trimiți textul, care merge numaidecât la tipar.

Cu deosebite sărutări,
Emanoil Bucuța

Domnului Cezar Petrescu, Villa Elena, Curmătura B. Brașov.

*

Fundația Culturală Regală
„Principele Carol"
Direcția Generală
Strada Latină, nr. 8, București III
Telefon 3.89.89
Nr. 6133 P.B.
București, 22 iunie 1937

Stimate domnule Cezar Petrescu,

Am primit scrisoarea dumitale de ieri, 21 iunie, pe care, firește, n-o privesc, așa cum nici n-a fost în gândul dumitale, ca o scrisoare generală și îți răspund numaidecât din partea Fundației.

Grija redacțională a colecției *Cartea satului*[5] o am eu, grija administrativă, centrala de librărie, condusă de directorul nostru administrativ, d[omnu]l A. Scărlătescu. De aceea, informația pe care ai auzit-o dată M[ajestății] S[ale] Regelui, nu putea fi decât exactă, din punctul de vedere al situației desfacerii.

Cartea a găsit o foarte bună primire și ținând seama atât de autor cât și de cuprins, am ajutat-o și noi, cât s-a putut. O altă ediție, a treia, nu s-a hotărât însă deocamdată.

În ce privește drepturile de autor, *Cartea satului* plătește mai curând onorarii de autor, pentru că ea fiind o bibliotecă de popularizare se vinde de obicei sub cost, așa încât obișnuitele calcule procentuale, în cazul nostru, ar fi lipsite de obiect.

Volumul, de pildă, scris de dumneata, costă, pus în librărie sau dat cu reducerile obișnuite *Căminelor culturale*[6], de două ori mai mult decât îi este prețul.

Orice mărire de tiraj mărește și deficitul, pe care, de altminteri, editura, care are scopuri culturale, nu comerciale, îl prevede și îl îndură cu entuziasm.

În ce privește, în special, situația volumului *Cei trei regi*, el a fost tras în a doua ediție numaidecât după ce ieșise de sub tipar cea dintâi și cât legăturile dumitale cu Fundația erau curente.

Am crezut totdeauna că sau de la d[omnu]l Gusti[7] sau pe altă cale, știai despre acest lucru, Fundația nu s-a gândit să-l ascundă, ci, dimpotrivă, s-a făli cu el, tipărindu-l pe carte.

Cercetând la contabilitate mi s-a arătat că suma primită de dumneata ca onorar a fost de 70.000 lei.

Pentru împlinirea dorinței dumitale am cerut însă o situație ultimă a volumului de la Centrala noastră de librărie și am scris d[omnu]lui Gusti la Paris, care se află tocmai în ajunul deschiderii Pavilionului României.

Cred că voi fi în stare să-ți dau un răspuns mulțumitor în timpul cel mai scurt.

Primește, te rog, stimate domnule Cezar Petrescu, încredințarea unor vechi simțiri de prețuire.

Director,
Emanoil Bucuța

D[omniei]sale d[omnu]lui Cezar Petrescu, Str[ada] Dr. Tomescu, nr. 4, Loco].

*

Casa Școalelor
și a
Culturii Poporului
Cabinetul directorului
Educației Poporului
[București] 6 iunie 1939

Dragă domnule Cezar Petrescu,

Un român din Turtucaia, care m-a dus de multe ori cu barca pe Dunăre, Niculae Florea, îmi spune că ar putea găsi ceva de lucru la *România*[8], ajutor de mașinist sau orice altceva asemănător dacă l-ai putea ajuta, pe acest mădular dobrogean.

Cu mulțumiri și salutări colegiale,
Emanoil Bucuța

Notă: Originalele acestor epistole se află la Biblioteca Academiei Române. Cotele S 46(5-7)/DCCXCIII.

ÎNCĂ O MĂRTURIE A LUI EMANOIL BUCUȚA

Unul dintre scriitorii importanți ai literaturii române pe care ni i-a dat ținutul Giurgiului este și Emanoil Bucuța (n. 27 iunie 1887, Bolintin Deal, jud. Giurgiu – m. 7 octombrie 1946, București), autorul unei cărți esențiale privitoare la oamenii, locurile și priveliștile din această țară atât de puțin cunoscută.

Ne referim la cartea *Pietre de vad*[9], publicată în patru mari volume în care ni se evocă o atmosferă, un timp, o civilizație și niște oameni care s-au impus, prin faptele lor, posterității, fiind, în același timp, înzestrați cu darul creației.

Câteva mărturii[10] fundamentale sunt consacrate reginei Maria a României, pe care scriitorul și memorialistul Emanoil Bucuța a cunoscut-o și pe care a surprins-o în diferite ipostaze.

Impresionat de frumusețea, de inteligența și cultura ei, Emanoil Bucuța într-un succint portret[11] publicat la dispariția reginei scriitoare, relevă calitățile morale și trăsăturile fizice, atât de evidente.

În calitate de secretar al Comitetului Premiului „Femina", Emanoil Bucuța s-a aflat în preajma reginei Maria, care, de fapt, decidea, în urma rapoartelor *cine* și *pentru ce* obține Premiul „Femina".

Emanoil Bucuța surprinde, în acest elocvent portret final, puterea de muncă, obiectivitatea și disponibilitatea reginei Maria de a promova valorile autentice ale literaturii naționale.

L-a impresionat, întotdeauna, eleganța, distincția sufletească și intelectuală și, de asemenea, *arta conversației* pe care regina Maria o poseda în toate variantele posibile.

*

Din însemnările unui secretar

Din legăturile pe care putea să le aibă, ca Suverană și ca scriitoare, cu literatura română, regina Maria alesese pe cele mai potrivite cu înaltele ei rosturi. Era Președintă de onoare a P. E. N.-Clubului și Președintă activă a Comitetului român al Premiului Femina. Venea adică între noi și vorbea în numele scrisului nostru, ori de câte ori străinătatea literară ne căuta.

S-a nimerit să fiu mulți ani secretar al P. E. N.-Clubului român și să lucrez până la urmă ca secretar al Comitetului Premiului Femina. Am avut, având aceste însărcinări, deseori prilejul, în cursul anilor să aflu părerile despre scris și scriitori ale reginei Maria. N-a fost numai o vorbă întâmplătoare, de vreme ce am și hârtii cu încheieri și judecăți, care împărțeau, printr-o motivare foarte strânsă, cununa de lauri unui anume scriitor dintre mai mulți, toate semnate cu scriitura mare și dreaptă a reginei. Astăzi le desfac și le trec una după alta prin mâini, încercând să-mi aduc aminte zilele fericite când ea mai era printre noi. Uite, la cutare literă, unde se mai vede șovăială, se oprise și s-a ridicat ca să-și rostească și mai limpede o convingere, care i se păruse că fusese primită prea repede. Lupta pentru credințele ei, ca femeie și ca Suverană, dar îi plăcea să asculte pe celălalt și, când cuvântul lui era temeinic, să-l urmeze. Apoi s-a plecat din nou pe masa grea regală și a scris mai departe.

Am văzut-o prezidând o masă la Londra, înconjurată ca de o curte de stele, de cei mai mari scriitori pe care îi are Anglia. Era acolo regina României, era o scriitoare, de limbă engleză, dar era, în același timp, solul încoronat al unei literaturi de departe, puțin cunoscută pe malurile cu ceață ale Tamisei și întrevăzută, împreună cu țara de legendă unde înflorea, în zâmbetul ei fără pereche și în lumina celor mai albaștri ochi. Când a trecut pe lângă mine, m-a privit aproape strengărește, nu Suverana pe un biet supus pierdut printre străini, ci Președintele, mândru de o primire care se răsfrângea asupra întregii bresle de casă, pe secretarul lui, dator să se pătrundă, să ție minte și să povestească. O văd încă, și am s-o văd cât voi mai avea zile, ducându-se prin sala lungă plină de soare, cu penele albe de la pălărie mișcându-se ca niște aripi. Sala își deschide fundul și ea merge înainte, pe un drum fără sfârșit și fără oprire. Aripile albe bat deasupra capului ei și o poartă.

Îi pregătisem și anul acesta toate lucrările Premiului Femina. Așteptam să fiu chemat, când cărțile propuse ar fi fost citite și se puteau discuta. Mai căutam, în așteptare, paginile caracteristice. Știam cât de agere erau membrele comitetului, alese de regină printre cele mai apropiate și mai cunoscătoare, și știam, în deosebi, cât de ageră era ea însăși. Orice propunere trebuia sprijinită și apărată cu bune temeiuri !

Apoi toate s-au spulberat, când gura sorții a suflat deodată asupră-le, cărți, propuneri, ochi albaștri, pietre scumpe de coroană, crâmpeie de istorie. Scriitoarea a plecat dintre noi, înainte să semneze cu scriitura ei înaltă și dreaptă, ca o gardă cu halebarde de argint, hârtiile proceselor verbale. Secretarii au rămas împietriți la ușă. De sus cad frunze de toamnă și lacrimi mari, care închid zarea.

21 octombrie 1938
Em[anoil] Bucuța

---

[1] Tya Peretz, *Secetă. Pernei mele* și *Melancolie*, în *Revista scriitoarelor și scriitorilor români*, 5, nr. 7-8, iulie – august 1931, p. 13-14 + *1 foto bust Erastia Peretz.*
[2] D'Ilivechia, *Erastia Peretz – Îmi placi !* în *Revista scriitoarelor și scriitorilor români*, 8, nr. 1-2, ianuarie – februarie 1934, p. 19. (*Cronică literară*).
[3] Mărg[ărita] Miller-Verghy, *Ion P. Peretz*, în *Revista scriitoarelor și scriitorilor români*, 9, nr. 3-4, martie-aprilie 1935, p. 23-26.
[4] Cezar Petrescu, *Cei trei regi. Cu un desen de Lena Constante și cu 46 de chipuri și vederi după fotografii,* București, [1934], 189 pagini. (*Cartea satului*, nr. 1).
[5] *Cartea satului* era o colecˆie a Fundaˆiei Culturale Regale „Principele Carol" în care s-au publicat un însemnat număr de cărˆi, unele dintre ele interesante și valoroase.
[6] *Căminele culturale* au fost și încă mai sunt așezăminte de cultură situate în centrele de comună sau în satele mai mari, sub aspectul populaˆiei, unde se desfășurau manifestări culturale. Au apărut la iniˆiativa profesorului și ministrului Dimitrie Gusti.
[7] Dimitrie Gusti (1880-1955), profesor, sociolog, academician, ministru al învăˆământului. Intelectual instruit și format în străinătate care s-a bucurat, permanent, de aprecierea Casei Regale a României. A fost coordonatorul și comisarul unor *Pavilioane de Expoziˆie* ale României în străinătate.
[8] *România*, ziar condus de Cezar Petrescu în perioada interbelică.
[9] Emanoil Bucuˆa, *Pietre de vad.* [*Volumul*] *1-4,* București, Editura Casei ˆcoalelor și a Culturii Poporului, 1937-1944.
[10] Emanoil Bucuˆa, *Glasul de pe munte. (De vorbă cu Regina Maria),* în *Pietre de vad.* [*Volumul*] *1,* București, Editura Casei ˆcoalelor și a Culturii Poporului, 1937, p. 196-201, *Regina Maria, Regina scriitoare, Regina Maria din an în an*, în *Pietre de vad.* [*Volumul*] *2,* București, Editura Casei ˆcoalelor și a Culturii Poporului, [1941], p. 220-243.
[11] Em[anoil] Bucuˆa, *Din însemnările unui secretar,* în *Revista scriitoarelor și scriitorilor români*, 12, nr. 9-10, septembrie-octombrie 1938, p. 12. Această evocare nu a fost inclusă în cartea *Pietre de vad.* Nu se știe din ce rațiune.

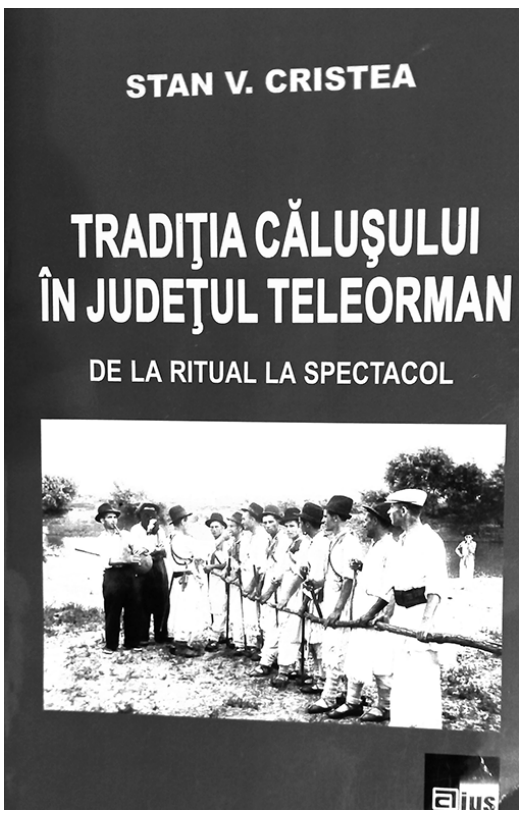
ETNO-LOG

Călușul din Teleorman – o monografie exemplară



Doana-Ruxandra Fruntelată

Volumul realizat de Stan V. Cristea, *Tradiția Călușului în județul Teleorman: de la ritual la spectacol* (Ediția a doua, revăzută și adăugită, Editura Aius, Craiova, 2020, 424 p., 123 ilustrații și 2 hărți originale), asamblează, ordonează și interpretează un corpus complex și voluminos de date, obținute din surse variate (studii publicate, documente de arhivă, manuscrise, cercetări de teren directe sau derulate prin chestionar și corespondență), ce probează practicarea Călușului în aria teleormăneană, în variante locale specifice și în dinamica trecerii sale de la ritual la spectacular, odată cu schimbarea mentalităților și a condițiilor de viață, dar și cu recunoașterea, în comunități, a valorii „emblematice", patrimoniale, a vechiului dans terapeutic și fertilizator.



O simplă parcurgere a „Cuprinsului" este suficientă pentru a ne convinge de temeinicia și exhaustivitatea abordării propuse: după „Introducere", urmează trei capitole despre Căluș, în general: „Originea ...", „Atestarea și evoluția ...", „Semnificațiile, funcțiile și structura ...". Se continuă cu alte cinci capitole despre Călușul din Teleorman, în perioada 1840-2020: „Evoluția ...", „Ceata ...", „Substitutele și recuzita...", „Ritualul...", „Destructurarea ...". Apoi sunt articulate „Considerațiile finale", după care este prezentat un document etnologic obținut din textualizarea răspunsurilor la Chestionarul lui N. Densusianu (1893-1896) și a mai multor descrieri ale ritualului și practicilor asociate acestuia. Bibliografia, precedată de „Note", ocupă aproape o sută de pagini. La final, pentru a facilita utilizarea bogatului conținut, autorul a alcătuit un „Indice de țări, provincii, județe și localități", un „Documentar sinoptic privind Călușul în Teleorman (1840-2020)" și martori fotografici pentru perioada 1929-2020.

Înainte de a explora mai îndeaproape conținutul capitolelor și subcapitolelor cu titluri atât de interesante, încercăm să înțelegem mai bine (chiar dacă îl cunoaștem după bunul renume în zările Sudului românesc și în cercurile etnologice bucureștene), cine este autorul capabil de a așeza în pagină, cu neobosite pasiune și rigoare, rezultatele unei asemenea cercetări de cursă lungă. Născut în com. Sfințești din jud. Teleorman, Stan V. Cristea a absolvit, în anul 1981, Facultatea de Istorie-Filosofie a Universității din București. S-a afirmat ca „poet și publicist, monograf și bibliograf", semnând volume de versuri, dar și importante contribuții de istorie literară și culturală (https://www.goodreads.com/author/show/17833587.Stan_V_Cristea, data accesării: 29.05.2024). Este, foarte pe scurt, cartea de vizită a unui scriitor și jurnalist cultural profesionist, care s-a hotărât, la douăzeci de ani după absolvirea Facultății de Istorie, să se întoarcă acolo pentru a urma și un program de masterat cu specializarea „Managementul bunurilor culturale". Din colaborarea cu dr. Georgeta Roșu, coordonatoarea disertației sale masterale, a rezultat o primă versiune a cercetării Călușului din Teleorman, publicată în anul 2008, cu susținerea financiară a Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale. A doua ediție se tipărește cu sprijinul aceleiași instituții de cultură județene, la inițiativa doamnei manager Elena Popa, căreia autorul îi mulțumește cu eleganță, așa cum își exprimă întreaga gratitudine față de toate persoanele ce i-au încurajat demersul științific.

Zăbovim câteva clipe și asupra metodelor de cercetare, detaliate în nota finală („În loc de colofon") a ediției revizuite și aflăm că Stan V. Cristea a lucrat cu două chestionare aplicate la nivelul județului Teleorman în cursul anului 2008, unul pentru „tradiții și obiceiuri populare" și altul pentru „tradiția Călușului". De asemenea, a colaborat cu intelectuali și operatori culturali din Teleorman, Olt și Brăila, care i-au confirmat anumite ipoteze sau i-au pus la dispoziție documente și imagini inedite. A solicitat și a obținut informații din Arhivele Academiei Române: Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu" și „Arhiva de Folclor" din Cluj-Napoca (fondul Ion Mușlea). A mers pe teren, însoțit de profesioniști ai imaginii, și a documentat practicarea Călușului în localitățile Beuca și Saelele (2008), Plopi-Beuca (2010) și Merișani-Băbăița (2016). De asemenea, a discutat cu mai mulți vătafi de călușari din județ, care i-au descris în detaliu variantele Călușului cunoscute și „jucate" de ei.

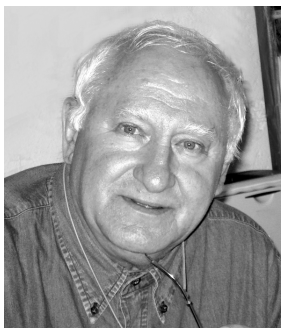
Iată un fragment din ritualul „de vatră" de la Beuca, investigat pe teren în data de 15 iunie 2008, prin observație directă și convorbire cu vătaful Constantin Arcea și lăutarul Gheorghe Fieraru: „În Duminica Rusaliilor, dimineața, se face primul joc în fața Primăriei. Apoi se pleacă cu Călușul pe la curțile oamenilor din sat, dar se umblă și prin satele învecinate, până luni seara. Călușarii sunt primiți să joace, în credința că «aduc sănătate și belșug în toate». Mutul merge înainte, urmat de Stegar și de Vătaf, de călușari și de lăutari, dar și de mai mulți copii. Gospodarul care primește cu Călușul deschide porțile, Mutul intră primul și caută locul pentru joc, pe care îl desemnează făcând cercul cu sabia. Gazda aduce în mijloc o strachină de pământ sau o farfurie de porțelan cu câteva fire de pelin și de usturoi și un drob de sare [...]" (p. 292). Regăsim, în aceste câteva rânduri, câteva dintre elementele constante ale ritualului: spațiul, timpul, însemnele (steagul, sabia), gesturile (trasarea cercului), plantele apotropaice (apărătoare) și sarea purificatoare și vindecătoare.

Procesul „destructurării" Călușului din Teleorman este urmărit în patru etape, în perioada interbelică (1935-1947), în anii de impunere a regimului comunist (1948-1968), în epoca dominată de exaltarea naționalismului (1968-1989) și după 1990, când se dizolvă aproape complet mișcarea artistică de amatori, care oferise, până atunci, un cadru favorabil perpetuării dansurilor din Căluș. Treptat, ritualul se restrânge sau dispare din sate, primind atribute spectaculare în transpunerea sa scenică: „În perioada ceaușistă (1965-1989) [...], Călușul este adus pe scena de spectacol, pe mâna coregrafilor, care l-au desacralizat, golindu-l de conținutul său ritual, printr-un proces accentuat de scenizare. Acum, Călușul devine emblemă a «Cântării României» și emblemă națională [...]. În același timp, Călușul are mare trecere și la «exportul» cultural. Jocul călușarilor devine spectaculos, coregrafii se întrec în «invenții de figuri» [...]. Iar ceata călușarilor devine «ansamblu», numărând până la 70-80 de dansatori (pe trei generații). Totodată, a fost stilizat și uniformizat și costumul, au apărut pălăriile cu panglici multicolore și paiete, cămașa s-a scurtat, iar izmenele țărănești au fost înlocuite cu pantalonii strâmți [...]. Și totuși, dincolo de acest proces de destructurare brutală a Călușului, ca obicei, acesta a supraviețuit, în formule oarecum autentice, deși nu mai păstra arhaismul originar, și în unele sate din Teleorman, unde a mai putut fi cercetat de specialiști, mai ales prin anii 1975-1980" (p. 230). Autorul constată că în perioada postdecembristă, după câțiva ani de derută în activitatea culturală, apar încercări de revitalizare sau reconstituire a obiceiului Călușului, în unele locuri cu alterări mari față de tradiție, ca de exemplu introducerea fetelor în ceata de Căluș.



Călușul la Merișani - Băbăița - secvență de joc (22.06. 2016). Foto: Cristian Ciulică

Atrăgând atenția asupra semnificațiilor și funcțiilor caracteristice ritualului moștenit și înscris de România la UNESCO, pe Lista reprezentativă a patrimoniului cultural imaterial (https://ich.unesco.org/en/RL/clu-ritual-00090), dar și evidențiind, cu atenție la context și la trăsăturile variantelor locale ce alcătuiesc tabloul zonal, prefacerile și mutațiile suferite de tradiția vie de-a lungul secolului XX și la începutul celui următor, monografia alcătuită de Stan V. Cristea demonstrează vocația unui cercetător excepțional, căruia, pentru a parafraza o veche vorbă a lui Terentius, nimic din ceea ce privește obiectul său de studiu nu-i este străin. El reușește, în mod strălucit, să ne ofere „o radiografie exactă a ceea ce a însemnat și mai înseamnă Călușul în Teleorman" și ne arată că iubirea față de cultura populară tradițională se cuvine însoțită de cunoaștere și împlinită prin fapte.



Don Andreiță
– pălmaș cu condeiul –

Noaptea cailor lunatici

Oamenii au auzit, în miezul nopții, niște bubuituri înfundate și un tropot de copite ce mărșăluia pe sub pământ. Unii chiar susțineau, a doua zi, că simțiseră cum li se clatină casele, fugeau pereții cu ei cu tot – și, până să se dumirească, să înțeleagă ce se întâmplă, erau aduși înapoi. Unii s-au pus la pândă, dar noaptea aceea a fost liniște, iar ziua, când s-au întâlnit, ca de obicei, la șandramaua lui Martică Țiganu, care le mai bătea câte o șaibă de fier, în plus, în copitele juncanilor nedați bine la jug, tăceau rușinați. Dar venea iar o noapte, când nu se mai aștepta nimeni, și le zdruncina somnul, îngrozindu-i, tropotul acela surd, pe sub pământ.

În satul risipit printre Perii lui Ețu, pe un cot mai larg de Iminog, unde râușorul păstrează apă mai multă, se desprimăvăra greu. De-asta și adusese unul ideea că bubuitul venea de la mucenicii care băteau cu ciocanele pe sub pământ, să scoată primăvara mai repede. Mucenicii… – tot satul, până și copiii, știau că sunt niște pitici uriași, care trăiesc în adâncuri și tocmai cu asta se îndeletnicesc: bat cu ciocane și maiuri rădăcinile pământului să trimită primăvara mai repede, mai cu sârg acolo unde aceasta întârzia să-și arate fața. Gândul acesta liniști oarecum oamenii, țărani din tată-n fiu, care se pregăteau să înceapă muncile cerute de anotimp. Câțiva, nerăbdători, băgară plugul în brazdă și traseră câteva ocoluri. Despre uruitul de pe subpământ nu mai zise nimeni nimic – și chiar mulțumiră nevăzuților uriași care le aduseseră primăvara acasă. Crescuse și ziua, iar ei munceau câtu-i ziua de lungă, din roșeața zorilor până-n sclipătul stelelor. Îmbucau, dacă mai îmbucau, ceva, și cădeau frânți de oboseală, contopindu-se în somnul pământului. Până-ntr-o noapte…

Într-o noapte, bătrânul Ilie al lui Gheorghe al lui Ghimiș, din spița dintâi a Ghimișeștilor ziditori de sat, care-și avea casa chiar în cotul Iminogului, chinuit de o păcătoasă de reumă, avu un vis care nu fu vis. Se făcea, și el chiar vedea, cum o herghelie de cai, împinsă din spate de un călăreț, se adăpa în râu. Le auzea fornăitul nărilor și plescăitul apei sorbite. De marginea râului s-a apropiat și călărețul și, fără să descalece, și-a îndemnat calul să bea. Îl vedea bine în luciul lunii: niște haine mai mult militare decât țărănești, o flintă pe umăr, parcă și un pistol la brâu. Un pocnet sparse liniștea, bătrânul nu pricepu de era de pușcă sau de bici, și caii se strânseră nechezând, pe mal. La al doilea pocnet, porniră în goană după călăreț.

A doua zi, când le povesti celorlalți ciudatul său vis, oamenii nu se mai mirară. Într-un fel, aveau o confirmare. Unul spuse că auzise nechezat de cai dinspre Vedița, zărise și niște coame fluturând pe liziera pădurii; o fi fost așa… i s-o fi părut… – omul și-a văzut de treaba lui. Altul, care ara o sfoară de loc la Coada Oblegului, susținea c-a întâlnit un cârd de cai – să fi fost patru-cinci ?… să fi fost șapte-opt ? sau mai mulți, nu i-a putut număra, c-au dispărut repede în pădure. Veștile cu cai văzuți când colo, când colo, pe margini de pădure, s-au înmulțit, oamenii s-au obișnuit cu ele, aproape că nici nu le mai păsa, fiecare strâns de gât de grijile lui. Rămăsese doar o întrebare, căreia nu-i puteau da de urmă: De unde să fi apărut un *arghelar* aici, pe locurile lor ? – unde toate muncile se făceau cu boi înjugați la căruță ori la plug. Din ce rază de lume să se fi ivit acești cai ? – și nu puțini: un cârd, o herghelie, cu arghelar în regulă ? Dar s-au depărtat și de această întrebare – deși misterul avea să se dezlege nu după multă întârziere.

***

…Cele spuse până aici ar putea fi o poveste; dar o poveste adevărată. De aici mai departe sunt mărturii: unele din carte, zapise întărite cu sigilii de ceară roșie, altele din salba de vorbe transmisă de oameni, moștenire de neuitat, de la o generație la alta. Acolo, în marginea moșiei lui Ioniță Bumbeș, în pădure, cu învoiala acestuia, își făcuse sălaș un venetic cu o herghelie de cai. E vorba de moșia devenită mai târziu a pitarului Ion Fântâneanu, căsătorit cu Elena, rămasă văduvă după moartea lui Ioniță. Alde Fântâneni, care mult bine au făcut țăranilor de la *Perii lui Ețu*, de i-au zugrăvit în interiorul bisericii cu hramul Sf. Dumitru din Perieți, ctitorită de acești boieri.

Dar noi să revenim la… herghelia noastră. Veneticul care poposise aici, împreună cu caii lui, le spuse autorității locale și boierului că îl cheamă Vasile al lui Andrei al lui Iță din Troiță, un cătun de sub Munții Gorjului. Că era adevărat – pe de-a-ntregul sau mai puțin – boierul, înțelegător, nu puse întrebări, iar omul cu catastiful, încurcat în pologhia numelui, se văită: „ce atâta *iță cu troiță*" – și notă, scurt: *Andreiță*; „ține minte, așa te cheamă": „Andreiță – și cum vei mai vrea". „Și Vasile", adăugă necunoscutul. „Și Vasile", întări slujbașul. Și *Andreiță* a rămas. Alte întrebări nu s-au mai pus.

Mult mai târziu, după niște săptămâni, plecând boierul într-o preumblare prin moșie, se opri anume la sălașul veneticului, încingându-se cu el la vorbă. Așa află boierul – spre liniștirea unei îndoieli neclare – că Vasile făcea parte din Oastea lui Tudor Vladimirescu, până nu de mult alături de el, dar, trimis chiar de Tudorin cu ceva taine spre Olteț, lipsise când acesta fusese săltat de la Golești și dus la Târgoviște, la căpeteniile Eteriei, pentru judecată. Când a ajuns el acolo, pandurii jeleau și fugeau care cum puteau.

Altceva – nu mai putea face nici el. A adunat în grabă vreo zece cai, dintre mulți roibi ce rătăceau, nedumeriți și ei, prin preajmă, a încălecat și-a plecat încotro o vedea cu ochii – iar ochii căutau tot spre Oltenia, spre locul de unde plecase la luptă. Mergea mai mult noaptea. Ziua se ascundea prin pădurile ce-i însoțeau calea. Câteva luni a tot mers, ferindu-se de poteră, dar mai temător de turci, că se zvonise c-au intrat în țară. Până a ajuns aici, la Perii lui Ețu, loc care i s-a părut bine ferit – și n-a mai plecat.

***

Acum ar trebui să urmeze o nemaipomenită poveste de dragoste, între Vasilica, o nebună de fată din neamul Ghimișeștilor, de pe care maică-sa, Fâșa, își luase mâna: nu putuse s-o dea pe brazdă, s-o aducă în rândul lumii, nici cu binele, nici cu rău, nici cu frumosul, nici cu urâtul. Vasilica umbla de nebună prin sat, pe bărbați nu-i băga în seamă, pe fetele de vârsta ei din „proaste" nu le scotea. Sta de vorbă doar cu babele, cărora le mărturisea din dorurile și visele ei; mai ales, visul că-i va ieși în cale un vânător cu alai de cai după el, și el îi va da un cal și ea va zbura călare alături de el. Visul acesta începuse s-o chinuie mai în fiecare noapte. „Ce ziceți, lelițelor, de așa vis ? Are dreptate mama de zice că nu sunt întreagă la minte, ce ziceți ?". Și babele, deștepte sau prefăcute, dar cu siguranță înțelepte, îi întrețin focul și-i dau curaj: „Vezi-ți de treabă, Vasilico, nu te lua după lume, chiar dacă e mă-ta. Ești fată frumoasă și deșteaptă, ai grijă de visul tău, urmărește-l, trebuie să se petreacă oarece, nu se poate altfel, s-a copt timpul, totul pe lumea asta are un ceas, și visul tău are ceasul lui…".

Și ceasul veni; pică într-o după-amiază cu umbra mică. Tot bătând câmpurile și pădurile, nimeri într-o poiană ascunsă de niște tufani falnici:

– Ce-i cu tine, căprioară, pe-aici, în bârlogul meu, se auzi un glas de după un stejar, și-n fața ei apăru *vânătorul din vis*: un bărbat înalt, viguros, în niște haine mai mult militare decât țărănești, fără pălărie, cu părul lung, lăsat pe umeri, înspicat ici-colo, cu o pușcă în mână. Te-ai rătăcit ?

– Eu nu mă rătăcesc niciodată ! Și nici căprioară pentru pușca ta nu sunt !

Bărbatul se veseli. Îi plăcu răspunsul fetei, deșteaptă și curajoasă, pe deasupra și foc de frumoasă – și încercă să lege vorbă:

– Cum te cheamă și de unde ești, din care lume ?

– Mă cheamă Vasilica, sunt din satul de pe valea Iminogului, Perieți se numește, dacă n-ai auzit de el, și vin din lumea mea. Dar pe tine cum te cheamă ?

– Vasile, răspunse acesta zâmbind.

– Îți bați joc de mine ? se oțărî fata. Ia vezi, că acu-ntorc foaia și plec.

– Stai, nu pleca, se grăbi bărbatul. Așa mă cheamă. Vasile. Nu prea am acte la mine. Trebuie să mă crezi. Și-apoi, nici tu n-ai acte.

– Așa este, chibzui fata, și conchise, înțelegător. Nici eu n-am acte, dar de chemat, Vasilica mă cheamă. Te cred, dar prea mi s-a părut curioasă potriveala asta de nume.

Bărbatul tace întrebător.

– Dar poate așa a fost să fie, zise Vasilica liniștitor.

Urmă o tăcere lungă, care lungi și umbrele copacilor spre seară. Din desișul pădurii răsună nechezat de cai – și roibii răsăriră ca din pământ, înconjurându-i pe cei doi.

…Vasilica n-a mai plecat în seara aceea acasă; a înnoptat în sălașul lui Vasile. Și a doua zi, și a treia… Până au venit Ghimișeștii c-o falcă-n cer și cu una-n pământ, să vadă ce s-a întâmplat și să-și ia nebuna acasă. Dar n-au putut s-o desprindă de Vasile. Până într-un târziu de viață, când s-au mai limpezit și apele țării – iar Vasile a vândut trei cai și și-a cumpărat loc în vatra satului înălțându-și casă cât pentru șapte copii ce-aveau să vină. A mai vândut trei cai, bani cu care a cumpărat pământ. Ultimii doi cai i-a păstrat pentru muncă – și astfel s-a făcut agricultor, în rând cu ceilalți consăteni.

…Dar cuvântul din poveste înainte mult mai este. Despre el și alte întâmplări legate de Vasile al lui Andrei al lui Iță din Troiță și de Vasilica lui, într-o ocheadă viitoare.

Cal bătrân cu frâul verde !

… – Ptiuuu ! Dracu-a mai văzut ! – exclama bunica de sub dudul la umbra căruia se aciuise de soare, pe o pătură, cu ochii pe drum, la lumea umblătoare. Un vânt scăpat dintr-o bulboană de aer răsucea ramurile pomului și, picate ca din cer, răpăiau pe pătură dudele negre și coapte. „Doamne-ajută – își zise bunica în gând – plec d-aci și odihnită, și sătulă", făcându-și cruce. Apoi, cu glas tare, continuându-și celălalt gând: …„Cal bătrân cu frâul verde !... numai dracu-a mai văzut !"… Tace un timp, cât parcă să-și aducă aminte de ceva – și, din nou: „Cal bătrân cu frâul verde, dracu-a mai văzut !" – cu ochii ațintiți pe drum. „Vorbește-n dodii, bunica", îmi ziceam, urmărindu-i mișcarea buzelor uscate și umbrele străvezii ce-i perdeluiau chipul brăzdat de tranșee. „Ce-i, bunico, ce s-a…" – dar până să rostesc eu cuvântul, mâna ei, ridicată, îmi închide gura. O văd cum se înalță în picioare, cu un cap deasupra gardului de care se rezemă, cu fața luminată brusc de o bucurie neînțeleasă:

– Ce mai faci, Ioane ? Sau Nelule, cum am auzit că vrei să ți se zică, Neluțule, cum o duci și ce mai faci, cu dragostea cum te-mpaci ? – întrebă ea, cu un zâmbet răutăcios, pe omul care înțepenise în dreptul ei: Ion, Ion Lungulețu, care cum și de unde se ivise, hodoronc-tronc, și ăsta pe drum, nu se știe ! ?

– Ce să fac, dadă, cu treburi și eu…

– Mă, se oțărî bunica, de când îmi zici tu, mie, dadă ? De ce mă faci, tu, pe mine, bătrână ? Ce, am ologit la ușa voastră ? Cum vezi, mă țin bine pe picioare. Oi fi eu cu un an-doi mai săltată ca tine, dar la horă, ți-amintești ? te-ndesai să joci lângă mine, ai ? Și seara mă fluierai la poartă… până ți-a pus piedica zgaiba aia a lui Codiță, care nici nu încheiase bine clasa a șaptea și nici tuleiele nu-i răsăriseră sub buric…

– Ai, bre, acuma și matale…

– Fără matale…

– Bine, Anico, așa să fie…

– Așa să rămână !

Bunica bătea în 75 de ani, iar Ion Lungulețu sărise și el de 65.

– Am auzit, reluă bunica, vorbește lumea, că acum vreo câteva nopți ai rupt niște garduri prin Codoimani. Te-au prins unii la a lui Cocorău, plecat și ăsta, ca prostul, pe șantier s-aducă bani la cocoană. Și tu, de, dom brigadier la colectiv, și ea, de, capră cu coada pe sus… Te-au alergat cu parii prin grădini, să te omoare, niște veri de-i lui bărbatu-so, de ți-a rămas turul pantalonilor într-un gard. Și ea, coconita, se văită, bine că nu l-ați omorât, că nu e bun de nimic, i-a leșinat cocoșelul sub curea. Așa, mă ? Așa te lauzi, tu ?

– Ai, bre, Anico, acu, și tu…

– Niciun ai, Nelule, Neluțule. Mie să-mi spui limpede: e așa sau nu e așa !

Neluțu se codea, îi ardeau obrajii ca flăcările din cuptorul de ars cărămidă, al lui Mutu Țiganu. Iar pe drum, nici țipenie de om; n ic i dintr-o parte, nici din alta.

– Ia fă doi pași, Neluțule, să văd, și eu, mai ai mersul de altădată…

Omul, tot nehotărât, încercă să facă un pas. Când să-l tragă și pe-al doilea…

– Destul ! strigă bunica. Cine ți-a bazonat pantalonii în fund, Neluțule ?

Apoi, cu o satisfacție răutăcioasă:

– Așa e, Neluțule, ți-a rămas petecul din turul pantalonilor în gardul ăleia, și peste noapte te-ai oprit la croitor să ți-i bazoneze, că nu puteai să te duci acasă, la nevastă, de la ședință, cu pantalonii rupți în cur. De, Neluțule, cine sare pari mulți îi dă câte unu-n cur. Știai și tu, dar nu credeai c-o să ți se-nfunde tocmai ție…

…Liniște. Bunica și-a lăsat capul pe brațele cu care sprijină creasta gardului – și tace. Tace îndelung; poate un ceas… poate un an… poate o veșnicie…

Într-un târziu, se ridică, năucă, nu înțelege ce e cu ea, se uită speriată în jur – și, cu fața schimonosită de un vis rău, strigă arțăgos:

– Pleacă ! Mai ești aici ? Pleacă din drumul meu !

În drum – nici urmă de Ion… Nelu… Neluțu…

De parcă nici n-ar fi fost.

Satul din colțul ochiului (6)

Autoportrete în curgerea vârstelor



Aureliu Goci

Universul poetic pe care-l creează autorul este unul intimist, melancolic, în care elementele din cotidianul imediat, alături de amintirile satului natal capătă o certă valoare lirică. Apar aici fulgurații ale naturii descoperite mai cu seamă la sat, miei – element repetitiv care apare în multe poeme – se infiltrează în vis, în nori, în sufletul poetului și oferă cititorului o ambianță de calm și liniște.

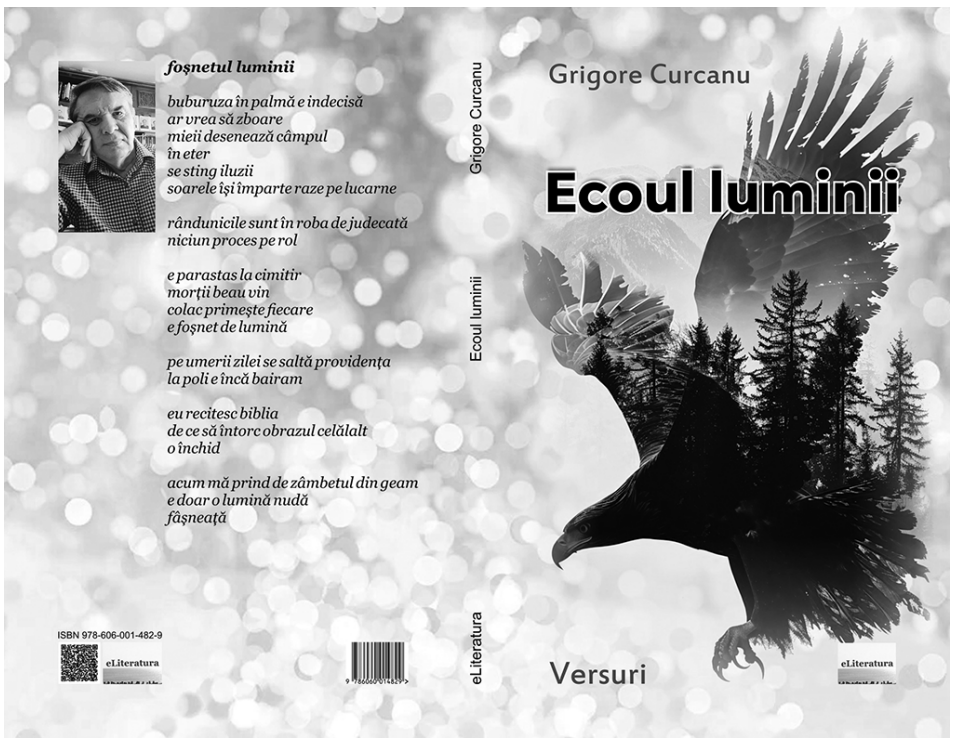
Fără tristeți mimate, fără nimic depresiv, poetul afirmă o poftă de viață nestăvilită, conturează noi proiecte de viață, are încredere în mintea de pe urmă a omului care va redesena destinul omenirii cu mai multă înțelepciune și blândețe.

D. Grigore Curcanu scrie o poezie a regăsirii de sine prin lunga succesiune a vârstelor, într-o lume plină de semne, amintirile trebuie doar descoperite la colțul uliței, oferta de trăire și simțire rămâne plenitudinară. De asemenea, autorul gândește structural poezia, metodic, așa cum și pământul, cerul, aerul și apa se îmbină în forme și formule ordonate care învelesc spiritul și credința omului.

„Ecoul luminii" debutează într-un mod original, cu câteva pagini în care „Autorul se prezintă", și astfel cititorul află că d. Curcanu a fost profesor, că s-a născut la țară – ceea ce rezultă și din creația sa – că a publicat peste 10 volume de poezii pe lângă eseuri, romane și proză scurtă, ceea ce ne face să spunem că are un anume meșteșug al scrisului, o evidentă sensibilitate literară care se cere exprimată fie în versuri, fie în proză. Dar răsfoind cu atenție acest volum, n-aș fi de acord cu afirmația domniei sale că „Romantismul străbate, ca un fir roșu, creația mea", pentru că cel puțin în această carte nu există decât două poezii dedicate iubirii: *în fiecare zi/ gheața din soare / îmi frige obrazul//.../ în fiece zi/ din mușchia lor/ lebede albe învață cântarea...* (*Iubire fără cuvinte*), sau poemul în care autorul se joacă cu „necuvintele " lui Nichita: *de am și mereu/ cât de frumoasă e iubirea cu necuvinte...* (*fără cuvinte*). Este totuși de remarcat metafora lebedelor alăturată imaginii unui soare înghețat, dar la nivelul întregului volum, am putea spune că firul roșu al romantismului are unele întreruperi...

Tematica amintirilor din sat este prezentă în foarte multe texte, pe lângă poemul dedicat în întregime micilor: *visez miei albi/ satul meu era un deal de ninsoare/ mai în spate muntele parâng/.../ islazul era un imens teatru/ artiștii erau patrupede//.../ mieii îmi vin ca un ecou/ ca un film alb negru/ îi număr și azi/ mă strigă timpul/ trebuie să plec/ e oare imposibilă întoarcerea*

Remarcăm lipsa punctuației și a majusculelor, fără ca acest procedeu să adauge sau să scadă ceva din lirismul versului, probabil doar pentru ca versurile să capete o formă grafică mai modernă, dar cititorul rămâne uneori cu o neliniște: oare cum să interpretez imaginea aceasta ?



Nu numai tematica bucolică apare în creația d-lui Curcanu, și mi-a atras atenția textul „Monolog duplicat" născut se pare in clipele pe care autorul – sau eul liric – le trăiește înaintea unui discurs cu sala plină, în fața oglinzii *„duplicat": în oglindă îmi văd dâre pe obraz/ ieri era una lipsă/sunt suportabile/ îmi zice imaginea / .../ reflecția luminii e locul de judecată/ al eului meu// fantastic // ovalul oglinzii îmi dă totdeauna dreptate/ sunt mai alb// afară cad primii miei ai copilăriei/.../ mâine trebuie să vorbesc la tribună/ duplicatul îmi arată defectele/ vorbește mai tare/ nodul de la cravată e strâmb...* După cum se observă, mieii sunt omniprezenți, dar finalul poemului rămâne ușor suspendat, lăsând impresia că o greșeală tehnică i-a tăiat ultimele versuri: *...nu ține cont/ trebuie să te consideri cel mai bun// un pahar cu apă.*

Există accente care fac poezia d-lui Curcanu o creație personală cu rezoluție artistică proprie, dar nu esența poetică, exprimarea frumosului ar fi țelul evident, ci dominanta estetică, o exprimare evolutivă produsă de experiența literară a unui autor care a străbătut treptele societății dar nu și-a uitat clipele de trăire intensă în mijlocul naturii. La o primă apreciere, nici n-ai spune că cel care visează miei albi este același din „monologul duplicat", nici cel care își bea „cafeaua cea de toate diminețile" gândind la mersul lumii și la propriul destin: *...la zaț începe romanul vieții mele/ un drum de seară/ o inimă neagră e moarte// pisica neagră înseamnă dușmani/ am și un câine/ singurul prieten din toată ceașca/ e mioritic ciobănesc...*

Autorul și-a îndreptat atenția și spre locul unde se termină unele destine – azilul – dar prezintă o imagine originală a acestui loc încărcat de cele mai multe ori de tristețe: *la azil/ sunt zilele scurte/ soarele își face freza în geam// timpul se măsoară în duble/ uneori/ în cai și regine// șah la rege/ e sublimul ce joacă/ în pupile flămânde// unii scriu poezii/ pe frunze/ cu linia vieții și linia morții/ unite...*

D. Grigore Curcanu scrie o poezie de certă sensibilitate, alăturând imagini insolite cu care realizează un univers liric deosebit și străbate forme istorice și literare cu pași mari pentru a așeza, lângă bucolicul sat natal, imaginile vieții actuale în tușe sigure, folosindu-se de plasticitatea limbii române, de metafore inedite, de asocieri îndelung căutate. O natură poetică foarte disponibilă, cu amintiri în ordinea vârstelor angajează personalitatea autorului în toate vibrațiile prezentului și-i acordă starea de consecvență a personalității poetice.

(Grigore Curcanu, *Ecoul luminii*,
Editura eLiteratura, 2024.)

Artă și carte



Adrian George Dtoafă

În cadrul Festivalului ,,Șotronul cu arte – Florin Zamfirescu" a avut loc lansarea volumelor de poezii ,,Tușe de cuvinte" și ,,Sentimente în coajă" semnate de doamna Ottilia Ardeleanu. Evenimentul a avut loc la Centrul de afaceri din Năvodari, pe data de 30 martie 2024.

Ottilia Ardeleanu este membră a Uniunii Scriitorilor din România, filiala Dobrogea, din anul 2019. Scrie poezie, proză, recenzii și eseuri literare.

Citind cele două volume de poezii, am constatat că autoarea inserează un transfer de identități multiple. Folosește o pânză albă pentru a imprima metaforele, dându-le culoare. Astfel, în poezia ,,amfora vie" ne confirmă că ,,intrăm în mare nespovediți" pentru că marea curăță trupul de păcat. În poezia ,,commando" se întreabă ,,cum e să fii femeie cu pielea întinsă și sânii obraznici". Mă poartă gândul spre Nichita Stănescu, cel care în poezia ,,Cântec de dor" pare a răspunde: ,,Mă culcasem lângă glasul tău/ Era tare bine acolo și sânii tăi calzi îmi păstrau tâmplele".

Și Marin Sorescu scria în poezia ,,Mușuroaie" că ,,O stea m-a călăuzit la acești sâni/ Ca la două, albe, mușuroaie cu minuni,/ Eu nu vin de la răsărit, ci de la apus."

I se potrivește aforismul: ,,Nu-mi pasă de felul în care mă văd oamenii... fiecare vede în funcție de cât a evoluat" de L. Aloje, pentru că Ottilia Ardeleanu pune accent pe descrieri și suflet. Imaginația este debordantă pe tot cuprinsul celor două cărți, captivându-te. Întâlnim dorințe spontane, cum ar fi: ,,bărbat viril", ,,femeia cu sânii obraznici", ,,simțurile mele fac ce vor", ,,umblă prin mine primăvara cu sevele ei", ,,femeia își lasă gândurile/ peste tot/ dintr-odată pomii înfloresc".

În poezia ,,sunt eu zborul", autoarea afirmă că: ,,întotdeauna când mi-ai adus flori/ fluturii m-au asediat cu totul" sau ,,de câte ori ne atingem devenim fluturi". În Japonia, fluturele reprezintă o emblemă a feminismului, fiind considerat precum un spirit călător. Iar în teoria haosului, concepută de Edward Lorenz, ,,efectul fluture este sensibilitatea dependenței față de condițiile inițiale, în care o mică schimbare într-un loc dintr-un sistem neliniar determinist poate duce la diferențe mari într-o stare târzie".

La un moment dat, autoarea induce cititorului că se va opri din a scrie poezie, încercând să se spovedească, deși lirismul inepuizabil o trădează. Până și pictura te duce cu gândul la poezie. Observăm cum mătură culorile, pârjolite suficient de roșul aprins, regăsind stările maturizate, adunate la un loc, bucurând detaliile formelor cu mirosuri de ulei și feminitatea pe care o emană. Revoltate, culorile ies nefiresc, protestând parcă, pentru a susține poezia, ca apoi să o imortalizeze pe brațul culorilor. Culoarea roșie este des întâlnită, fiind asociată cu căldura, activitatea, pasiunea și sexualitatea.

În descifrarea misterioaselor culori folosite aflăm că ,,vopseaua lăcrimează strădanic mânuitorului de frumos", iar ,,vopseaua plânge truda ei de-a se face/ lumină".

,,Dispărem undeva", încheie autoarea, lăsând spațiu liber pentru a lua urma dorințelor pe care le emană.



Șerban Codrin Denk

Rodian Drăgoi sau paradoxul poetului minor

Poetul Rodian Drăgoi (n. 1951, comuna Segarcea, Teleorman – m. 2018, Galați), cu care mi-am intersectat, din întâmplare, câțiva pași, în vreme ce își pierdea vremea cu plugăritul și semănatul unor cât-de-cât relații de vasalitate cu barzii epocii de aur, iar eu, individ neinteresant, bântuiam prin școli sătești cu catalogul în loc de pânzele albe ale caravelelor.

Omnipotent și protector, Ion Gheorghe i-a dedicat: „am alcătuit această noimă în zilele când s-au întors ploile acasă, la români", un imn înalt pletoric, „(...) din împărăția Han, alt loc al dragonului" (*De noima lui Rodian*), „să rodească-n an și peste an". Bardul de Florica județului Buzău l-ar fi vrut elegiac realist socialist de partid și de stat. Alt stentor multilateral guraliv, Adrian Păunescu, îl certa, bătându-l după ceafă, că scrie mai puțin decât praful de pe tobă, anemic și stângaci, fără obligatoriul suflu oratoric, în locul uraganelor să învârtejească propriile tornade de versificări pentru „sănătatea pământului", facondă în cinstea plenarelor, congreselor și aniversărilor celor doi fii supremi ai poporului. Nu putea lipsi din corul parcelor nici reîncarnatul Cezar Ivănescu, mereu săritor cu luminoase intenții, să nu decadă poeții în greșeală, inclusiv noul venit și intrat fără aprobare în arena luptătorilor, culmea prostiei, „netutelat" de vreun critic literar „cu putere", sau, se înțelege, protejat cel puțin de „cezarul" oricând la dispoziție „benignă", fiindcă „mulți poeți tineri cultivă stilul insolent", fără „ascederea la vederea modelelor eterne, acronice, prin supunerea la confruntare speculativă cu un canon tematic-formal...". Indubitabil și indispensabil, Don-Cezar avea din abundență geniul vorbăriei goale.

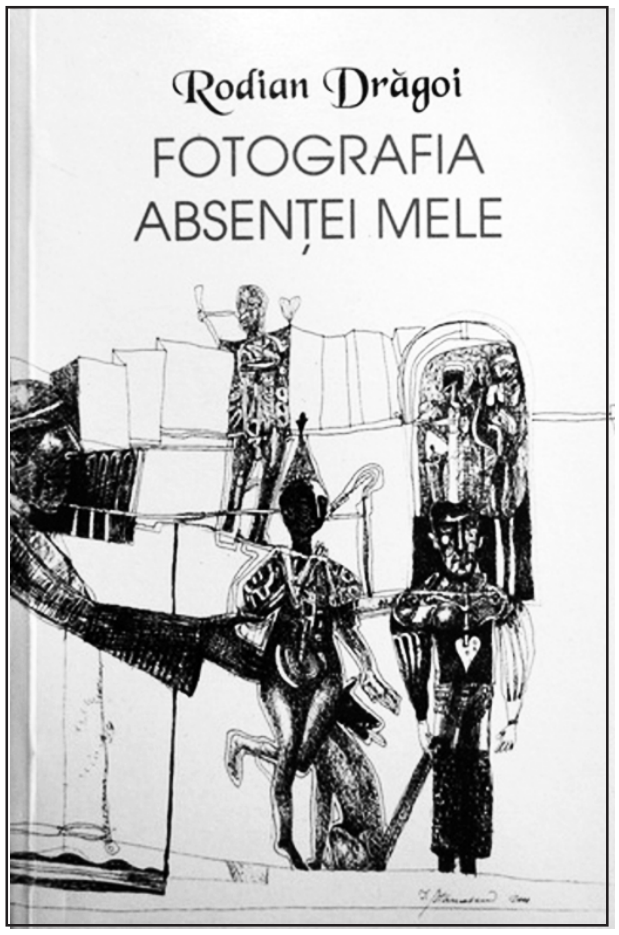
Mofluz, Rodian Drăgoi (începând cu *Caietul debutanților*, Albatros, 1981, apoi prin singurul volum cu titlu suspect, „Către iarnă", Albatros, 1984) abia cârpăcea un sumar precar pentru o cărțulie mai subțire ca lama de ras, (lama care zgâria obrajii desemna niște volume sub semnătura unui anumit cronicar literar, cum își dădea cu presupusul profesorul Al. Piru, recunoscut supus călinescian, specialist în poetese debutante, cu fuste scurte). În cele din urmă, întreaga operă a poetului fără suflu multilateral, dar cu predestinat prenume cu aluzie la *rodie,* iar nu de *rod*, s-a redus la niște biete „lame de ras", pe lângă ditamai rafturile îndopate și rupte în biblioteci de ultratomurile păunesciene și de *noimele* iongheorghițene, pentru maculatura cărora se sacrificau „codri mari de brad".

Iată-l, așadar, pe „dragonul" Drăgoi, ratangiu de partid și de stat, în câteva versuri rimate: „Mă caută-o pădure prin păsările clare/ nimicul guvernează-n baloane de săpun// dar barca mea-i mai are ca o mare/ iar licărește-n mine tot ce aș vrea să-ți spun (...)", sau în versuri libere, albe: „A venit/ s-a așezat în fotoliu/ și-a aprins o țigară/ și a tăcut// când să-l întreb ce dorește/ în fotoliu nu mai era/ decât o umbră a lui".

În loc de dragoste partinică și de ură de clasă, rătăcitul printre vizionari și profeți remunerați își permitea să sufere, să-și vadă mama plângând, să nu-i convină un anume întuneric: „Tot mai strig și strig și strig/ că și-n dragoste e frig/ tot alerg pe sub zăpadă/ de când stau și te aștept/ mi-a crescut iarbă pe piept/ de când nu am mai dormit/ somnul mi-a încărunțit/ de când nu te-am mai văzut/ mi-s privirile de lut/ carnea mi s-a risipit/ într-un hohot de cuțit (...)" Fără alte mărturii, Rodian Drăgoi este un mare poet, fiindcă toți poeții cu talent au dreptul de a fi mari și tutelați de propria demnitate. Cine i-a sărit în ajutor, dincolo de cele trei parașute salvatoare, în loc să-i întindă o mână prietenească s-au întrecut să-l curețe, să-l spele de „stilul insolent", oripilați de grija că „Toată noaptea mi-am plimbat suferința cu tine", „Mama își împachetează plânsul într-un ziar", „Doamne, mereu e întuneric în soare"...

Cum nu avea abilitatea cameleonică de a se preface în brontozaur, a devenit una dintre victimele preferate ale cuplului devotat de cenzori, Constanța Buzea (zisă cu tandrețe Tanți) și Laurențiu Ulici (zis șmecherește Lulu), așadar nu bătea la ușile de acasă cu brațele împovărate, nu încerca să evadeze spre defăimatul Occident, creîndu-și faimă de transfug recuperat și trimis la penitență carcerală, precum Mihai Ursachi, nici măcar nu-și propunea trecerea înot a Prutului și evadarea înspre orizonturile roșii, să-și cârpească o glorie de nebun, ca într-o celebră glumă a epocii, așa că nu-i rămânea decât să toceasca pragurile bine păzite ale sediilor revistelor vigilente, unde nu-l invita la o discuție cu o cafea și o țigară despre literatura română pe drumul societății socialiste multilateral dezvoltate niciun Paul Georgescu, mereu supărat pe naturalismul lui Liviu Rebreanu, niciun Ștefan Bănulescu, grăbit să nu rateze vreo importantă ședință de protocol, niciun Constantin Țoiu cu haina aruncată neglijent pe umeri între zecile de vizite frățești printre scriitorii străinătății, așa că nu-i rămânea decât să se atașeze de geniul histrionic al tristului Dimitrie Stelaru, care, în vremuri decadente își anunțase decesul în presa de scandal, colectase bani de înmormântare și-i aruncase pe chefuri, de i se dusese vestea. Prin urmare, Rodian Drăgoi făcea pe boemul supravegheat să nu se rătăcească, dar fără intuiția enormei boeme, fie chiar dâmbovițene, din poemele și cârciumile teribilei bande de băutori sub comanda lui Tudor George și Teodor Pîcă, deci s-a pus în situația să-i expedieze marelui damnat și consătean din altă generație o epistolă de patru strofe:

„De mii de ani nu ți-am mai scris Dimitrie/ cenușa dintre noi a dat în floare/ îți scriu acum și știu c-o să mă ierți/ sunt străbătut de-o rană călătoare// de când te-ai dus m-am înnoptat și-aud/ cum te cheamă planetele pe care ai trăit/ acum e primăvară vin mugurii pe jos/ spre satele pe care le-ai iubit// sălbatic ninge-n casa în care



(unde, n.n.) te aștept/ s-a-ntunecat și vinul strigându-te duios/ mi-e-așa de frig de parcă tot aș sta/ lângă un foc cu flăcările-n jos// și umbra mea e leoarcă de sudoare/ spre palida ta casă alerg pe-un drum beteag/ aș vrea să deschid ușa dar nu mai pot să intru/ o namilă e greier s-a așezat în prag". (*Scrisoare către Dimitrie Stelaru*) Să recunoaștem, în afară unui foc cu flăcările în jos și a unei namile de greier, poezia nu frapează expresiv prin nimic, nicio idee de să clatine boema cafenelelor noii epoci revoluționare, și destinul, nicio viziune, nicio metaforă de să cutremure pereții ori viața dintre pereții înfrigurați, cum ne-am fi așteptat. Ratarea poemului nu-l discreditează pe Rodian Drăgoi, fiindcă poetul nostru nu este de găsit în metafizica lirismului, ci în firimituri, în spărturi, în cioburi, în deșeuri, este un recuperator de „cenușă", de „frig", de „uși" baricadate fie chiar de un greier, purtătorul de spirit al bardului care își anunțase cu publicitate decesul. Poet înzestrat cu inteligența să piardă toate trenurile cât de curând deraiate, Rodian Drăgoi nu este extravertit precum Dimitrie Stelaru, nu-i plac scena și mulțimea dornică de scandaluri, ci mai degrabă fuge de pălăvrăgeli și se refugiază în bine calculate eșecuri, preferă masca mută, prăfuită, ieșită din modă, dă impresia de retardat sentimental printre postmoderniști prea încrezători că rescriu întreaga literatură și douămiiști cinici. Imposibil de aliniat unor grupări, coterii, mafii, care îți asigură premii, glorie, locul din față în istoria literaturii, preferă excluderea de pretutindeni și perseverența în propria înfrângere. Bineînțeles, fără cultura primilor și fără optimismul de trei sute de metri în maratonul celorlalți, Rodian Drăgoi se automarginalizează, se autodistruge, renunță, preferă drogul nimicului, ceea ce, să recunoaștem, este o atitudine tocmai bună de transformat în dramă poetică mult prea împovărătoare să o suporte umerii săi fragili, dar există încercarea și tocmai asta contează, când mulțimea candidaților la cununa de laur aleargă în hoardă, fără nicio diferențiere.

„Pustiul făcuse în sufletul meu un popas/ fotografiile erau ca niște răni vorbitoare// mi-era frig fără tine și noaptea era noapte/ de la izvor până la vărsare// dar a venit poștașul tocmai când/ mi-era dor de tine ca de o neîmblânzită ninsoare// și deodată aș fi fost sfâșiat de miresme/ de parcă mi-ar fi trimis un copac înflorit o scrisoare" (*Fotografiile erau ca niște răni vorbitoare*), un admirabil poem care îl caracterizează, însă cu final ratat: de ce „sfâșiat de miresme" și nu sfâșiat de o metaforă a lumii ce „gândea în basme și vorbea în poezii" (Eminescu), sau de vreo cutremurătoare viziune, ceva simplu și universal, simplu și total, acel ceva ce nu-i scapă unui poet de rasă unică. Totuși, în alte locuri, este cât se poate elocvent:

„Un camion încărcat cu garoafe/ a izbit un camion încărcat cu grenade/ nu a explodat nicio garoafă/ în schimb au înflorit/ toate grenadele" (*Ultimele știri*); „Cine te-a ucis/ m-au întrebat plictisiți/ / și eu le-am arătat fotografia/ unui surâs" (*Amprentă*); „E numai seară iubito rănile mele te cheamă/ soarele moare printre crengi de gutui/ ia aceste dovezi de iubire să le ai pentru vamă/ ești prizoniera greșelilor și ți-e teamă să spui// că-ntre tine și mine nu mai este lumină/ că-ntre mine și tine a plouat un cuvânt/ s-a umplut dimineața așteptată de vină/ și e toamnă afară și e toamnă-n cuvânt (...)" (*Dimineața așteptată*); „În seara când am plecat/ mi-ai spus că mă vei păstra/ ca pe-o icoană// a doua zi/ mi-ai desenat chipul pe asfalt/ să-l calce mașinile" (*Desen*); „Nu mi-e frică de moarte/ mi-este frică de viață/ viața mă uită încet/ moartea încet mă învață// nu mi-e frică de nimeni/ numai de mine mi-e frică/ întunericul ca o fiară se-ntinde/ lumina se face mai mică" (*Încet*), poeme pe care numai un Rodian Drăgoi le putea imagina și scrie, nimeni altcineva. Da, poeme unice în aparentul univers mic și unic al unui poet care și-a asumat „micul", dar micul unic.

Spirit retractil, și-a condensat destinul în două cărțulii, nu mult peste o sută de texte scurte în tot atâtea pagini, aproape un poet fără cuvinte, un poet „al absenței" poetului, un poet al iernilor interioare: „acum e tare frig în sentimente/ pământul e ars de zăpadă// cuvintele în mine au răgușit/ chiar ochiul dinăuntru refuză să mă vadă", așadar departe de pălăvrăgeala „cu vuiet al corzilor de bronz din Împărăția Han" (Ion Gheorghe). În vreme ce insațiabilul vorbăreț privea cum iarba cotropea Casa Scânteii, încăpățânatul și nepriceputul în arta vopsirii oricui, chiar a ciorii, îi răspundea în răspăr, în câteva cuvinte firave: „Doar iarba ce mă acoperă e puțin prea tristă// în rest... totul e bine", decepționant pentru bardul cu secere și ciocan în loc de coasă țărănească...

Rodian Drăgoi este, paradoxal, poet tocmai prin conștiința acută că se regăsește pe sine în gamele minore, fără comedia sau iluzia aspirațiilor paranoic de înalte, fiindcă muzică măreață și curată, poezie limpede și înseninată s-a compus și se va mai compune în gamele cu un semiton mai jos !

„un fluture a spart fereastra a intrat/ și s-a așezat lângă mine pe pat// eu eram prea bolnav și el prea sănătos/ aflase că imi șuieră amurgul prin os// și venie să îmi aducă o pâlpâitoare grădină/ ca să fie și la mine în cuvinte lumină" (*un fluture a spart fereastra și a intrat*)

În toate aceste împrejurări, ce înseamnă un poet minor ? Să fie Rodian Drăgoi un poet de subsol, pe când barzii ierbii necosite, ai sănătății și ai „modelelor eterne" se transformă în monumente de bronz horațian ? Deloc paradoxal, tinicheaua cutiei de conservă linsă de câinii vagabonzi are termen de valabilitate de cele mai multe ori expirat. Mai modest, poetul „absenței" și-a asumat propriile limite, de unde contemplă cu detașare prelungul „amurg" al propriei poezii.

„dar eu am fost singur și trist/ până în ziua când mi-am desenat călăul/ pe peretele din dormitor/ chiar la cap deasupra patului unde dorm și visez// cu cretă roșie l-am desenat/ călăul meu roșu pe peretele meu alb// din mâncarea mea îi dau să mănânce/ în dau să bea apă din apa mea/ îi citesc poezii scrise de mine/ și amândoi suntem fericiți" (*călăul meu roșu pe peretele meu alb*)

Mulțumesc cui mi-a expediat prin poștă niște volume cu totul absente și pentru fragmentarele amintiri despre viața și întâmplările poetului, care, pe când trăia, își mărturisea, surâzând, absența de prieteni și își înfrunta cu stoicism viitoarea uitare.

Rodian Drăgoi, *Fotografia absenței mele*, (cu nota autorului: „poemele care alcătuiesc acest volum au apărut în presa literară în perioada 1985-1989"), Editura Amurg sentimental, București, 2001.

Rodian Drăgoi, *Către iarnă*, ediția a II, revăzută și adăugită, Editura Rafet, Râmnicu-Sărat, 2017.



În sfârșit momentul Adevărului ! După pandemia neo-marxistă globalistă, ce urmează ?

Gl. BG.(rtr) Gheorghe Dragomir
Președintele Centrului de Etică și Strategii

Motto: *Vom reduce de manieră drastică educația pentru că un individ incult are un orizont limitat de gândire, cantonat în preocupări mediocre. Trebuie să facem în așa fel încât accesul la știință să devină din ce în ce mai dificil și elitist, între popor și știință să fie o prăpastie, iar informația destinată publicului larg să fie lipsită de orice conținut cu caracter subversiv. Mai ales fără filosofie ! Și aici să folosim puterea de convingere și nu violența directă: vom difuza masiv, prin intermediul televiziunii, emisiuni, iar ceea ce-i de divertisment să se adreseze doar laturii emoționale sau instinctive. Mințile vor fi ocupate cu ceea ce este inutil și ludic. Este bine, printr-o vorbărie și muzică neîncetate, să împiedicăm mintea să gândească. Vom pune sexualitatea pe primul loc al intereselor umane. Nu există tranchilizant social mai bun. În general, vom face în așa fel încât să eliminăm partea serioasă a existenței, să luăm în derizoriu tot ceea ce este valoros, să întreținem o apologie constantă a lejerității, astfel încât euforia să devină standardul fericirii umane și modelul libertății. Omul de masă, astfel produs, trebuie să fie precum ceea ce este: o vită și trebuie să fie supravegheat cum trebuie să fie păzită turma. Tot ceea ce conduce la adormirea luciditățiisale este bun din punct de vedere social, iar ceea ce ar amenința să îl trezească, trebuie să fie ridiculizat, înăbușit, combătut. Orice doctrină care ar pune sub semnul întrebării sistemul trebuie să fie desemnată ca fiind subversivă și teroristă, iar cei care o susțin vor fi tratați ca atare.* (Günter Andreas, 1902-1992, filosof și jurnalist)

Günter Andreas a criticat rolul tehnologiei în viața modernă, numindu-și filosofia ca fiind a discrepantei. Este considerat profet pentru secolul XXI, mentor al actualilor neo-marxiști globaliști al căror program politic se identifică cu viziunea sa privind schimbările profunde ale noilor tehnologii în viața comunității umane în secolul XXI.

Într-adevăr, viziunile filosofului german care critică rolul tehnologiei în viața omului modern și îndeosebi în televiziuni și mass-media, este considerat, fără voia sa, mentor al curentului neo-marxist globalist care domină societățile umane din SUA și Europa în debutul secolului XXI.

Interesant este că aceste cuvinte profetice s-au făcut în 1956, iar în 1946 Rene Guenon anticipa ajungerea civilizației occidentale într-un punct mort din cauza progresului tehnologic ce s-a transformat într-o nouă religie care aduce cu ea și un pericol a cărui existență este percepută, dar care nu este înțeleasă cu adevărat.

„Lumea modernă se afla în criză, ceea ce înseamnă că, cel mai adesea, a afirma că ea a ajuns într-un punct critic sau, cu alte cuvinte, că e iminentă o transformare mai mult sau mai puțin profundă, că e de așteptat să se producă, în mod cert și nu peste mult timp, o schimbare de orientare, de voie sau cu forța, mai mult sau mai puțin brusc, cu sau fără catastrofe." (*Crise du monde moderne*, Ed. Gallimard, 1946)

Radiografia societății umane în primele decenii ale secolului XXI exprimă neîncrederea, îngrijorările și temerile popoarelor în privința modului de guvernanță livrat de către elitele conducătoare, care s-au îndepărtat cu aroganță de agenda cetățenilor, construind o lume a lor, cu reguli stricte care să-i protejeze, lipsite de etică și morală, care îngrădesc drepturile și libertățile naturale ale oamenilor prin impunerea unui control total al societății indiferent de regimul politic, folosind noile tehnologii ale cunoașterii și I.A. Permanenta goană după acumularea de capital și controlul resurselor planetei a transformat Terra într-un câmp de confruntare între diversele grupuri de interese oculte, care servesc cu loialitate interesele corporațiilor transnaționale care finanțează partide politice, hrănesc și plămădesc în propriile laboratoare noi ideologii, propulsează la butoanele puterii globale elite formate în academii, institute de cercetări, fundații și asociații de tot felul, creează și finanțează medalii și premii pentru a răsplăti loialitatea și supunerea necondiționată a celor mai activi și fanatici susținători și executanți din rândul propriilor elite cu putere de decizie și influență la nivel regional, zonal sau global.

În cercurile academice și studențești, cât și în unele medii politice și ale societății civile, se discută tot mai mult despre apariția și consolidarea unui colonialism al firmelor și corporațiilor transnaționale, care se bucura de impunitate în fata legilor statelor și economiilor pe care și le-au propus să le devoreze cu brutalitate. „Acest nou colonialism al firmelor transnaționale riscă să nu răspundă pentru actele lor decât în fața propriilor acționari. El ar putea deposeda săracii și marginaliza tot mai mulți oameni, distruge tot mai mult culturile, să cauzeze mult mai multe dezastre ecologice pe care colonialismul de altă dată le-a produs în ultimii cincizeci de ani. Cât timp va mai ține acest colonialism ? Poate câțiva ani sau câteva decenii, dar o economie generatoare de mizerie la această scară nu poate supraviețui mult timp." (Edward Goldsmith, *Le proces de la mondialisation*, Ed. Fayard, 2001)

Astăzi trăim intens în zodia globalizării geopoliticii temerilor de tot felul, a amenințărilor cu războaie și conflicte hibride și asimetrice, popoarele devenind captive unei ideologii neo-marxiste globaliste a negării, a cărei strategie este de a desființa proprietatea privată, libertatea de gândire și expresie, înlăturarea celor care mai au curajul să pună în discuție fundamentele acestei ideologii, etichetându-i ca fiind extremiști, antisemiți, teroriști, homofobi, anti-occidentali, deci anti-democrație etc.

Strămoșul lor, Lenin, s-ar bucura și și-ar râde în barbă văzând că sloganul lansat în perioada de glorie a bolșevismului: „cine nu este cu noi, este împotriva noastră", este preluat astăzi cu mândrie și aroganță de către elitele occidentale și impus la nivel planetar. Se uită faptul că sub flamura roșie acestui slogan i-au căzut victime nevinovate în ultimul secol sute de milioane de oameni care mai credeau în liberul arbitru ca un dar natural și în libertatea de expresie.

Joseph Stiglitz, laureat al Premiului Nobel pentru economie, în lucrarea *La grande desilusion*, Ed. Fayard, 2002, atrăgea atenția că: „Suntem o comunitate mondială și ca orice comunitate trebuie să respectăm regulile pentru a putea trăi împreună. Aceste reguli trebuie să fie echitabile și drepte și asta trebuie să se vadă clar. Ele trebuie să acorde atenția săracilor, cât și puternicilor și să demonstreze un sens profund al onestității și justiției sociale. În lumea de azi ele trebuie să fie fixate prin proceduri democratice. Regulile care asigură funcționarea autorităților și instituțiilor guvernamentale trebuie să garanteze că ele ascultă și răspund dorințelor și nevoilor tuturor celor care sunt afectați de urmările și deciziile pe care ele le iau."

Convulsiile unei lumi aflată în plin proces de restartare geopolitică și geostrategică sub controlul atotcuprinzător și atotvăzător al noilor tehnologii ale cunoașterii, roboților dotați cu I.A și economiei data

După mai bine de o jumătate de secol de construire a unei economii mondiale având la bază principiul pieței libere și implicării minimale a statelor în stabilirea unui echilibru just între sectorul public și privat, starea economiei la nivel global se prezintă ca aflându-se într-un punct critic. Aceasta impune o analiză atentă și profundă pentru a înțelege că din ce în ce mai mult s-a produs o evoluție dinamică a modelului capitalist care nu se limitează doar la modelul american, ci și la alte forme specifice diverselor zone geografice în conformitate cu tradițiile, cultura, sistemul de educație și de regim politic. Putem cita exemplul Suediei, unde creșterea economică este reală și viguroasă, iar sistemul de sănătate, educație și de repartizare a veniturilor pe cap de locuitor a redus inegalitățile. De asemenea, în țări emergente care își dispută primele locuri în ierarhia economică mondială (China, India), economia de piață și rolul statului în reglarea proceselor economice este mai mare sau mai mic, în funcție de elementele deja menționate. Un studiu recent al FMI a evidențiat că în 2022 PIB-ul mondial avea următoarea configurație: UE 17%; China 17% și SUA 25%.

După pandemia de covid-19, situația s-a modificat semnificativ, economia mondială cunoscând o serioasă stagnare, iar în 2023 o ușoară relansare. O privire atentă asupra evoluției economiei la nivel global evidențiază că eșecurile și nedreptățile produse de instituțiile economice internaționale: FMI, BM, se datorează faptului că aceste organisme au susținut, fără să țină seama de circumstanțele reale în care se aflau economiile statelor, o politică eronată. „Fanatismul" FMI (cum l-a denumit Stiglitz), BM și OMC a creat perturbări în funcționarea pieților, a generat falimentarea unor economii, adâncirea inegalităților și o sărăcire crescândă a popoarelor. Sau poate că aceasta a fost misiunea lor încredințată de oculta mondială ! Toate acestea au creat un sistem de guvernanță mondială viciat, care a favorizat unilateralismul SUA în luarea deciziilor la nivel global, care s-a manifestat și într-un deficit de democrație al instituțiilor economice internaționale care nu și-au ascuns partizanatul în apărarea intereselor strategice de securitate națională și ale corporațiilor americane. Globalizarea economică a mers mai repede decât cea politică și efectele economice mai repede decât capacitatea noastră de a le înțelege, a le orienta și a le gestiona prin procese politice.

Reformarea mondializării revine politicii. „Progresul integrării în economia mondială a adus mai multă instabilitate, mai multă insecuritate, mai multă inegalitate. Aceasta nu e o fatalitate. Putem face să funcționeze mondializarea nu numai pentru bogați, pentru cei puternici, ci pentru toată lumea, inclusiv pentru locuitorii țărilor sărace. Va fi un drum lung și dificil. Am așteptat deja prea mult. Trebuie să ne punem imediat pe treabă." (Joseph Stiglitz, *Une autre monde. Contre le fanatisme du marche*, Ed. Fayard, 2006.

Noile tehnologii ale cunoașterii, robotica, I.A, au revoluționat și vor revoluționa într-un mod spectaculos evoluția societății umane, viața și modul de organizare spirituală a societății viitoare. Intruziunea acestor noi tehnologii în toate fibrele societății de azi și de mâine este acceptată cu o vădită îngrijorare privind tulburările sociale, economice, politice și spirituale pe care le produc. Omul modern este deja captiv manierei în care sunt difuzate informațiile despre noile tehnologii, fără să realizeze că în spatele explicațiilor se află campanii de promovare a lor, executate de propriile firme de publicitate și lobby care aparțin corporațiilor producătoare a acestor tehnologii. „Descrierea avantajelor acestor tehnologii sunt totdeauna optimiste și răspund dorințelor și necesităților consumatorilor. Sloganuri ca: «Revoluția verde va elimina foamea în lume», «Energia nucleară va rezolva problemele de energie ale planetei: este curată, sigură, ieftină și inepuizabilă», «Televiziunea va crea o conștiință planetară și va aduce peste tot pacea și înțelegerea între oameni» etc." (Edward Goldsmith, Jerry Mander, *Le proces de la mondialisation*)

Din păcate, aceste declarații rămân doar simple sloganuri publicitare într-o lume în care nu se mai vorbește despre pace, dezarmare nucleară, eliminarea sărăciei și inegalităților la nivel național și global, respectarea suveranității și autonomiei deciziilor la nivelul națiunilor, ci asistăm la o sarabandă a declarațiilor belicoase și o cursă nebunească a înarmărilor cu cele mai sofisticate arme de distrugere în masă dotate cu noile tehnologii și cu I.A, atât din partea marilor puteri, cât și a celor de nivel local și regional.

Războiul dronelor, al armelor dotate cu IA, al atacurilor informatice asupra infrastructurilor critice, pirateria maritimă și cea informațională, atacurile asupra sateliților, sunt forme ale războaielor hibride și asimetrice

(continuare în pag.17)

(urmare din pagina 16)

care s-au răspândit cu repeziciune la nivel planetar. Efectele pe termen mediu și lung ale acestor confruntări militare, inclusiv în spațiul cibernetic, sunt dramatice și traumatizante pentru starea de spirit și sănătatea, inclusiv mentală, a popoarelor, afectează profund ecosistemul planetar și social, poluează grav mediul de viață, generează crize suprapuse: economice, financiare, sanitare, amenință existența vieții pe Terra.

De aceea, cred că în spatele schimbărilor climatice, a calamităților naturale sunt arme inteligente de ultima generație: arme meteorologice, geodezice, folosite periodic și în momente bine alese de către marile puteri deținătoare de asemenea arsenal pentru a-și optimiza șansele în cadrul unor negocieri bilaterale geostrategice.

Cine suferă în urma acestor confruntări de orgolii între titanii planetei ?

Suferă marea masă a popoarelor lumii adusă în stadiu de sărăcie cruntă, de turmă obligată să-și părăsească căminele și să plece în pribegie spre „tărâmul făgăduinței" pentru a se salva de la extincție. Ca de fiecare dată când civilizația umană se află la încheierea unui ciclu cosmic și de trecere la o altă etapă a evoluției, asistăm la convulsiile vechii lumi în lupta cu germenii celei care va să vină. Este un proces alchimic firesc de modificare și transformare a energiilor și vibrațiilor planetei în interconexiune cu schimbările ce se produc în universul infinit, care influențează profund modul de gândire și comportamentul omului și întregii vieți pe pământ.

Deci, suntem contemporani ai unei resetări istorice a civilizației umane, de trezire și renaștere a conștiinței popoarelor care realizează că a venit momentul Adevărului, că fără Dumnezeu nimic nu este posibil și că ideologiile neo-marxiste globaliste, care poartă tot felul de denumiri, au eșuat când l-au înlăturat pe Marele Creator din sufletul oamenilor și l-au înlocuit cu „noile zeități" ale momentului: goană după profit cu orice preț, consumerism fără măsură, divertisment, fără limită și *minimum moralia*, consumul de droguri și alcool, sexism, pornografie infantilă, transumanism și transgendrism etc.

Omul zilelor noastre, care trăiește sub geopolitica temerilor și terorii, a înțeles care îi este rostul pe această planetă, că trebuie să se adapteze schimbărilor profunde pe care noile tehnologii și IA le operează la nivelul societății, pe care să le considere daruri din partea Pomului Cunoașterii pentru progresul științific al societății, daruri ce trebuie folosite cu înțelepciune, supuse controlului și pentru a ușura viața pe această planetă.

Canibalizarea societății omenești și „bucătăria socială"

În ultima perioadă, sociologi și politologi reputați pun în dezbatere și analiză haosul și violența care se manifestă tot mai pregnant în SUA și Europa, unde democrația și statul de drept, cu rădăcini adânci în istoria și modul de viață a acestor popoare, tind să se propage cu repeziciune și în alte zone ale planetei cu efectele unui tsunami geopolitic planetar. Oculta globalistă care a aruncat sămânța zâzaniei neo-marxiste, *new ege*, *workism*-ului, societății deschise (G. Soros) așteaptă din culise ca roadele, apărute deja în America, să prindă rădăcini solide și în Europa.

În momentul când statul de drept și justiția dau semne că sunt pe punctul să eșueze în țările democratice, situația este lăsată să degenereze în conflicte inter-etnice, religioase, economice sau teritoriale care se pot transforma într-un proces violent de canibalizare politică, fragmentare socială, marginalizare educațională, economică, spirituală și în final la *clanism* social, care se regăsesc în „bucătăria" socială.

Societatea americană se află în fața acestor provocări care aduc în actualitate vechile prejudecăți dintre Nord și Sud, care amenință cu spectrul secesiunii și aruncării în haos și dezintegrarea societății. Pe un alt plan, haosul, birocrația, disfuncțiile în mecanismul de funcționare a instituțiilor supranaționale europene au generat o atitudine de neîncredere a cetățenilor în modul de guvernanță practicat de elitele europene considerate, cu mici excepții, ca fiind corupte și parazitare. Această stare de lucruri este pe cale să explodeze sub forma revoltelor violente stradale, cu atacarea și ocuparea instituțiilor, ceea ce va degenera în instaurarea unor regimuri naționalist-extremiste, xenofobe, islamofobe, care vor schimba actuala ordine europeană, vor alimenta conflicte de frontieră și militare între vecini, pentru ca în final să ducă la prăbușirea proiectului european.

Dar, mișcările neo-marxiste globaliste nu renunță ușor la luptă și și-au propus drept obiective pentru 2030 legalizarea în SUA și Europa a avortului, eutanasiei, generalizării introducerii în alimentație a produselor din gândaci, larve și alte „bunătăți culinare", a căsătoriilor între persoane de același sex, generalizarea „învățăturilor și practicilor de gen" de la vârste fragede, măsuri de taxare excesivă a proprietății private, desființarea fermelor agricole și zootehnice etc. Au în vedere reglementarea acestor obiective prin adoptarea unei legislații europene și naționale adecvate.

Un alt obiectiv prioritar al ocultei mondiale este de a suprima definitiv instinctul de supraviețuire cu care omul a fost înzestrat de Creator, considerând că acesta este singurul obstacol în calea realizării controlului mental al oamenilor. De aceea, directiva organizațiilor de sorginte ocultă, de la masonerie la organizații „ezoterice" și la cele cu vocație internațională: Forumul Economic Mondial (Davos), NATO, UE, OMC, OMS, este de a menține captive în mod „voluntar" popoarele, narativele livrate de către elitele conducătoare despre libertate, egalitate, dreptate socială, democrație, drepturile omului sunt „daruri" oferite însă în funcție de comportamentul social și de supunerea față de sistem.

Alegerile europarlamentare, parlamentare, locale și prezidențiale din unele țări europene și nu numai, vor evidenția starea de degradare a democrației și statului de drept, intoleranța și violența de limbaj, formele de canibalism politic și de implicare a grupurilor de interese oculte și interlope în finanțarea unor partide și personaje care participă la procesul electoral.

Date recente furnizate de Europol evidențiază o situație îngrijorătoare și anume că la nivelul statelor UE au fost cartografiate 825 de clanuri și rețele mafiote dintre cele mai amenințătoare care cuprind peste 25.000 membri. Parchetul European a dat o lovitură serioasă unei rețele de fraudare a fondurilor destinate relansării economice a Italiei. Organizația criminală ar fi deturnat peste 600 milioane de euro din subvențiile destinate întreprinderilor și antreprenorilor italieni, Italia fiind beneficiara unui fond de relansare economică din partea UE de 194 milioane de euro, care se întinde până în 2026. Rețeaua se extindea în Austria, România și Slovenia. Este doar o mică parte a activităților de criminalitate economică, fără a mai aminti de rețelele de evaziune fiscală, crima organizată, trafic de persoane (inclusiv emigranți), contrabandă cu armament, substanțe radioactive, traficul de droguri, valută falsă, produse contrafăcute etc.

România umilită și dezonorată la DACIA FELIX renăscută

Frumoasa noastră patrie, devenită colonia corporațiilor americane și europene care și-au trimis trupele să staționeze pe termen nelimitat în scopul securizării intereselor proprii, își va continua procesul de canibalizare economică și politică apelând la justiție pentru eliminarea și intimidarea partidelor și personajelor incomode electoral.

După pandemia neo-marxistă globalistă și un proces electoral marcat de violențe și amenințări între competitori, România profundă ar putea recădea într-o comă indusă de ajungerea la butoanele puterii a unor personaje controversate, cu legături cu clanurile interlope care le-au finanțat campaniile electorale.

În această situație, „marele licurici", printr-un control total folosind noile tehnologii și I.A., va interveni pentru a institui un regim politic autoritar, de control total, cu ajutorul noilor tehnologii și I.A. Alternativa la acest regim politic aservit din toate punctele de vedere capitalului american și evreiesc ar putea fi alegerea în fruntea statului a dr. Călin Georgescu, promotor consecvent al revenirii la normalitate, care ar însemna recăpătarea demnității și suveranității economice, politice și militare a României prin lansarea unui amplu proces de profesionalizare și democratizare a instituțiilor statului, de promovare a meritocrației și patriotismului. Proiectul său de țară se bazează pe punerea în valoare a resurselor existente și valorificarea cu înțelepciune a potențialului uman, material și spiritual de care dispune poporul român. Acest demers presupune curaj și determinare, dublat de o credință statornică în puterea dumnezeiască că va binecuvânta această renaștere națională.

Ce ar presupune această construcție politică ?

În primul rând, renegocierea tratatelor și acordurilor de asociere și aderare la NATO și UE, cât și a condițiilor de staționare pe teritoriul țării de trupe străine, reclădirea unei armate proprii de profesioniști retribuiți și dotați cu echipamente și armament modern bazat pe IA, revenirea la stagiul militar obligatoriu și a unei strategii moderne de pregătire a rezerviștilor, redarea demnității și onoarei instituțiilor militare. În paralel, se va proceda la revizuirea contractelor de concesionare a exploatării resurselor naturale, cât și a serviciilor de distribuție a serviciilor de comunicații, apă, electricitate, mergându-se în cazuri limită la naționalizarea lor. Se va lansa un amplu proces de educație performantă a tinerei generații prin stimularea creativității și inovării în contextul expansiunii noilor tehnologii, IA și roboticii la nivelul întregii societăți. Pentru aceasta este nevoie de un program guvernamental de valorificare în producție a invențiilor și inovațiilor și de orientare a cercetării științifice cu aplicații atât civile, cât și militare, pentru stoparea migrării creierelor în străinătate atrase de ofertele „generoase" ale universităților și corporațiilor.

Astfel, România se va bucura de plus-valoarea adusă de inteligența românească la progresul tehnologic și la îmbunătățirea sistemului de învățământ dual.

În contextul revoluției noilor tehnologii, care vor aduce schimbări profunde prin economia data, va trebui gândită o strategie de reconversie profesională în concordanță cu cerințele pieții de muncă.

Nu ar trebui neglijată agricultura, care alături de turism poate constitui un pilon important al punerii în valoare a tradițiilor culinare, obiceiurile, meșteșugurile, oferind producătorilor oportunități pentru desfacerea produselor prin crearea de centre de colectare și burse locale, de stabilire a unor prețuri corecte, eliminându-se samsarii.

O preocupare prioritară ar trebui acordată stabilirii unor modalități nebirocratice de încurajare a românilor inițieze incubatoare de afaceri folosind experiența dobândită în exterior.

Întrebarea care se pune ar fi aceasta: asemenea mișcare de emancipare și renaștere națională s-ar putea bucura de sprijin popular ?

Cum ar reacționa SUA și UE care și-ar vedea amenințate interesele geostrategice și geoeconomice la Marea Neagră și gurile Dunării ?

Să încercăm să răspundem la aceste întrebări.

În fața românilor, un asemenea proiect de țară s-ar putea bucura de sprijin, existând o masă importantă de intelectuali ai tinerei generații dispusă să-și asume responsabilități pentru o construcție democratică bazată pe meritocrație, pe respectul față de seniorii care au trăit avatarurile unei istorii zbuciumate a poporului roman de-a lungul existenței sale, recăpătarea suveranității și libertății în luarea deciziilor pentru binele comun, dobândirea respectului și demnității statale în relațiile internaționale.

În ceea ce privește relațiile cu partenerii strategici, aici lucrurile sunt mai complicate și ar necesita conexiuni solide în cercurile conservatoare din SUA și Europa, care se opun expansiunii dictaturii neo-marxiste globaliste care neagă identitatea și rădăcinile creștine ale popoarelor, tradițiile și istoria lor.

Cred că suntem la un moment de răscruce pentru viitorul nației romane, care ne îndeamnă să ne reîntoarcem la rădăcinile credinței străbune, armoniei cu natura și cu legile imuabile ale universului și la iubirea necondiționată față de Dumnezeu și glia strămoșilor, care va vindeca rănile unui trecut imperfect, dureros și obsedant. Astfel, se va deschide calea spre o lume a păcii, prosperității și coexistentei pașnice a popoarelor.

„Nădejdea, alături de credință și iubire, constituie cele trei fire nevăzute care ne leagă de Dumnezeu. Așa încât speranța nu trebuie să moară niciodată ! Iar Maica Domnului e singura bucurie și ultima nădejde în această lume în plină agonie...", sunt cuvintele pline de înțelepciune și înțelesuri tainice ale cuviosului părinte Iustin Pârvu.

În încheiere vă propun să urmăm îndemnul lui Alecu Russo:

„Deșteaptă-te, pământ român ! Biruiește-ți durerea... E vremea să ieși din amorțire, seminție a domnitorilor lumii. Cu cât mai mult pleci capul, cu atât cei nelegiuiți își bat gioc de tine și sug sângele tău..."

Deci, dragi români, să scrutăm cu încredere și speranță viitorul și să alegem cu înțelepciune viitorii conducători din rândul făcătorilor de pace !

Să ne rugăm ca și de această dată Dumnezeu să fie alături de poporul român, să-l călăuzească și să-l ocrotească de privirile pizmașe și lacome ale prădătorilor străini !

Poezia lui Ioan Dan Bălan

Eugen DORCESCU

Există cărți care conțin, în interstițiile lor, definiția cvasi-completă a unui autor și a operei sale, cărți nu atât expozitive, descriptive, ori confesive, cât rezumative și revelatorii. Ele degajă, la o lectură negrăbită, cu surprinzătoare limpezime, profilul unei personalități creatoare și specificitatea unei creații. Este o șansă pentru un lector avertizat, pentru un comentator de literatură, în general, să le descopere și este o agreabilă datorie să încerce a le decripta. O asemenea carte mi se pare a fi, în raport cu poetul Ioan Dan Bălan și cu poezia sa, „Poemele Surplombei. Deschideri", volum apărut, în 2018, la Editura Confluențe din Petrila. L-am primit, la dorința mea, de la distinsa doamnă Elisabeta Bogățan, scriitoare de superior talent, soția regretatului poet. Și am purces, numaidecât, la cercetarea lui.

Dar, ce este „surplomba" ?

Iată definiția din DEX: „SURPLÓMBĂ, surplombe, s.f. Parte a unei stânci suspendată deasupra unui gol; zid sau parte a unei construcții ieșită în afară, în raport cu baza".

Străduindu-mă să înțeleg, cât mai în detaliu, accepțiunea conferită de poet acestui termen, am solicitat unele deslușiri de la doamna Elisabeta Bogățan. „Ce desemnează poetul prin surplombă ?", am întrebat. Transcriu răspunsul dumneaei: „O peșteră mai mică, o grotă. Termen folosit în zona Munților Șureanu. La el are sensul de loc de retragere, de meditație. În permanență, el se retrăgea mare parte din săptămână la munte, unde avea o cămăruță la cantonul Ocolului Silvic Petrila. Astfel, termenii surplombă, peșteră, canton el i-a simțit ca sinonimi. Loc de însingurare pentru meditație și inspirație. De aceea el se numește uneori și sihastru și poet".

La rându-i, poetul însuși, într-un extins, metaforizant și îndeajuns de stufos Prolog la amintitul volum, vine în sprijinul cititorului, explicând ce sensuri etalează în universul său liric lexemul respectiv:

„Ce este surplomba, de ce o sublimăm în vers ?

Iată un răspuns la întrebare, consângene, care se întinde și se adâncește modelând piatra, cum că e vorba de om și de toate ale lui, adică viețuitorul ridicat jumătate către Cer și aplecat jumătate către Pământ, ca noi, de altfel… Da, viețuitorul, care nu uită că viața este forma supremă de inteligență".

Sau:

„Surplomba este, hiperbolic, corabia care începe croaziera pe marea pământeană și o continuă pe oceanul galactic; vânturile de la pupa sunt în mâna lui Dumnezeu, care a rămas cam de mult timp în aceeași apariție, cu aceeași făptură".

La fel:

„Devenită arcă a Poetului, cu câtă îndrăzneală e nevoie, surplomba reazemă și adăpostește, ajută și întărește, pune sigla poporului adevărat, care continuă să spere că germenul nemuririi îi este aproape..."

În fine:

„În viziunea de moment a Poetului, surplomba este bordeiul în care au trăit și în care mai trăiesc chinuiții compatrioți, bordeiul mutat de la șes și deltă, la deal și munte, poate în Kogayon".

Parcurgând cu atenție și cu un acut interes cognitiv textul volumului, am ajuns la încheierea că SURPLOMBA, acest termen-cheie pentru descifrarea demersului poetic al lui Ioan Dan Bălan, pe toată întinderea lui, generează două semnificații fundamentale, își asumă două funcții, cea dintâi fiind suport al complexității mesajului (desfășurarea lui în suprafață, pe orizontală), cea de a doua fiind răspunzătoare de profunzimea lui (desfășurarea lui pe verticală, în lăuntricitatea abisală a eului liric). Le vom examina pe rând, în logica asocierii lor.

1. Surplomba – spațiu real al meditației și reveriei.

Claustrofil („mai bine în surplombă decât sub cer"), izolat în surplombă („chilia poetului în sfântă singurătate"), eul creator, precumpănitor reflexiv („Surplombele și peșterile sunt locuri de regăsire pentru om !"), își construiește, la început, dintr-un impuls ontologic, un univers propriu, o meta-lume, oferind, astfel, semenilor posibilitatea unei **lecturi conceptuale**, pe teme și motive, precum: surplomba, chilia, scobitura, peștera, poetul, poezia, scribul, schimnicul, poetul-schimnic, sihastrul, visătorul-chinovit, ktistaii, geon, muntele, stânca, pământul, penumbra, penlumina, cerul, Înaltul etc.). O metalume, ziceam, lumea operei și a vieții poetului, un „Tot", un cosmoid sui-generis, cu o expansivitate pur imaginară, halucinat, dar și vădit, ca atare, contemplatorului singuratic, pentru care misterul pare a se fi devoalat („Nu așteptăm înțelesuri, nici tăcerea semnelor"):

„Din surplombă se deschide calea noastră
către Cel de Sus, nemăsurată,
El fiind prima oprire în Tot:
altcumva, de acolo se poate pleca oriunde !"
Sau:
„Cu torța de rășină a Kogayonului
în surplombă apare nevoia de absolut
absolutul e bătaia inimii și ritmul
e ozonul de foc al muntelui sacru
pe care copilul împletește fulgerele..."

Lectura conceptuală este urmată de o **lectură emoțional-afectivă**, cea care surprinde fie atașamentul, fie detașarea eului poetic, față de lumea vieții și a operei sale.

Reproducem o expresie fragmentară a atașamentului:

„Adună osemintele vechi
din adâncurile surplombei:
sunt acatiste stranii la fiecare schelet ,
citate din istorici cunoscuți scrise
din șapte în șapte ani,
urme de ritualuri pentru Zamolxes
cu însemne traco-daco-getice,
care schimbă privirea de zi în cea de noapte și invers…
O, Tempora !"

Și una, de asemenea fragmentară, a detașării, chiar a aversiunii:

„... ultimii năvălitori din
patru puncte cardinale peste
Kogayon și Dunăre,
peste Nistru și Tisa, peste Carpații Daciei;
să vină să distrugă, să fure
ce mai e de furat, apoi să plece,
să ne lase în pacea pe care o visăm
ca pe raiul liniștit
din împărățiile lui Zamolxes sau Dumnezeu,
să ne îngrijim de oasele celor căzuți
cu ochii în stele,
și de sângele lor care
încă păstrează în pământ
pulsul inimii,
pulsul puternic al inimii mari numită Țară !"

Lectura emoțional-afectivă valorizează, la modul absolut, trecutul neguros daco-getic, ceea ce dă prilej **lecturii istorico-mitice**:

„A înnopta singur pe Kogayon, vară-iarnă
e uitare de sine
pentru cel dezlipit de fântâna cu vise puține
cel care devine maratonistul izvorului binefăcător
cu startul din surplombă spre Cer..."

În fine, la o **lectură estetico-stilistică** se remarcă retorica amplă, încărcată, persuasivă, cu aplomb și cu aer, în genere, aulic, cu mari propensiuni egocentrice:

„Să fie întru înaltă mirare, consângeni,
surplomba îmi împrumută rangul de stăpân
în lungul vieții de aici și de dincolo,
stăpân pe partea din cer de-o văd
și pe partea de pământ de-o pipăi…
Dacă stăpânirea mea va fi mereu aceasta
cum ar trebui să mă privească muza ?"

Toată această realitate (întregul strat manifest, fenotextul) este dominată de un puternic ego, torturat nu de orgoliu, ci de obsesia identitară, de o perpetuă criză identitară, torturat de mari anxietăți privind statutul și destinul poetului, statut și destin căutate, declarate, clamate, de-a lungul întregului volum. Poetul (sihastrul, locatarul surplombei) este personajul central, poate chiar unicul personaj, al acestui extins și furtunos poem. În fond, volumul în discuție, dar și mare parte a celorlalte (cf. „Bosonopoeme. Particula lui Dumnezeu", 2014; „Pro Logos", 2020, „Pro Logos. De înălțarea vieții", 2021 etc.) reprezintă ample și neliniștite arte poetice.

Enunțul decisiv în conturarea unui profil artistic, nucleul, sâmburele vital al personalității se află într-un motto, de fapt o cugetare-spovedanie a poetului însuși:

„Mă îngrozesc din ce în ce mai mult societatea și moartea;
dacă de prima nu pot să scap, de moarte voi fugi aiurea, până
voi lipsi și de la înmormântarea mea, Dumitre !"

Din seva acestui pasaj, necondiționat tranzitiv, răsare întreaga eflorescență ideatică, sintactică și semantico-stilistică a poemelor. Acum știm: Claustrofilia, de care pomeneam anterior, este consecința agorafobiei și a thanatofobiei (ca entități estetice, desigur).

Triada acestor stihii, triada forțelor acestora obscure, activează și dă la iveală cea de a doua funcție a „surplombei", funcție ce are și referenți nemijlociți în text, dar, mai cu seamă, se disemnează în nenumărate sugestii. Ca urmare, identificarea acestei funcții este, esențialmente, o izbândă a hermeneuticii.

Trebuie spus, însă, că rareori am întâlnit o creație literară mai predispusă la o abordare psihocritică precum aceea a lui Ioan Dan Bălan („Sihastrul, Viețuitorul, Pustnicul, Locatarul, Poetul").

2. Surplomba – spațiu imaginar, abisal, simbolic, al aspirației latente, al nostalgiei, al amneziei, al siguranței nelimitate a sinelui:

„În casa sufletului liber
în surplomba închipuită
se adună toate neliniștile și suferințele
precum în cea mai bună
ascunzătoare din munte a fugarului…"

Este etapa **lecturii existențiale**, care abordează profunzimile

subconștiente, la două niveluri, deopotrivă succesive și concomitente, deopotrivă ontogenetice și filogenetice: Căutarea Paradisului pierdut și *Regressus ad uterum*. Pentru ambele, spațiul de găzduire, imboldul și substitutul ad-hoc sunt oferite de aceeași generoasă Surplombă.

Iată dorul adânc după fericirea edenică (după „raiul liniștit din împărățiile lui Zamolxes sau Dumnezeu"):

„În visul sihastrului singurătatea surplombei
împletește bucuria liniștii cu părți din Eden,
unde sunt porți deschise,
miresme și adieri blânde,
cu pacea de sus și de jos, din Tot ,
pe care o dezbat iubitorii de înțelepciune ,
iubitorii de lumină și dăruire..."

Și iată mai mult decât sugestia matricei protectoare:

„Surplomba…
aceasta a fost, este și va fi
placenta Poetului
însemnat între cer și pământ de făt
ursitoarele au dat (dau și vor da !) târcoale
îndoite precum semnul de întrebare
pus pe dreptul nașterii în lumină totală
… a fost, este și va fi inima mamei..."

Pe acest complex de forțe intelectual-afective și abisal-imaginative s-a configurat și s-a clădit, treptat și temeinic, eșafodajul de rezistență al genotextului în scrierile lui Ioan Dan Bălan. Un complex de forțe devastatoare, ce i-a hrănit abundent poezia, dar, simultan, este posibil să-i fi subminat existența (empirică și artistică), împiedicându-l să trăiască, pur și simplu, fie și ca poet, și obligându-l să se caute, mereu și chinuitor, ca poet.

În cele din urmă, însă, importantă rămâne cronica lirică ce consemnează, cu impresionantă acuratețe artistică, autenticitatea unei atare drame:

„... între Cer și pe Pământ se adună rostiri
care eliberează istorii din trupuri devenite noduri
și semnele dispar precum urmele pe nisip în deșert
ori în cenușa pe care o purtăm în noi,
de la naștere…
Se spune că surplombele sunt pentru cei
trimiși de Puterea Înaltă pe pământ
sau pentru cei care vor să plece de pe pământ
întâmpinând Puterea Înaltului:
în surplomba proprie mă învârt în jurul mâinii
care desenează ca-n preistorie nume după chipuri
care desenează urletul lupului, semnul nostru !"

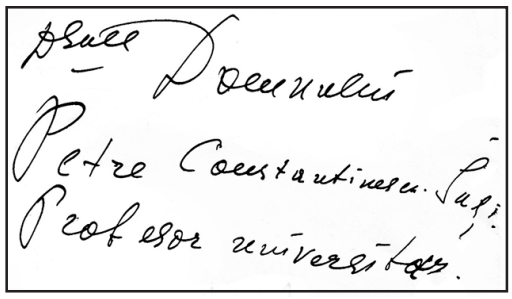
firide basarabene

Noi completări la biografia lui Ștefan Ciobanu

Nicolae SCURTU

Biografia profesorului, istoricului literar, cărturarului și academicianului Ștefan Ciobanu (n. 24 noiembrie 1883, Tălmaza, Tighina – m. 28 februarie 1950, București), deși a fost cercetată, cu rigoare, de câțiva istorici literari, continuă să conțină *unele necunoscute* ce se impun a fi decriptate.

Interesantă, sub multiple aspecte, este și perioada studiilor universitare de la Kiev, unde are prilejul de a-l avea ca mentor și profesor pe Vladimir Peretz, așa cum rezultă din corespondența sa cu Ion Bianu.



Plicul scrisorii lui Ștefan Ciobanu

Știm prea puține lucruri, astăzi, despre activitatea sa desfășurată în cadrul Facultății de Teologie din Chișinău și din perioada cât a fost profesor al Facultății de Litere a Universității din București.

Întâmplarea face să identifice două epistole ale lui Ștefan Ciobanu trimise colegului său Petre Constantinescu-Iași (1892–1977)[1] privitoare la unele probleme administrative.

Se remarcă grija pe care o avea profesorul Ștefan Ciobanu pentru colegii săi, printre care menționează pe Ion Theodorescu-Sion[2], pictorul și Alexandru Plămădeală[3], sculptorul.

Problema cardinală, atunci ca și acum, era cea financiară, învățământul fiind subfinanțat de aproape toate guvernele României.

De asemenea, precizez că Ștefan Ciobanu a manifestat o prețuire intelectuală și culturală față de mai tânărul său coleg, susținându-l să pregătească și să rostească o *conferință inaugurală.*

Profesorul și istoricul Petre Constantinescu-Iași a predat la Facultatea de Teologie din Chișinău, *Istoria religiilor* și *Istoria artelor*, obiecte extrem de interesante pentru tinerii studenți.

*

[Chișinău, f.z., f.l., f.a.]
Iubite domnule Constantinescu,

Simt că ai rămas cu impresia că eu aș fi împotriva conferinței d[umi]tale. Să mă crezi că sunt numai împotriva cheltuielilor puțin chibzuite,

M-am gândit că este chiar bine, că d[umnea]ta ai consimțit să ții o conferință inaugurală.

Iată de ce m-am hotărât să vin și eu, ca să nu crezi că este o demonstrație împotriva d[umi]tale.

Cu salutări,
Șt[efan] Ciobanu

[Domniei sale domnului Petre Constantinescu].
*
[Chișinău, f.z., f.l., f.a.]
Iubite domnule Constantinescu,

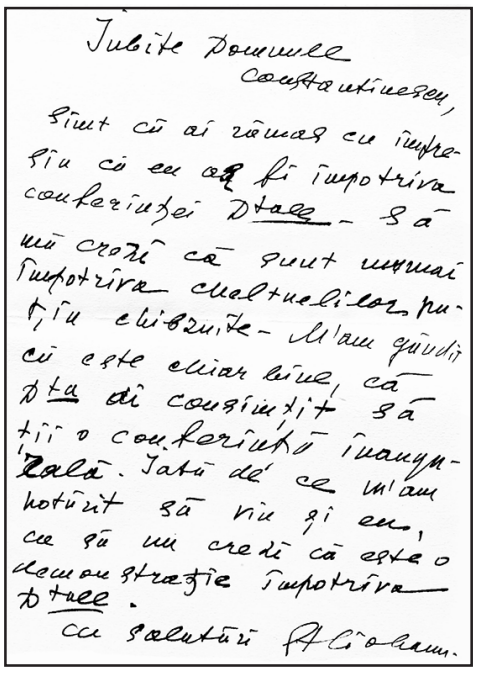
Am făcut o greșală de neiertat. D[umnea]ta ai făcut calculul numai pentru noi, profesorii de obiecte teoretice, fără d[omnu]l Balier, și punând cota de mizerie pe care am fixat-o noi „în extremis".

Calculul a trebuit făcut după normele, și acele de mizerie, din anul trecut, adică 500 de lei ora.

Poate că noi nu vom căpăta această sumă. Poate că nu vom primi nimic. Dar atunci vom fi îndreptățiți să dăm ministerul în judecată, cel puțin pentru lunile trecute.

Mâine eu sunt ocupat. D[omnu]l Theodorescu-Sion, după cât am înțeles nu pleacă astăzi. Pe Plămădeală nu putem conta, el nu se orientează în această chestiune.

Te-aș ruga, treci pe la cancelaria școlii și fă un proiect de buget până la 1 ianuarie după normele din anul trecut.



Scrisoarea lui Ștefan Ciobanu

Chiar dacă n-am obține nimic, să se știe cel puțin că noi facem sacrificii.

Aceasta întrucât d[omnu]l Theodorescu este bine intenționat și pentru a-i da un punct de orientare.

Cu dragoste,
Șt[efan] Ciobanu

[Domniei sale domnului Petre Constantinescu-Iași, profesor universitar].

Notă: Originalele celor două epistole, necunoscute, se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

[1] Petre Constantinescu-Iași (1892-1977), istoric, profesor, academician și un excelent cunoscător al relaˆiilor culturale româno-bulgare.

[2] Ion Theodorescu-Sion (1882-1939), pictor. Autor al unor memorabile *naturi moarte, peisaje* și *compoziˆii* cu subiecte din folclorul românesc.

[3] Alexandru Plămădeală, sculptor. Autor al unor lucrări monumentale.

Lumea așa cum este



Vasile Szolga

Timpul e relativ

Era om de știință. Știa că noțiunile fundamentale din lume sunt: spațiul, timpul și masa. Constată că două din aceste noțiuni sunt reversibile, adică, în spațiu poți să te deplasezi dintr-un punct în altul și să revii în punctul de unde ai pornit. Despre masă se știe că se poate transforma în energie (vezi formula $E=mc^2$) și noile descoperiri arată că de fapt energia poate fi retransformată în masă. Singura noțiune ireversibilă era timpul, care avea o scurgere într-un singur sens. Se gândi, oare nu se putea inversa și curgerea timpului, sau măcar să fie opită ? Căută asidu toate cercetările în domeniu. Apelă și la unele documente ale alchimiștilor dar totul era în zadar.

Într-o seară de vineri, se afla singur în biroul lui de la universitate. Era liniște în clădire, toți plecaseră acasă. El mai insista cu niște studii. Își lăsă capul pe birou. Deodată în birou intră un individ care îl salută ceremonios. „Bună seara domnule profesor !". Individul era un bărbat înalt, frumos, îmbrăcat elegant și cu un zâmbet deschis pe figura lui un pic măslinie. Profesorul uimit de apariție îl întrebă: „Cine ești dumneata și cu ce treburi ești în universitate la ora asta ?". Bărbatul răspunse: „Nu are importanță numele meu. Eu personal însă vă cunosc și cunosc de asemenea cercetările pe care le faceți în privința timpului. Am venit să vă comunic că cercetările dumneavoastră sunt sortite eșecului. Timpul poate fi oprit sau întors numai prin alte mijloace, nu cele științifice. Trebuie să apelați la alte metode care nu au legătură cu știința". Apoi, spuse ceremonios „La revedere" și dispăru pe ușa biroului. După un moment de uimire, profesorul sări în picioare și deschise ușa să-l oprească pe necunoscut. Dar pe culoarul universității nu era nimeni. Buimac se întoarse la biroul lui și își luă capul în mâini. Stătu așa o vreme după care parcă trezit din somn își spuae: „Probabil că am ațipit și mi s-a năzărit această întâlnire".

Mai stătu un pic la birou dar vorbele străinului nu-i dădeau pace. Se hătărî să plece acasă. Își luă servieta și ziarul cumpărat dimineața și plecă.

A doua zi dimineața, fiind sâmbătă, lenevi în pat și la cafea începu să răsfoiască ziarul de vineri. Când termină de citit ce îl interesa deschise televizorul. După ce ascultă câteva cuvinte înmărmuri. Crainicul anunța programul acelei zile: ziua de vineri.



Vasile Răvescu

Alegerile noștri

Vine-n Parlament o droaie,
Pentr-un lucru complicat
Unii spală-ntruna zoaie
Alții-s cei ce le-au vărsat.

Transport feroviar

Că s-a prăbușit *ferata*,
Nu-i cel mai mare necazul.
Dar s-a furat *cu bucata*
Și nu s-a schimbat macazul.

Defrișări

Ne pleacă pădurile
Cu parfum de toporaș
Și rămân în urmă-le
Munții *tunși* și urșii... *rași*.

În ciuda evidenței

Președinte-ghinion
Vede relele mai dese
Și, ca orice *Ionescu Ion*,
Le consideră... succese.

Scutul de la Deveselu

Că i-am vrut pe americani,
Faptu-i arhicunoscut
Așteptați de-atâția ani,
Ne-au băgat de tot sub Scut.

Criza cărții

În târg la Universitate,
Se strâng cărțile cu carul
Și stau în seamă nebăgate,
Făcând și ele *trotuarul*.

Nu ne vindem sarea

Trebuie-un munte de sare,
Să punem la conservat
Marea brânză ce-o mai are
România de păstrat.

România e în ceață

Astăzi este cod de ceață...
Prevestesc cunoscătorii
Că necazul e în față,
Unde merg conducătorii !

Le vine sorocul

Din minciuni făcură munte,
Ca să ne atină calea.
Vin alegerile crunte.
Pân' aici ! De-acuma... valea !

La fața locului

Alexandru CAZACU

Există nu de puține ori tentația de a respinge necunoscutul. Iar ieșirea din „zona de confort este un deziderat lăudabil mai ales când demersul este făcut pentru a descoperi, clarifica și dacă este posibil, a îmbunătăți o realitate ce adesea este ignorată sau supusă unor neproductive tabuuri. Despre o astfel de realitate interioară au vorbit literar și cinematografic scriitorul Carlo Levi (1902-1975) și regizorul Franco Rosi (1922-2015). Romanul „Cristo si è fermato a Eboli", apărut în anul 1945 la editura Einaudi, respectiv ecranizarea acestuia din 1975, au pus reflectorul pe o lume cunoscută parțial și au produs o adevărată efervescență în legătură cu subiectul tratat: existența unei lumi aproape metaistorice a sudului italian încapsulată în lumea Italiei anilor treizeci a secolului trecut. Carlo Levi a fost un medic, pictor și scriitor provenind dintr-o respectabilă familie ebraică torineză.

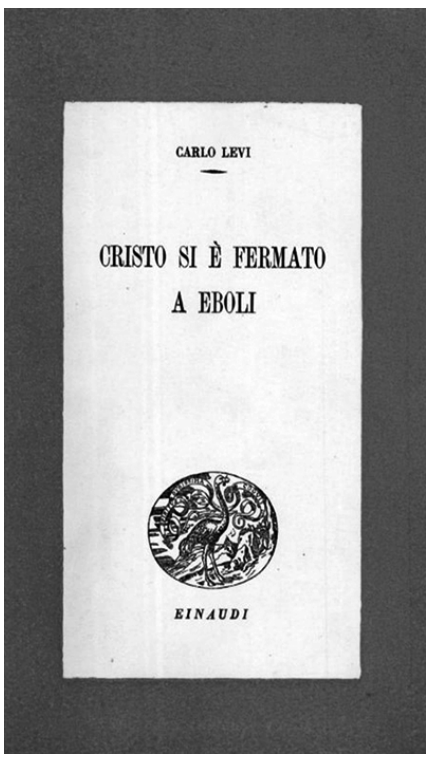


Afișul filmului

Face parte din grupul intelectual „Giustizia e Liberta" fondat în 1928 de Carlo Rosselli în jurul revistei „Energie Nuove". Persecutat, împreună cu alți membri ai asociației, pentru viziunea sa politică antifascistă este trimis în exil la Aliano în provincia Lucania unde stă între anii 1935 și 1936. Ulterior devine un important pictor, jurnalist, eseist, dar și om politic de stânga.

Volumul „Cristos s-a oprit la Eboli", capodopera sa, este scris la Florența unde în 1945 Carlo Levi asumase co-direcția principalului cotidian florentin, „La Nazione^. Cartea se află la confluența dintre proză poetică, reportaj și jurnal având puternice note de studiu socio-antropologic. Este, de asemenea, o subtilă apologie civică. Extrem de originală, pe anumite paliere scriitura se află în proximitatea umor alte mari romane precum „Zorba grecul^ de Nikos Kazantzakis, „Amintiri din casa morților" de F.M. Dostoievski sau „Arhipeleagul Gulag" de Aleksandr Soljenițîn. În ce primește corespondența cu opere scrise de autori români, există similitudini într-un anumit registru cu prozele „Dieu e né dans l'exile" de Vintilă Horia și „Bordeienii" de Mihail Sadoveanu.

În roman Levi relatează despre experiența trăită la Gagliano (în realitate Aliano), provincia Lucania (astăzi Basilicata), aflată la sud de Eboli, localitate unde linia ferată se termină și începe un teritoriu extrem de pauper și arid. Este cazat în camera unei văduve, rudă cu secretarul comunal și în lungile plimbări făcute în compania câinelui Barone descoperă localitatea. Lumea întâlnită aici de intelectualul venit din industrializatul și cosmopolitul Torino este una necunoscută și aproape inimaginabilă pentru începutul de secol douăzeci. Se trăiește in condiții dificile, de sărăcie cruntă. Hrana zilnică este formată din pâine, ulei, piper și roșii. Puține plante agricole, deoarece la Gagliano pământul cedează în lipsa copacilor și când plouă argila se topește și devine un torent care ia cu sine totul: clădiri, casele și micile gospodării ale locuitorilor, lăsând în urmă disperare. Disoluția terenului și disoluția existenței este o permanență. În aceste case precare viața oamenilor și animalelor sub același acoperiș este mereu identică. Nu există decât teoretic asistență medicală, realizată de medici incompetenți și cărora nu le pasă de pacienți, iar malaria face victime în fiecare zi. Școala elementară este girată de învățătorul localității care este și primar, fiind interesat mai mult de politică decât de ore. Preotul este alcoolic, trimis disciplinar în zonă și își disprețuiește enoriașii, slujba sa fiind eșuată. Carabinierul este corup și ultraobedient cu potentații locali. Magia și misticismul se amestecă cu catolicismul conferind o spiritualitate aparte, căci vechiul cod al credințelor și superstițiilor populare este încă în uz, cu vrăjitoare și îngeri care supraveghează intrările, cu spiritele copiilor morți înainte de a fi botezați. Pentru țăranii din Lucania magia pare a fi unicul secret care poate avea puterea de-a lumina obscura existență cu o lumină subterană. Antropologul Ernesto De Martino va scrie „Il mondo magico" după lectura romanului lui Levi.



Ediția princeps a cărții din 1945

Discursurile lui Mussolini sunt aici retorice. Locuitorii se gândesc să plece în America și nu sunt dispuși să se înroleze pentru a lupta în Abisinia (Etiopia astăzi) doar dacă li se promite pământ. De altfel țăranii nu înțeleg de ce este nevoie să se cheltuiască resurse pentru un război în Africa și nu pentru dezvoltarea zonelor defavorizate ca a lor. Portretul președintelui american Roosevelt este prezent în multe case alături de icoane ale sfintei Maria din Viggiano. Levi este imersat treptat într-un regat obscur și fascinant unde sfârșitul este permanent prezent, magia o practică comună, unde sexualitatea este uneori promiscuă și prematură, unde abuzurile de orice tip determină revolte imediate, dar care nu duc niciodată la rezolvarea problemelor de fond, iar mizeria și durerea sunt prezențe permanente ce trebuie depășite. Se apropie cu empatie de locuitori încercând să-i ajute reactivându-și cunoștințele medicale, în ciuda reclamațiilor și invidiilor celorlalți medici. Aceștia recunosc în el un aliat, chiar dacă el însuși provine dintr-un mediu burghez, dar dorința sinceră de a le fi de folos, lipsa de superioritate în atitudine și interesul real pentru problemele lor îi fac pe aceștia să i se deschidă și să apeleze la el pentru orice tip de ajutor. În autor se oglindește toată această lume care îi schimbă percepții și prejudecăți anterioare și îi produce o maturizare. Aici, în acest spațiu, un spațiu social prepolitic și precreștin, Levi descoperă acel „grande altro" în care se reflectă. Se întâlnesc mai multe lumi: lumea locuitorilor din Gagliano (Aliano) și lumea din subconștientul autorului. Ambele universuri există simultan și între obiectivitatea externă și subiectivitatea internă se desfășoară un puternic conflict, mediat inițial de reflecție, apoi de acțiune.

Ajutorul, lecțiile oferite copiilor, sfaturile medicale date localnicilor și propria sa pictură în care se refugiază sunt pentru Levi răspunsul la situația în care se află. Îi este permis surorii sale, Luisa, să-i facă o vizită de câteva zile. Aceasta îi aduce medicamente și îl încurajează în a picta fiind impresionată de realitățile de aici. Face apoi o deplasare pentru aducerea unor lucruri personale la Matera (azi localitatea este un important centru turistic cotat UNESCO) unde oamenii trăiesc dramatic în grote scobite în stâncă, cunoscutele „sassi". Autoritățile, într-un mod inuman și ipocrit, își perpetuează avantajele fiind dezinteresate de țărani. După întoarcerea din exil, Carlo Levi va rămâne îndatorat lucanilor pentru maturizarea sa. Înțelege de asemenea că orice stat devine opresiv când deciziile sunt luate la mii și mii de kilometri distanță de proprii cetățeni pe care nu îi cunoaște.

Regizorul Francesco Rosi reușește să obțină cu filmul „Cristo si è fermato a Eboli" premiul „David di Donatello" pentru cel mai bun film și cea mai bună regie, iar coproducția italo-franceză are și un important succes de public. Pelicula, privită sub aspectul dinamicii ei, este aparent atipică în filmografia acestuia, Rosi fiind un maestru a ceea ce se chema astăzi thriller politic marcat de acțiune. Adevărate cruciade politice împotriva corupției și ilegalităților, cu investigații jurnalistice spectaculoase au fost prezente mereu în cadrul aparatului său de filmat. Regizorul napoletan a fost mereu adeptul unui dialog curajos și onest cu spectatorul pe care nu îl dorea doar pentru câteva ceasuri pasiv în scaunul cinematografului, ci plin de întrebări ce-și merită răspunsul și în afara sălii de proiecție. Filmul, fidel romanului, este realizat în două versiuni: una pentru cinema, de 150 de minute și alta pentru televiziune, de 220 de minute, montajul fiind realizat de Ruggero Mastroiani. Filmările au fost făcute în Craco Basilicata și la Matera unde sensul opririi timpului și un fel de „retroguardia della modernita" este perfect transmis pe peliculă de operatorul Pasqualino de Santis. Imaginile de tip *fotografia fiamminga* reușesc să redea culorile și atmosfera din Aliano în perioada regimului fascist. Coloană sonoră a lui Piero Piccioni alternează cu cântece populare din zona Basilicata. Distribuția este una internațională la care se adaugă și mulți actori neprofesioniști, în special din zonă. Gian Maria Volonté, un gigant al cinematografului italian, dă viață magistral unui Carlo Levi echilibrat și introspectiv. Este una din acele situații în care un actor deosebit interpretează un om deosebit. Actrița elenă Irene Pampas interpretează cu ambiguitatea necesară pe Giulia, femeia care se ocupă de menajul locuinței unde este cazat autorul, iar Lea Massari, în rolul surorii lui Levi, aduce acel plus de feminitate și umanitate compasivă de care era nevoie într-un asemenea areal. Importante contribuții au Paolo Bonacelli în rolul nobilului Don Luigi Magalone, actorul francez Alain Cuny interpretând pe baronul Nicola Rottuno și elvețianul François Simon jucând pe nefericitul preot Don Trajella.

Tot filmul este construit ca un *flash back* în spiritul acelei *nouvelle objectivité* de care Carlo Levi era interesat, plecându-se de la tablourile lui Levi ce ilustrează scene din Aliano. Apoi printr-un *zoom-out* nu doar imagistic se trece în mediul și atmosfera romanului. Filmul poate părea lent, dar această manieră de *slow mouvie* aleasă de Rosi este una care permite reflectarea în manieră intensă asupra temei propuse. Stilul narativ singular al regizorul este cel care „pune presiune", în sens pozitiv, pe spectator. Deși structura poliedrică a romanului nu se poate nega, scriitorul dă o dimensiune predominant antropologică, în timp ce regizorul preferă o abordare pronunțat socială. Rosi nu trădează pe Levi, dar nici pe sine. În niciun moment nu se decade în didacticism sau tezism. Tot ce face medicul și pictorul exilat este să înțeleagă și să găsească o formă de comunicare cu populația lucană fără a da lecții de orice fel și fără a-i privi cu superioritate. Cu un ochi de pictor se privește peisajul aspru și sălbatic al zonelor lucane care nu au avut posibilitatea de a fi vizitate nici măcar de conchistadorii interni. Se relevă o bucată din acea „parte mancante" fără de care Italia nu ar putea fi înțeleasă, Rosi fiind mereu preocupat să releve și să propună spre analiză acel sud uitat,la acel moment de



Supracoperta cărții cu pictura lui Levi

miracol economic al nordului.

Eboli este o mai degrabă o limită istorică, nu geografică, un punct imaginar de demarcație între lumea modernă și arhaism. Titlul se explică prin identificarea creștinismului cu civilizația în general care pare să se oprit acolo odată cu linia ferată. Astăzi importanța romanului și a peliculei nu rezidă atât în ilustrarea primitivismului unei regiuni dezolante, cu peisaje atone și cu o populație copleșită de sărăcie unde religia coabitează cu magia, ci în lupta protagonistului cu sine însuși pentru a înțelege și a se înțelege prin intermediul acestei lumi. Oricare dintre noi poate fi pus într-o situație neașteptată și neplăcută similară în efect cu surghiunul scriitorului și atunci instrumentele la care se face apel sunt cele ale regăsirii. Pentru a face dintr-un dezechilibru un amplificator al propriilor noastre evoluții interioare este mesajul central al lui Carlo Levi asupra căruia merită stăruit oricând, indiferent cât de afectată este fața locului unde ne aflăm.

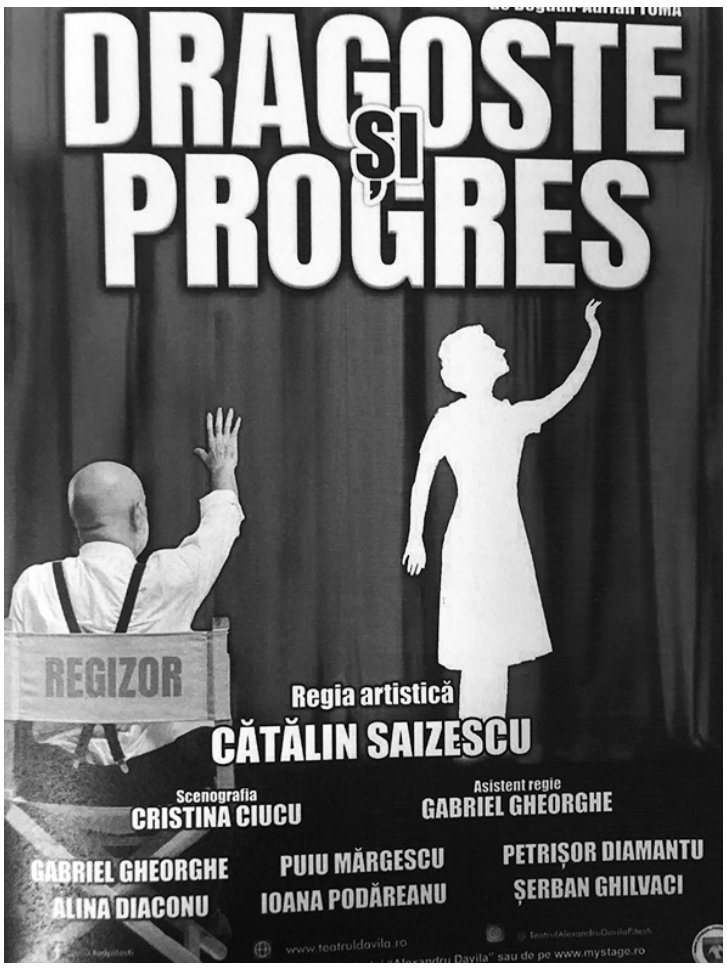
Dragoste și Progres
Regia Cătălin Saizescu



Mona Dobrișan

Premiera din 13 aprilie 2024 a Teatrului „Alexandru Davila" din Pitești reprezintă debutul în teatrul profesionist al regizorului Cătălin Saizescu, fiul celebrului regizor de film Geo Saizescu.

Comedie spumoasă, vorbește despre o piesă de teatru pusă în scenă de un regizor într-un anume fel, dar trunchiată de cenzura comunistă ajunge la premieră complet altceva. Este o piesă despre o piesă de teatru, la crearea căreia concură: Scriitoarea (Ioana Podăreanu), Regizorul (Șerban Ghilvaci), Actrița (Alina Diaconu), Autorul (Petrișor Diamantu), Actorul bătrân (Puiu Mărgescu) și cenzurată de Cenzorul comunist în existența căruia noile generații nici nu mai cred deja, deși au trecut doar 35 de ani (Gabriel Gheorghe).



În comunism, fiecare cuvânt al unui actor, scriitor, regizor era cenzurat. Orice „abatere" era taxată. Totul trebuia să fie în cinstea Conducătorului iubit și să slăvească regimul și clasa muncitoare. Orice element de distincție, de noblețe, era în afara principiilor muncitorești, de partid, de regim totalitar.

Uniformizarea maselor și dictatura culturii sunt foarte bine cunoscute multora dintre noi.

Visul comun al protagoniștilor piesei piteștene este de a face un spectacol cu care să plece în turneu în străinătate, dar succesul lor depinde **doar** de decizia Cenzorului.

„Câteodată politicul, alte dăți economicul sau chiar religia dictează artei un drum de urmat și ni se pare cel puțin nostim ca măcar acum când suntem liberi, într-o societate democratică, să putem aborda cu umor chiar subiectul cenzurii, fiind poate chiar o răzbunare a artei într-un context prielnic." (Cătălin Saizescu)

Scenaristul Bogdan Adrian Toma scrie un text despre nostalgie, iubire, visuri, oportunități, despre o epocă pe care dacă acum o ironizăm nu mai riscăm să ne pierdem libertatea.

Scenografa Cristina Ciucu, absolventă a Facultății de Arte București, secția Pictură, a Colegiului „Herzing" din Montreal, secția Design, este deținătoarea unui doctorat în arte vizuale al Universității din Timișoara. Costumele și decorul sunt realizate în nota anilor comuniști, anii '80, într-o notă realistă. În prima parte sunt mai glamuroase și mai lejere, în partea a doua transformarea este vizibilă, costumele devin anoste, devin uniforme ca pentru a urma normele impuse.

Contele, interpretat de Petrișor Diamantu, urmaș al unei familii de aristocrați italieni, se îndrăgostește de o româncă (Alina Diaconu). În urma metamorfozei socio-culturale el devine Jean Dumitrescu, obligat să meargă pe un șantier unde se și accidentează.

Tertipurile personajelor pentru a-și împlini visul fugii din țară fac tot contextul comic, iar replicile pline de hilar.

Înainte să apară cenzorul există multe controverse între regizor și scriitoare, între regizor și actori, între scriitoare și actori, fiecare încercând să-și impună propriile păreri. Odată cu venirea cenzorului însă, toate aceste controverse se duc pe apa sâmbetei; acțiunea se petrece în „republica noastră", „Răpirea din serai" – titlul inițial al piesei – devine „Răpitoarea din seral", hainele, lipsite în final de orice eleganță, se încadrează, ca și replicile, în dogmele de responsabilitate socialistă.

Poate „Răpirea din serai" ar fi fost un titlu mai bun decât „Dragoste și Progres" – o idilă ușoară supervizată de glumițele cenzorului intoxicat și el de reguli și dogme în timp ce devine în teatru un mic dictator.

Partea întâi este despre construcția piesei în forma ei originală, în partea a doua rezultând o cu totul alta, șantieristică, comico-tragică.

În partea a doua Cenzorul sarcastic (Gabriel Gheorghe), bine și corect îmbrăcat, la costum și cravată roșie, deloc prost și foarte arogant, dictează. Actorii ascultă cuminți toate sfaturile, indicațiile și completările, le aplică pe scenă și toată bucuria actului scenic dispare. Rămâne vie, însă, flacăra speranței evadării din țară. Ceva de genul „Să fie cum o fi, slăvim partidul, muncim, nu comentăm, stăm plecați în salopetele noastre sinistre până cenzorului îi va plăcea și va spune „DA !".

Și Cenzorul spune „Da !".

Îi place.

Miracolul s-a produs.

Dar, pentru a fi siguri, la hotel îi trimit actorii o persoană de „divertisment", iar El Cenzore moare. Definitiv. Infarct. Finalul teribilului personaj care îi terorizase pare a fi mai greu de suportat decât prezența sa. Totul se năruie și sunt prinși în propria lor capcană.

Muzica asezonează nostalgic toată piesa cu refrene din cântecele Angelei Similea, Corina Chiriac sau cântece patriotice.

Ca spectator cu state vechi, chiar dacă stau în rândul unu sau opt, atentă fiind la toate nuanțele și expresiile actoricești, nu am putut să nu remarc acuratețea detaliilor. Cătălin Saizescu a montat o piesă în sala Studio „Liviu Ciulei" a Teatrului „Alexandru Davila" din Pitești (sală înființată chiar de maestrul Ciulei) cu grija prim-planului de film, toate sunt perfect controlate și conturate de parcă în fața scenei ar fi aparatul de filmat. Grija pentru detalii specifică filmului se vede și este de apreciat.



Și acum despre Șerban Ghilvaci – regizorul din piesa lui Saizescu. De o frumusețe remarcată chiar și de copiii mici (vezi Emona D.), cu origini poloneze, tânărul actor despre care, sincer, nu auzisem, m-a cucerit cu jocul său, cu evidentele atuuri fizice și actoricești. Cu o figură remarcabilă pe scenă și, cred, foarte potrivit pentru film, cu expresivitate până-n vârful degetelor, Șerban Ghilvaci promite enorm. Faptul că vom mai auzi de domnia sa și că ne va aduce surprize plăcute de-a lungul timpului, pentru mine este deja o certitudine. Jocul fin, expresivitatea corporală, privirea pătrunzătoare și, de ce nu, părul blond, fac spectatorul să-l urmărească non-stop în periplul său scenic. Energia sa debordantă duce spectacolul la un nivel cât se poate de incitant. Succes Șerban Ghilvaci !

Foarte convingător în rolul actorului bătrân domnul Puiu Mărgescu.

Delicatele actrițe Ioana Podăreanu și Alina Diaconu dau tușa



întregului tablou împreună cu tânărul Petrișor Diamantu.

Dar motivul pentru care am scris cronica acestui spectacol din provincie și motivul pentru care am parcurs kilometri nu puțini până la superbul edificiu al teatrului „Alexandru Davila" din Pitești este actorul și colegul meu Gabriel Gheorghe. Absolvent al UNATC, promoția 2004 la clasa prof. Adrian Pintea și Adrian Titieni (asistenți Florin Grigoraș și Mihaela Bețiu), actor versatil și curtat de toți studenții la Regie din facultate, Gabriel rămâne unul din cei mai talentați actori ai promoției noastre. În prezent actor la Teatrul „Al. Davila" din Pitești unde se află începând cu anul 2006, s-a afirmat și ca scenarist (filmul „Visul", regia C. Saizescu, scurtmetrajul Siminei Maxim „Repetiția", coscenarist la „Câinele japonez", regia Cristian Jurgiu, Premiul Gopo în 2014). A jucat în studenție în filmul „Cold Mountain", regia Anthony Minghela. Cel mai recent rol, inginerul de sunet din „Breaking news", regia Iulia Rugină.

Cu mult umor și un acut spirit de observație a vieții, actorul scenarist, regizor creează neobosit, „cel mai mult dimineața când este o liniște cosmică", cel mai probabil cu celebra cafea pe masa de scris (mare consumator de cafea încă din facultate).

Deținător al unui masterat în Arta Actorului la UNATC (prof. Adrian Pintea, 2006, chiar înainte de moartea Profesorului în iunie 2007), este o prezență constantă în distribuția pieselor piteștene la Teatrul „Al. Davila", în prezent îl putem vedea în „De atunci și până astăzi", regia B. Cioabă, „Lasă, nene, că se mai și exagerează" după Caragiale, regia B. Cioabă și „Volpone" de Ben Jonson, regia B. Cioabă, 2022.

În prezent lucrează la scenariul filmului „Pădurea de molizi" care va fi regizat de T. Giurgiu și este unul din cei trei scenariști ai serialului „Groapa" de la ProTV.

Cu promisiunea că voi reveni în sălile piteștene pentru a-l vedea pe „maestru", cum cu drag îl numeam în facultate grație talentului și generozității sale pe scenă, îi urez colegului Gabriel Gheorghe inspirație, timp pentru lectură și pentru scris scenarii sau orice, timp și liniște pentru zămislirea rolurilor în teatru și răgaz pentru etalarea tuturor darurilor cu care a fost înzestrat.

Iar noi, spectatorii, îi vom aștepta creațiile și ne vom bucura de ele ca de aroma unei cafele Black Ivory, dimineața.

Noi convorbiri duhovnicești cu †Ioan al Banatului (XV)

Zece oameni în suferință

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, vă rog să ne vorbiți despre o altă minune extraordinară săvârșită de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, anume *Vindecarea celor zece leproși*, din *Evanghelia* de la Luca, capitolul 17, versetele 12-19.

Înaltpreasfințitul Ioan: Nu știm de câte ori a plecat Hristos Domnul din Nazaret, din Capernaum, să meargă la Ierusalim, totuși credem că, de la 12 ani, în fiecare an de Paști, mergea la templul din Ierusalim.

După cum ne dau mărturie sfintele evanghelii, acum era ultima dată când Mântuitorul pleca din Galileea, din nordul Țării Sfinte, și se îndreaptă spre Ierusalim, unde avea să se întâmple cele din perioada Sfintelor Paști: patimile, moartea și învierea Domnului.

Iată, Hristos Domnul știa că în drumul său sunt undeva, afară din cetate, zece oameni leproși și a zis în sine: *Este ultimul drum, de aici mă voi înălța la Ceruri, și cum să plec de pe pământ lăsând zece oameni în suferință ?* Nu era orice suferință, ci lepră. Cel care era lepros era scos din familie, din sat și dus departe, izolat. Și iată că acești leproși, izolați de lume, au auzit de Hristos și de minunile pe care le săvârșea, iar cei sănătoși nu voiau să audă de Hristos. Frățiile voastre, cititorii, care, atunci când auziți clopotele, răspundeți chemării lor de a merge la biserică, faceți parte dintre aceia care doriți să auziți de Hristos, să veniți la Hristos. Oare cei care mergem la biserică în fiecare duminică și sărbătoare, oare suntem noi cei mai bolnavi din cetatea aceasta, de-am venit la Hristos, ca să ne vindece ?

Oare nu mai sunt mii de bolnavi în cetatea aceasta ? Într-un fel, or fi ei sănătoși, le va bate inima bine, dar sufletul le este trist, de aceea, cei zece leproși au auzit de Hristos, au dorit ca, vreodată, să treacă pe lângă ei, dar cei din Samaria, din satul respectiv, nu l-au lăsat pe Hristos nici să treacă prin satul lor.

Ia să vedem ce mărturisește Sfântul Luca: o întâmplare când Hristos Domnul îi trimite pe ucenici înainte să treacă prin sat, să pregătească venirea Sa. Ce-au pățit ucenicii când s-au dus și au vrut să treacă prin sat ?

L.C.: Citez: „*Când s-au împlinit zilele Înălțării Sale, El s-a hotărât să meargă la Ierusalim și a trimis vestitori înaintea Lui. Și ei, mergând, au intrat într-un sat de samarineni, ca să facă pregătirile pentru El, dar ei nu L-au primit, pentru că El se îndrepta spre Ierusalim.” Atunci: „văzând aceasta, ucenicii Iacob și Ioan I-au zis Domnului: vrei să zicem să se coboare foc din cer cum a făcut și Ilie ?*”

Îps. Ioan: Vedeți cum gândește omul și cum gândește Dumnezeu-Omul Hristos ! ? Cei doi apostoli frați, Iacob și Ioan, știind puterea lui Hristos, i-au propus să trimită foc peste cetatea aceea. Citind din *Sfânta Scriptură*, veți vedea ce le spune Hristos, cum îi domolește, zicând că n-a venit să aducă foc peste satul acela.

Iată cum a fost și cum n-a fost primit Hristos, când era pe pământ ! Credeți că dacă ar intra Hristos, pe jos, prin una dintre vămile de frontieră ale României, ar fi sate și orașe care L-ar primi ? Dar ar fi sate și orașe care ar ieși la margine, cu topoare și cu furci, și ar spune ca în localitatea lor să nu intre. Aceasta este realitatea ! Binecuvântat să fie Dumnezeu că în cetatea unde locuiți, sunt convins, dacă ar veni Hristos, din orice parte, credincioșii L-ar primi, cum îl primesc în fiecare zi de sărbătoare în sfânta biserică.

Unul s-a vindecat și s-a mântuit

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, vă rog să revenim la cei zece leproși.

Îps. Ioan: Iată, acești oameni au strigat: *Iisuse, învățătorule, fie-ți milă de noi !* N-au zis: *Iisuse, învățătorule, vindecă-ne !* Pentru că nu cred că puteau să creadă faptul că îi va vindeca, deoarece tare mari și grele le erau rănile pe trupurile lor. Erau conștienți de suferința lor și atunci spun: *Iisuse, învățătorule, fie-ți milă de noi !* Adică să le dea o bucată de pâine, ceva, să mănânce, fiindcă trăiau departe de lume. Ei își duceau viața din cerșit, din ce le lăsa cineva, dar nimeni nu se apropia de ei, nimeni nu le dădea în mână, doar le lăsa acolo ceva de mâncare și plecau mai departe.



ÎPS Ioan la Întorsura Buzăului, 29 octombrie 2023

Iată că Hristos, totuși, totuși, ar vrea și să-i vindece. Atunci, nu-i întreabă: *Credeți voi că pot să fac aceasta ?* sau *Ce voiți să vă fac ?* Sau cum au fost altădată asemenea întrebări, când a făcut alte vindecări. Acum, doar le spune: *Mergeți și vă arătați preoților !* Ia să vedem de unde este cuvântul acesta ? Te rog citește din cartea *Leviticul*, capitolul 13, versetele 14-15.

L.C.: Da, am identificat textul: *„Iar în ziua când se va ivi pe el carne vie, va fi necurat, Și preotul, văzând carnea vie, îl va declara necurat, căci carnea cea vie este necurată, este lepră.”*

Îps. Ioan: Asta i-a spus Dumnezeu lui Moise, ca preotul, Aaron, fratele său sau unul dintre frați, când vor vedea pe cineva rană cu carne vie, să constate că este lepră și să-l scoată afară din comunitate. Doar când se va vindeca, trebuie să se arate din nou preotului și dacă acesta constată că este vindecat, atunci va fi primit înapoi în comunitate.

Regele Siriei a trimis pe un om cu numele Naaman Sirianul, căpetenia oștirii împăratului Siriei, care avea lepră, la regele lui Israel, ca să-l vindece. Când a venit la el Naaman sirianul, regele lui Israel a zis: *„Oare sunt eu Dumnezeu, ca să omor și să înviez, de-mi spune să vindec pe un om de lepra lui ?*” Atât de gravă era boala aceasta, încât credeau că doar bunul Dumnezeu poate să-l vindece și iată că s-a dovedit în această evanghelie că Hristos, Fiul lui Dumnezeu, i-a vindecat. I-a trimis să se arate preoților. Pe drum s-au vindecat, spune Sfântul Luca. Unul dintre ei s-a întors, acela era samarinean, să-I mulțumească, căzând la picioarele lui Hristos și slăvind pe Dumnezeu, consemnează Sfântul Luca.

Iată, zece s-au vindecat, dar *unul s-a vindecat și s-a și mântuit*. Nouă s-au vindecat și atât. Unul s-a vindecat și s-a mântuit. Care s-a mântuit ? Cel care a venit să-I mulțumească și să-I aducă recunoștința cuvenită lui Dumnezeu.

L.C.: Vă rog, Părinte Mitropolit, să spuneți un cuvânt de mângâiere celor bolnavi și suferinzi.

Îps. Ioan: Boala și suferința nu sunt pedepse lăsate de Dumnezeu pentru noi. Boala, suferința, încercările fac parte din pedagogia lui Dumnezeu. Suferințele și necazurile sunt acelea care curăță rugina aceasta a păcatului care s-a pus peste noi. Dumnezeu este mai aproape de cel care este în suferință. Auziți, de cei în suferință, de aceștia este mai aproape Dumnezeu, decât de cei în putere și îmbuibați în desfătările lumești ! Aceasta este pedagogia suferinței folosită de Dumnezeu pentru mântuirea sufletelor noastre. De aceea, dacă este cineva în suferință, să nu zică: *Doamne, de ce m-ai pedepsit ?* Ci să zică: *Doamne, n-a fost altă cale să mă apropii de tine decât prin suferință !* Sunt unii care pornesc de mici, din fragedă pruncie, cu mamele lor, pe cărarea bisericii, iar alții nu, și atunci îi cercetează Dumnezeu cu suferință, dar vin și ei și primesc mângâiere și mântuire de la Dumnezeu.

Pentru că a făcut Dumnezeu această minune cu vindecarea celor zece leproși, zic: *Doamne, și noi, care citim aceste texte, avem multe suferințe* ! De aceea, gândul meu este de a rosti o rugăciune prin care să-L rugăm pe Dumnezeu să ne tămăduiască, pentru că nu este unul care să nu avem vreo suferință. Iată ce rugăciune frumoasă am găsit în *Molitfelnic*: *Domnului să ne rugăm ! Doamne, miluiește ! Stăpâne a tot țiitorule, doctorul sufletelor și al trupurilor, care smerești și înalți, care pedepsești și iarăși tămăduiești, cercetează cu mila Ta pe frații noștri aceștia care sunt în neputință ! Tinde brațul tău cel plin de tămăduire și de doctorie și tămăduiește-i pe aceștia drept ridicându-i din pat și din boală, ceartă duhul neputinței, depărtează de la ei toată rana, toată durerea, toată bătaia, toate frigurile și de sunt într-înșii păcate sau fărădelegi, ușurează, lasă, iartă pentru iubirea Ta de oameni. Așa, Doamne, fii milostiv spre zidirea Ta în Hristos Iisus Domnul nostru cu care ești binecuvântat, cu Prea Sfântul și Bunul și de Viață Sfântul Duh. Acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.*

Dumnezeu cel milostiv să-și reverse harul vindecării Sale peste noi, peste toți, peste cei care sunt la spitale, peste cei care sunt singuri, peste cei care sunt în grele suferințe. Doamne, așa cum ai vindecat pe cei zece leproși, vindecă-ne și pe noi de bolile trupești și de bolile cele sufletești. Amin.

A consemnat Luminița Cornea



Mirela-Maiana Mladin

gânduri printre rânduri...

MURIVALE

Treceam pe lângă Arhitectură, pe strada Biserica Enei. La Galeria Căminul Artei – expoziția pictorului Murivale. Intru. Pictorul Murivale le prezintă unor vizitatori lucrările sale din expoziție. Îl întrerup și îi spun că aș vrea să vin într-o zi să vorbim despre Murivale, personajul lui Mircea Nedelciu din *Probleme cu identitatea*. Nu pare a se mira, ba chiar un zâmbet larg îi luminează fața când aude.

Am citit *Probleme cu identitatea*, nu mai țin minte dacă era în 1989 sau 1990, deși diferența dintre cele două date e esențială. Țin însă perfect minte că cele două variante ale prozei (numite de Nedelciu „variațiuni în căutarea temei"), la care se adaugă și cea de a treia (notată de autor ca fiind obținută din „Vasile Mureșan-Murivale, *File dintr-un jurnal viitor*, București, 1988") – mi s-au părut atunci absolut năucitoare, în primul rând prin personajul Murivale. Deși la prima vedere el este altul în fiecare din cele două „variațiuni" I și II (în cea dintâi este muncitorul care cară cu trenul digitroane împreună cu inginerul Sache; în cea de a doua este soldatul care cară documente împreună cu sergentul Rădoi) – Murivale de fapt rămâne neschimbat indiferent dacă întreg universul din jurul lui se schimbă. Iar acum iată că l-am întâlnit în carne și oase pe cel care l-a inspirat pe Mircea Nedelciu în a construi personajul Murivale. Murivale – care când află că a murit Nichita Stănescu se dă jos din tren la prima stație și se suie în trenul de București ca să meargă la înmormântare. Murivale – care recită poezii ca să scape de miliție sau de patrula garnizoanei... Cu Murivale – personajul lui Nedelciu – vreau eu acum să stau de vorbă. Nu-mi vine să cred.

Peste câteva zile mă duc iar la expoziția pictorului Murivale, cu întrebările pregătite. Acum ori niciodată.

Domnule Murivale, cine erați în anii '80 când ați devenit personajul Murivale din proza lui Mircea Nedelciu ? Și cine sunteți astăzi în 2024 ?

„Prin anii '80 eram un tânăr din Bistrița, lucram la Direcția Județeană de Poștă și Telecomunicații ca electromecanic – adică instalam telefoane, lucram în centrala telefonică și reparam telefoane publice sau telefoane la domiciliu. Încă mai eram elev la liceul seral din Bistrița și în timpul liber mă ocupam cu pictura. Frecventam cenaclurile literare George Coșbuc și Liviu Rebreanu. Îmi plăcea să stau în mediul scriitorilor – niște oameni inteligenți, citiți. Făceam naveta 14 kilometri din satul Arcalia, de unde veneam la Bistrița la muncă. După ce terminam cursurile la liceul seral, pe la orele 10-11 noaptea luam trenul care mă ducea într-o jumătate de oră până în halta Arcalia și de acolo mergeam 5 kilometri pe jos până acasă. O tinerețe cu multe greutăți... Acum, în 2024 – când ne-am cunoscut – sunt expozant la Galeria Căminul Artei. Sunt un artist profesionist, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din 1997, cu o bogată activitate în domeniul artelor vizuale, cu expoziții în țară și în străinătate (Paris, Veneția). Un artist cumpărat și de statul român, prezent în Muzeul Național de Artă Contemporană cu o lucrare. Figurez în multe colecții particulare din țară și străinătate. Lucrez zilnic în atelierul meu de la kilometrul zero."

Unde l-ați cunoscut pe scriitorul Mircea Nedelciu ?

„În 1985, la Zilele Liviu Rebreanu – un simpozion de proză – la Casa de Cultură din Bistrița (azi Palatul Culturii). De fapt la o cantină care era undeva în parc. Mircea Nedelciu era împreună cu pictorul Ion Dumitriu și cu scriitorii Costache Olăreanu, Bedros Harasangian și Gheorghe Crăciun. Nu știu cum am intrat eu în vorbă cu ei și le-am spus cum am fost eu la înmormântarea lui Nichita Stănescu. Dintre toți, Mircea Nedelciu s-a uitat foarte curios la povestea mea și m-a ascultat cu mare atenție. După aceea i-am invitat unde locuiam eu în gazdă într-o încăpere de trei pe patru și apoi ne-am dus pe jos până la gară și când au urcat în trenul Bistrița-București, Mircea, de la fereastră, când s-a pornit trenul, îmi striga: «Măi Murivale, îmi dai voie să scriu povestea asta ce mi-ai spus-o tu ?» Și trenul mergea: «Da, cum să nu, scrie, scrie !» Asta a fost o primă fază.

Eu, din '84, am început să mă semnez cu numele Murivale. Până în '84 mă semnam pe tablouri Mureșan. Mai suntem încă cinci Mureșan Vasile în artele vizuale. Maestrului Corneliu Baba i-a plăcut pseudonimul Murivale: «Da, sună bine» a zis.

Apoi, când am venit în București, Mircea Nedelciu m-a întrebat: «Nu vrei să faci o expoziție la Cartea Românească ?» Și eu am zis: «Cum să nu ?» Cartea Românească era pe Berthelot – pe atunci Nuferilor. Deci am făcut expoziția. Stăteam în gazdă la Cornel Vladu, un prieten din armată, care nu mai trăiește. Cornel Vladu în proza lui Nedelciu e personajul la care am mers să dorm, unde am urcat cu liftul și când am coborât, aveam impresia că tot cobor și nu se mai termină coborâșul. Atunci, când am făcut expoziția, Mircea mi-a zis: «Muri, nu-mi scrii întâmplarea aceea cu Nichita ? – că n-o mai am în minte.» M-am dus la Cornel pe la ora șase și m-am apucat și-am scris vreo treizeci de pagini, care au rămas la Nedelciu – sau mi le-a returnat ?... Nu mai știu exact... Asta e, nu mai știu exact... Dar am scris de pe la șase cam până la două noaptea – treizeci și ceva de pagini – toată întâmplarea povestită de mine. Și i-am dat lui Nedelciu ce am scris. El a rescris întâmplarea, nu mi-a dat să o citesc, și a



Vasile Mureșan Murivale fotografiat de Florin Iaru

prezentat-o la Cenaclul Junimea. Într-o dimineață, cam pe 5 decembrie 1989, pe Magheru, mă întâlnesc cu prozatorul – jurnalistul de mai târziu – Lucian Branea, care a lucrat la Europa Liberă. Zice: «Muri, unde ai fost aseară, că a citit Nedelciu proza aia cu tine.» M-am despărțit de Lucian Branea și mă întâlnesc cu criticul literar Ovidiu Crohmălniceanu, pe care îl cunoșteam deoarece frecventam Cenaclul Junimea. Și îl opresc așa, ca un băiat care vrea să-i spună ceva, și-i zic: «Bună ziua, eu sunt personajul Murivale din proza citită de Nedelciu aseară.» S-a uitat așa un pic mirat la mine și-a plecat. Mă ținea minte de la cenaclul Junimea. Domnul Crohmălniceanu tocmai mergea la Cartea Românească – avea o problemă acolo. Se întâlnește acolo cu Mircea Nedelciu și-i zice:

«Mircea, tu știi cu cine m-am întâlnit astăzi ?»

«Nu, domnule profesor.»

«M-am întâlnit cu personajul Murivale.»

A rămas *bouche bée* Mircea – să te întâlnești cu personajul Murivale din proza pe care el a citit-o cu o seară înainte !

La apariția cărții în 1989, Nicolae Manolescu a scris un text în care aproape o palmă era despre personajul Murivale. Înainte să apară cartea în '89, eu am citit proza – mi se pare că în manuscris. Personajul era viu, un personaj ca mercurul, mă mișcam – de aceea a și plăcut. Eu am fost de acord ca personajul chiar să-mi poarte numele. Când construiești un personaj, numele e important, totul se învârte în jurul lui și a numelui. Pe urmă a apărut cartea. A fost o carte citită. M-a sunat un prieten din Timișoara: «Muri, ai devenit peste noapte celebru în Timișoara !»

Mai târziu, într-o zi, Iulian Costache – în prezent critic și istoric literar – mi-a zis: «Muri, uite, Nicolae Manolescu prezintă studenților cartea lui Nedelciu – și chiar *Probleme cu identitatea*. Nu ești curios să vezi cum se dezvoltă în ochii istoricului literar de data asta ?» «O, cum să nu ?» Și m-am dus – pe la 8 și ceva eram la Universitate. Am intrat și eu în sala unde preda Nicolae Manolescu. Prima parte a cursului era despre literatura până în 1900. La partea a doua, după pauză, a intrat și Mircea Cărtărescu în sală. Eu când l-am văzut, mi-am acoperit fața ca nu cumva să mă recunoască – mă știa și mi-a fost teamă să nu mă deconspire. În partea a doua a cursului, Manolescu a vorbit despre personajul Murivale al lui Nedelciu. Lucrurile astea sunt relatate într-o carte de Ion Bogdan Lefter, spuse de Iulian Costache, care a fost părtaș și a venit la partea a doua a cursului când s-a prezentat proza lui Nedelciu. Manolescu l-a pus pe Murivale la nivelul personajului Ion al lui Rebreanu: Ion avea o țintă – să ajungă la pământul Anei – cum Murivale avea ca țintă să ajungă la înmormântarea poetului Nichita Stănescu. Și după ce se termină cursul, eu aveam cartea lui Nedelciu în mână și aveam acolo un spațiu în care puteam să scriu niște dedicații. Și i-am scris o dedicație lui Manolescu pe cartea lui Mircea Nedelciu. Iar Iulian Costache se duce și-i zice: «Dom' profesor, știți pe cine ați avut la curs ?» Eu mergeam spre ei. S-a uitat la mine că vin… Eu auzisem întrebarea, că eram la vreo trei metri. Manolescu s-a uitat așa cu ochii un pic mirați și zice: «Nu.» « L-ați avut la curs pe personajul Murivale din proza lui Nedelciu.» Manolescu a fost puțin mirat. Și eu zic: «Bună ziua, domnul profesor. Permiteți să vă dau o carte din partea personajului.» La care Manolescu zice: «Se pare că proza continuă, că intră și pe tărâmul istoriei și criticii literare.»

Ce ați simțit când v-ați regăsit în „Probleme cu identitatea" – cu nume cu tot ?

„Am fost ușor mirat de proză, pentru că la un moment dat s-au pus în gura mea niște cuvinte pe care eu nu le-aș fi putut spune, în fața miliției de exemplu. Dar am regăsit un personaj viu. Ăsta e rolul prozatorului – să facă proza să fie vie."

Murivale este un personaj de mare anvergură, deci greu – spre imposibil – de uitat. Vă mărturisesc că eu acum, aici în expoziția dumneavoastră, înconjurată fiind de tablourile dumneavoastră și perfect conștientă fiind că dumneavoastră sunteți pictorul Murivale, eu totuși îl văd în dumneavoastră pe Murivale – personajul lui Nedelciu. Nu reușesc deloc să îl despart pe pictorul Murivale din fața mea, de Murivale – personajul lui Nedelciu. Dumneavoastră ați reușit ?

„Cum să zic, personajul ăsta mult timp mi-a fost un fel de piatră de gât, în sensul că lumea știa personajul Murivale, iar eu între timp devenisem student, aveam și eu orgoliul meu, înaintam spre lumea profesionistă a artei – și în cartea aia eram un globe-trotter, un pictor amator care a venit la înmormântare la Nichita Stănescu. Sigur, în anii '90 am cumpărat la un moment dat o sută de cărți dintr-o librărie și o parte din ele le-am dus la Silica Popescu, care lucra în Hanu' cu Tei la o consignație – eu de acolo îmi câștigam pâinea în anii '90. Și Silica, cum vindea câte o lucrare bună, ca să-mi facă un pic de lobby (în termenii de azi), mai dădea câte o carte pe care eu aveam autograful meu acolo unde era textul despre mine. Și uite așa s-a dus vestea. Apoi sigur, el a devenit cunoscut. Ion Bogdan Lefter are fragmente în cursurile lui la Universitate, la fel Simona Popescu – mi-a zis: «Eu te predau studenților.» Iar Ion Rotaru în cartea lui de istoria literaturii scrie foarte frumos povestea personajului – spune că m-a văzut odată în Hanu' cu Tei, acolo unde vindeam eu pictura mea. Cu timpul – sigur că l-am uitat pe Murivale... Dar e bine când prezintă interes un personaj – sunt vreo 35 de ani de când a apărut cartea... Ce poveste !"

Ați avut șansa să-l întâlniți pe Mircea Nedelciu. Cum v-a rămas în amintire ?

„E bine că mi-am adus un pic aminte de Nedelciu. Parcă-l văd așa... Anul trecut când a fost o comemorare a lui la Muzeul Literaturii, am vorbit și eu și mi-am dat seama că am vocație de povestitor – lumea m-a ascultat. N-am mai spus povestea, am spus impresiile mele despre Nedelciu. Era un om generos, asta mi-a plăcut... Odată am fost la el, undeva sus în blocul de pe Dionisie Lupu. De sus, de la buza blocului, se vedea casa lui Adrian Păunescu. Și Nedelciu avea o coșmelie, să zic un fel de uscătorie din care își făcuse o... maison d'écrivain – de fapt era un locșor al lui unde scria. Pentru că a trăit epoca asta cu scrisul bătut la mașină. Cu Nedelciu au rămas foarte puține înregistrări. Prin '96-'97, cei de la Pro TV au făcut un filmuleț de câteva minute despre personajul Murivale. Săracul Nedelciu era în scaun rulant... Mai e o înregistrare care a fost pe TVR1, în care Mircea era foarte frumos, avea 47 de ani. Mircea a murit tânăr, la nici 50 de ani... Am fost la înmormântarea lui Nedelciu, la Biserica Sf. Vasile cel Mare de pe Calea Victoriei..."

Am văzut astăzi un grup de vizitatori tineri în expoziția dumneavoastră. Vă mai întreabă tinerii de azi de Murivale, personajul lui Nedelciu ?

„Sigur, tinerii de azi sunt învățați cu Facebook, cu You Tube... Cei care sunt la Facultatea de Litere îl știu pe Murivale, pentru că

(continuare în pag. 24

MURIVALE

(urmare din pagina 23)

li se vorbește la curs, el este și în cărțile de istoria literaturii – a lui Ion Rotaru, a lui Manolescu...”

***

Chiar că a avut dreptate Nicolae Manolescu când a spus: „Se pare că proza continuă”. Bâjbâi puțin pe străduțele din spatele bisericii Sf. Gheorghe, până ajung la fosta piață Decebal – transformată în parcare. Văd picturi peste tot și-mi zic – aici trebuie să fie. Vine și confirmarea imediat: nu-mi vine-a-mi crede ochilor pe cine văd – pictorul Murivale, în fața atelierului ! Îi spun că vreau să mai vorbim despre personajul Murivale al lui Mircea Nedelciu din *Probleme cu identitatea*. Dacă nici acum nu se miră, înseamnă că nu se miră de nimic niciodată. Nu se miră. Mă invită, cu un gest, să iau loc pe băncuță, la soare. *Nonșalant, tânărul Murivale, curajos, zâmbitor, dezinvolt* – așa e personajul lui Nedelciu. Mă concentrez să stau de vorbă cu pictorul Murivale – nu cu personajul din carte.

Domnule Murivale, personajul Murivale lasă totul baltă și cu orice risc, pleacă la înmormântarea lui Nichita Stănescu, fără un ban în buzunar, spunând: „io cobor la prima și mă duc la București să-l văd. Nu l-am văzut niciodată în viață, vă dați seama ?” Am înțeles că dumneavoastră ați făcut în viața reală, cam același lucru – un pic altfel, dar în esență același lucru. Ce însemna atunci, și ce înseamnă astăzi pentru dumneavoastră, poetul Nichita Stănescu ?

„Eu – de poezia lui Nichita Stănescu știu de când eram militar, din ’77. Aveam un prieten poet, Alexandru Cristian Miloș, care îl aprecia pe Nichita Stănescu. Țin minte când i-au apărut volumele *Operele imperfecte*, apoi mai târziu – *Noduri și semne*, ambele ilustrate de Sorin Dumitrescu. Poezia lui era comentată de lumea literară a Bistriței, era unul din poeții «vii» ai momentului. Sigur, cel mai vizibil era Adrian Păunescu. Se zice că Nichita a fost dus pe stadion și prezentat publicului, iar Nichita n-ar fi vrut. Asta mi-a spus-o Traian T. Coșovei. Nichita n-a apărut decât un singur minut. Era în epoca lui Ceaușescu dar încă nu era ascensiunea atât de mare a dictaturii – era prin anii ’81-’82 – dacă nu mă înșel – și chiar am văzut la televizor minutul acela cu Nichita Stănescu. A rămas pentru mine ca un poet extrem de inteligent, inventiv – asta era frumos la Nichita – jucăuș, ludic, se vedea că are o bogăție literară cultivată. Apoi, când a apărut *Antimetafizica* lui Aurelian Dumitrescu – în dialog cu Nichita, – am citit-o cu mare plăcere. Cu Miloș citeam. Îmi plăceau comentariile. Eu am aproape toate cărțile lui Nichita Stănescu. Dintr-odată am simțit un poet la care parcă nu mai puteai să ajungi.

Țin minte când poetul George Gavriluțiu mi-a spus: «Dacă te duci la București, aș vrea să-mi aduci niște manuscrise pe care să le publicăm în facsimil în revista *Izvoare*.» Acolo publicau tineri scriitori – Nicolae Avram, încă un scriitor foarte talentat – am uitat cum îl chema – parcă-l văd și acum, a murit tânăr, era prieten cu Nicolae Avram, erau la o casă de copii... Iar domnul Gavriluțiu mi-a fost și mie profesor. Mi-au dat manuscrise Ioan Alexandru, Dan Verona (lucra la Radio – cel care a scris *Îngerii chilugi*), cineva mi-a dat un manuscris de la Ana Blandiana – dar n-am contactat-o eu. Ioan Alexandru m-a invitat la el la masă într-o duminică, avea o familie frumoasă, cu cinci copii, o soție extraordinară, era un om foarte credincios. Propunerea mea era să îl contactez pe Nichita Stănescu. Dan Verona mi-a dat numărul lui de telefon și adresa. Era lângă Cișmigiu un restaurant, Cireșica. Peste drum era un spațiu unde acum e un magazin. Și acum când trec pe acolo și când văd... Era acolo o coloană de travertin și un telefon public, din ăla cu monedă de 25 de bani. L-am sunat pe Nichita, și Nichita mi-a răspuns. Am avut un dialog pe care eu l-am reprodus în varianta III a prozei *Probleme cu identitatea*, în care eu îi povesteam lui Nedelciu cum a fost întâmplarea. Eu am zis: «Domnul Nichita Stănescu ?» Și Nichita a zis: «Ultimul domn a fost Alexandru Ioan Cuza. Eu sunt Nichita.» Și atunci eu i-am zis «frate Nichita». Zice: «Spuneți – ce vreți ?» I-am zis – sunt cutare, și vreau un manuscris al unui poem, pentru niște copii de la casa de copii. Când a auzit de casa de copii – se spune că el iubea povestea asta a copiilor – zice: «Ai matale un creion să scrii ce-ți dictez acuma ?» Și eu... sigur că n-am avut – sau ... am avut ? – dar eu... Într-un fel, regret, că puteam să zic: da, am – și să fi scris pe zidul ăla și pe urmă să fi copiat eu mai târziu ce poem mi-ar fi spus Nichita. N-am fost inspirat, nu. Deci eu cu Nichita în viața mea nu m-am văzut niciodată ochi în ochi. O dată – dialog telefonic, și o dată el era dincolo de ușă dar i-am auzit vocea. Și mi-a zis: «Iartă-mă, nu te pot primi. Sunt un nefericit.» Așa mi-a zis – Sunt un nefericit. Eu nu l-am văzut, dar el m-a văzut prin ușă. Și atunci eu am stat pe scări – acolo la blocul din Amzei – și i-am scris o scrisoare și am pus-o pe sub ușă. Că la Nichita așa era – pe ușă era un fel de semn. Dar după 1990, o prietenă de-a mea, sculptorița Doina Lie – care era prietenă și cu Nichita și cu Dora – m-a dus la Dora, care a gătit ceva, am stat, am povestit, și abia atunci am văzut cum era casa lui Nichita cu Dora... De fapt cu Dora mă întâlnisem la înmormântarea lui Nichita, dar ea nu mă știa. Săraca de ea, era îndurerată, vai săraca Dora... Atâta mi-era de dragă Dora... Era de-o seamă cu mine, era din același an cu mine. Peste ani ne-am mai văzut, ne-am mai povestit... Știți, se spunea că Nichita îi dicta poeziile Dorei, și



Vasile Mureșan Murivale și Mircea Nedelciu

Dora scria. Dora era colegă de facultate cu Traian T. Coșovei. El s-a dus odată cu Dora la Nichita, și Nichita pe loc s-a îndrăgostit de Dora – dragoste las prima vedere. I-am făcut și ei niște portrete, acum mai în anii recenți, când am făcut expoziția la Muzeul Literaturii – Portrete de scriitori – vreo 900 de portrete. Ale lui Nichita erau câteva foarte bune. Le puteți vedea în pagina mea de Facebook, unde am portrete de scriitori.

Dar eu îl știam pe Nichita din povești. Știam o poveste foarte frumoasă pe care mi-a spus-o Traian Dorgoșan la Timișoara. Nichita a fost invitat odată la Timișoara de Anghel Dumbrăveanu și Petre Stoica. L-au pus pe unul care era iubitor de poezie și era șef la miliție, să trimită un milițian în gară să-l aștepte pe Nichita. Când a coborât Nichita din tren – ăștia erau undeva ascunși pe acolo – l-au pus pe milițian să meargă să-l abordeze pe Nichita: «Domnul Nichita Stănescu ?» «Da.» «Din momentul ăsta sunteți arestat și trebuie să vă duc la Comandament.» Săracul Nichita era paf, a rămas blocat. Și au ieșit toți de după stâlpii din gară unde se ascunseseră și au râs copios de farsa pe care i-au făcut-o lui Nichita. Pe șeful de la miliție îl chema Tamaș, și când i-a dat autograf pe carte, Nichita i-a scris «lui AresTamaș». Farsa asta mi-a fost tare dragă.

Eu l-am citit pe Nichita în tinerețe pentru că era apreciat de Luca Onul, Alexandru Cristian Miloș, Gavril Moldovan, Radu Săplăcan, Ion Moise, toți scriitorii bistrițeni îl apreciau pe Nichita. Pe urmă – eu îl admiram pe Sorin Dumitrescu ca artist vizual, și Nichita i-a prezentat o expoziție la Sala Dalles. Și lui Vasile Chinschi i-a prezentat Nichita Stănescu o expoziție – la Simeza.

Eu odată i-am scris o scrisoare lui Nichita Stănescu – că aveam adresa lui – ca să-l invit la Bistrița la Zilele Coșbuc. Un fel de invitație oficială. Dar nu a venit. Asta e o mărturie acum, din noianul ăsta de amintiri...

Când am aflat că a murit Nichita, am făcut o chetă de la prieteni, pentru că eu n-aveam servici. La vremea respectivă eu circulam prin țară cu nașu’ cu trenul – îi dădeai câțiva bani acolo, mărunți, câți aveai tu. Nu știu dacă se mai practică obiceiul ăsta acum, pentru că de la moartea mamei mele, nu mai pot circula cu trenul – nu mai pot... Îmi creează o stare de depresie și mi-e teamă de depresie. Depresia e o boală foarte grea. Iar povestea cu venirea mea de la Timișoara la înmormântarea lui Nichita Stănescu e lungă și mă emoționează... Mircea Nedelciu a luat elemente din povestea mea reală. Eu doar am povestit întâmplările mele. Poate că povestea mea creează emoție. Dar la el e o construcție literară. Cartea lui Nedelciu a apărut și în Franța.

Din când în când mai citesc Nichita Stănescu. I-am citit tot ce a scris. Chiar recent Bogdan Crețu de la Iași a scos un volum cu toată opera integrală a lui Nichita Stănescu. L-am găsit într-un magazin Carrefour și l-am «arestat», ca să-l am și post mortem – acolo sunt și poezii postume. L-am cunoscut și pe Alexandru Condeescu, care a scos primele două volume cu opera lui Nichita Stănescu și prima carte pe care el a dat autograf a fost a mea. L-am ajutat la descărcatul cărților la Cartea Românească – duceam pachetele de cărți la Florin Iaru, care lucra la demisol – și am zis: „Aș vrea și eu o carte”. Și mi-a dat un autograf pa carte – o am și acum. Odată a venit la mine și fiica lui, Ada Condeescu – după ce a făcut filmul «Eu când vreau să fluier, fluier» – și i-am oferit un peisaj foarte frumos, o lucrare mai mică. A venit cu mama sa, Ofelia Creția (ea poartă numele lui Petru Creția), și le-am făcut poze cu Dumnezeu – am eu un proiect...

Acolo, la Cartea Românească, am avut eu expoziția de pictură. Acolo l-am cunoscut pe Mircea Cărtărescu și am cunoscut foarte multă lume din mediul literar, pentru că aici se întâlneau la o cafea (băutura era pe ascunse). Apoi eu am mai făcut o expoziție la Teatrul Mic, acceptată de Dinu Săraru. Apoi a urmat expoziția de la Ateneul Român, unde am vândut câteva lucrări. Apoi au fost ani de zile – opt ani – în care am dat admitere la Institutul Nicolae Grigorescu. Am făcut șase ani de pictură la Academia Luceafărul cu pictorul Teodor Moraru.

Dar n-am mai citit de mult Nichita. E foarte interesant, au trecut 40 și ceva de ani de la moartea lui Nichita și el n-a fost uitat. Alții au fost uitați – mulți. Și Adrian Păunescu intră așa, într-un ușor con de umbră. Pentru că literatura e vie, ea nu stă pe loc. Uite de exemplu cartea lui Adrian Păunescu *Istoria unei secunde* – mi s-a părut o carte fabuloasă la vremea respectivă. Luca Onul îmi recomanda cărți. Mi-a zis: «Ia citește tu cartea asta». În biblioteca mea am foarte multe volume de artă, dar și foarte multă literatură – și proză, dar eu sunt iubitor de poezie. Și Nichita – întotdeauna.”

Ce scenă e aceea în carte, când Murivale – soldatul Mureșan Vasile – oprit de patrula garnizoanei și găsit fără acte, recită, pe viscol, lângă statuia lui Eminescu din fața Ateneului, poezia lui Nichita Stănescu „Poetul ca și soldatul”, ca să-i dea drumul să meargă la înmormântarea lui Nichita ! Dumneavoastră, domnule Murivale, știți pe de rost poezia „Poetul ca și soldatul” ?

„Nu, n-o știu pe de rost. Știu poezia, dar nu pe de rost. Dar știu pe de rost o poezie din *Noduri și semne* ! Se numește *Nod 26: M-am însingurat/ pentru că am simțit că tu nu mă mai iubești,–/ lacrima mamei mele de gheață era,–/ stăteam și rânjeam și o rugam să plângă,/ dar iarnă se făcuse în munți./ M-am dat de mâncare lupilor, dar lupii erau friguroși și bolânzi./ Mâncați-mă, am strigat la ei, am strigat !/ Noi nu, mi-au răspuns,/ noi nu mâncăm om înghețat !* Poemul ăsta, odată în tinerețea mea mi l-am rostit mie într-o seară când eram foarte trist. Mergeam pe bulevardul ăla din Bistrița de la Tribunal încolo în sus spre Bârgae – cum se zice... Și lângă o cofetărie, mi l-am recitat mie poemul ăsta care era atât de trist, e un poem tulburător, sfâșietor, și mi l-am rostit mie... Și la un moment dat parcă am simțit o bătaie pe umăr ca și cum ar zice: «Bravo băiete, tu l-ai scris ?» Și părea vocea lui Nichita – eu care deja îi știam vocea lui. El are undeva acolo *Căutarea tonului* – în poezia lui. Știți, sunt momente când, spuse lucrurile, au o rezonanță în tine încât se redimensionează și creează o emoție puternică. Atunci, țin minte, am fost foarte emoționat. De fapt era emoția mea bătaia aia pe umăr.”

Am plecat făr-un cuvânt... Cu un sentiment ciudat că în urma mea, pe băncuță, au rămas Nedelciu și Nichita, cu Murivale... Murivale – pictorul, sau Murivale – personajul ? Dar mai contează ? Mâine am să pășesc cu grijă printre oameni înghețați și-am să îngheț și eu – ca să nu mă mănânce lupii. Însă am învățat ceva de la fratele Murivale: să văd tablourile-n versuri și să citesc poeziile-n culori. Și dacă am să mă încurc, mă duc la expoziție, sau pe băncuță, să vorbim !

Ordinul „Steaua României” conferit în 1878 unui fost deputat din județul Vlașca



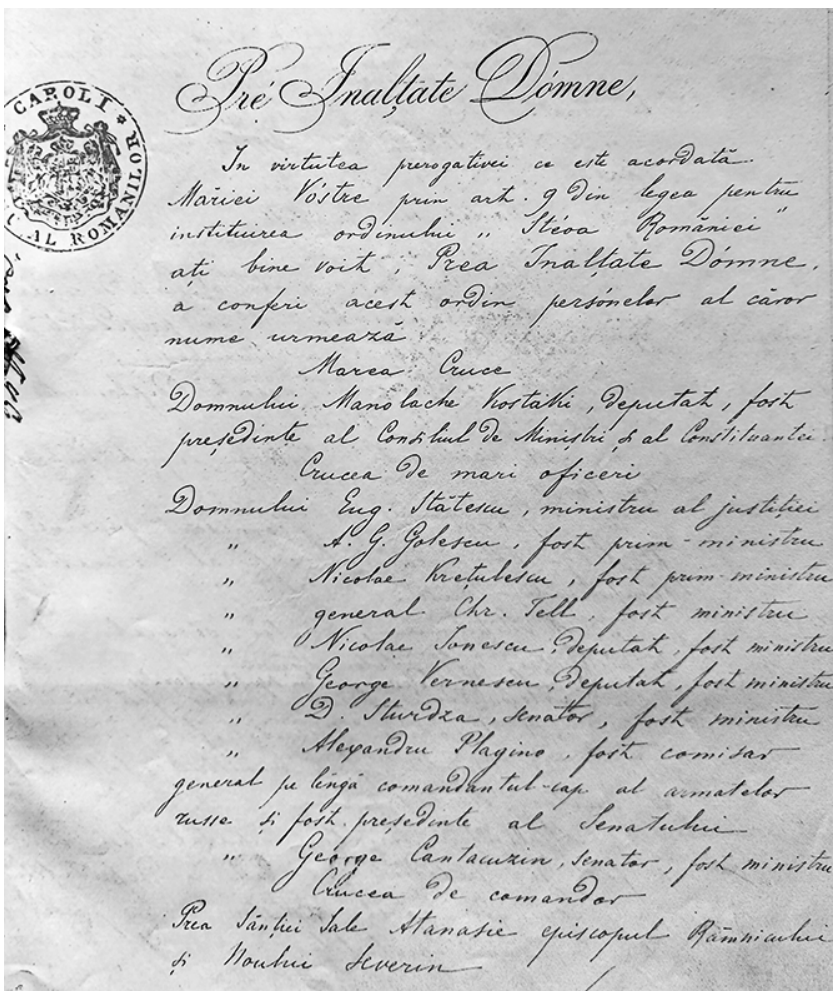
Laurențiu-Ștefan Szemkovics

Urmare a raportului lui M. Kogălniceanu, ministrul Afacerilor Străine, nr. 16.283 din 31 decembrie 1877, domnitorul Carol I a semnat în București, la 1 ianuarie 1878, decretul nr. 2, prin care îl numea pe Radu Trandafir, deputatul clasei sătenilor din județul Vlașca, în Adunarea ad-hoc, din 1857, membru al Ordinului „Steaua României” în gradul de Cavaler. Prin același decret, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 1 din 1 (13) ianuarie 1878, pp. 1-3, decorația a mai fost conferită și altor persoane atât în gradul amintit mai înainte, cât și în gradele de Mare Cruce, de Mare Ofițer, de Comandor și de Ofițer.

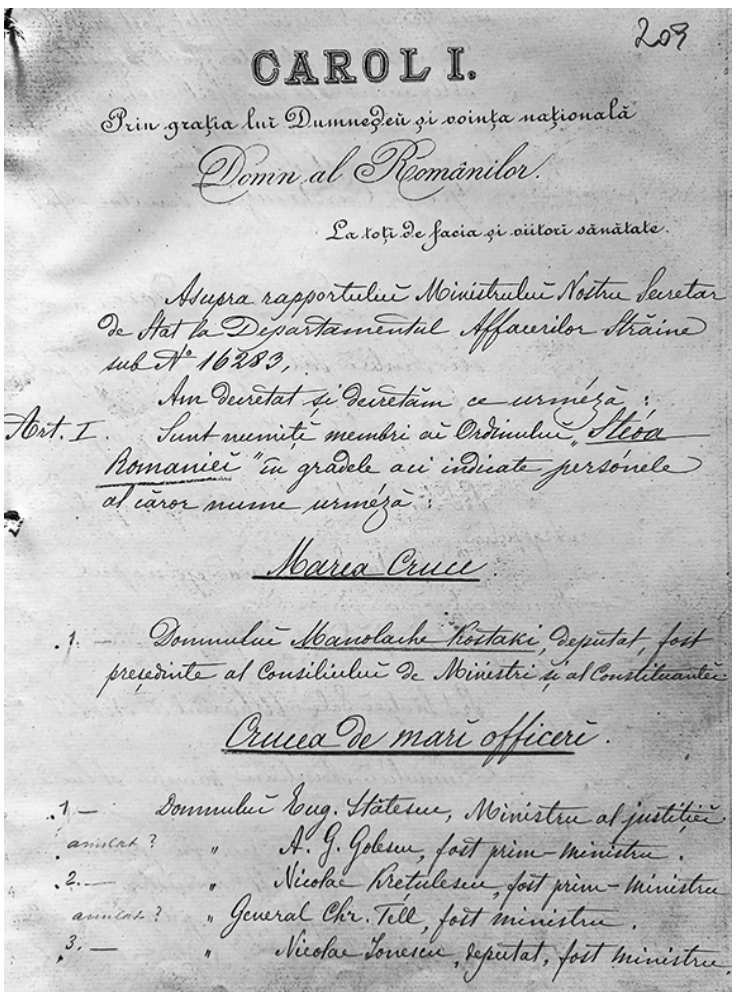
Raportul lui M. Kogălniceanu a fost autentificat cu sigiliul rotund (40 mm) al domnitorului Carol I, imprimat cu tuș roșu. În câmpul acestui sigiliu se află stema României de la 1872: scut, cu marginea de sus convexă, colțurile superioare retezate, concavități pe flancuri, talpa ascuțită, scartelat, cuprinzând în cartierul 1, o acvilă, redată din față, cu aripile deschise, orientate în jos și cu vârfurile acestora depărtate de corp, încoronată cu o coroană închisă, ținând în gheara dreaptă o spadă, în cea stângă un sceptru, însoțită, în cantonul dextru al șefului (treimea superioară a scutului), de un soare, în cartierul 2, un cap de bour, redat din față, cu o stea cu șase raze între coarne, însoțit, în cantonul senestru al șefului, de o semilună, în 3, un leu încoronat, stând cu picioarele posterioare pe o coroană antică cu cinci raze, cu labele anterioare îndreptate în față, în 4, doi delfini, cu corpurile sinuoase, cu cozile în sus și orientate puțin spre exterior, cu capetele în jos, afrontate la boturi. Peste tot, armele familiei de Hohenzollern: scut, cu marginea de sus ușor concavă, colțurile superioare retezate, concavități pe flancuri, talpa ascuțită, sfertuit, având în cartierele 1 și 4 argint (câmp liber), în 2 și 3 negru (linii verticale suprapuse peste linii orizontale). Sub scut sunt două arabescuri, redate sub forma a două vrejuri cu frunze de acant, iar de la punctul de acolare iese, în jos, o floare. Scutul este timbrat de o coroană domnească, terminată printr-un glob crucifer. Scutul exterior are ca suporți doi lei, afrontați, cu cozile trecute printre picioare, ridicate la spate, terminate cu smocuri, cu picioarele posterioare stând pe extremitățile vrejurilor de acant, cu câte o labă anterioară așezată pe colțurile și pe marginea de sus a scutului, iar cu celelalte, anterioare, pătrund cu ghearele puțin în scut, atingând cu vârfurile lor extremitățile liniei orizontale despărțitoare. Sub arabescuri este deviza „NIHIL SINE DEO” (NIMIC FĂRĂ DUMNEZEU), scrisă, cu litere majuscule, pe o eșarfă ondulată. Întreaga compoziție este inclusă într-un pavilion, căptușit în partea de jos cu hermină, ornat cu franjuri și ciucuri. Pavilionul este prins, în partea de sus, sub o coroană închisă, terminată, de asemenea, printr-un glob crucifer. În exergă, mărginită de un cerc liniar la exterior, legenda scrisă cu litere majuscule: * CAROL I * DOMNU AL ROMÂNILOR.

Prezentăm descrierea distincției onorifice, precum și reproducerile grafice care provin de la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe. Cancelaria Ordinelor*, dosar nr. 7/1878 (documentele și sigiliul) și de la colecționarul Nelu Aldea (decorația).

Pentru a răsplăti serviciile militare și civile aduse statului român, Carol I a instituit, la 10 mai 1877, Ordinul „Steaua României” (Legea nr. 1.108 din 10 mai 1877, publicată în „Monitorul Oficial” nr. 107 din 12 / 24 mai 1877, pp. 3159-3160). Conform *Regulamentului pentru aplicarea legii relative la instituirea Ordinului „Steaua României”* din 1878 (aflat, sub formă de copie, la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe. Cancelaria Ordinelor*, dosar nr. 642): „*Decorațiunea Steaua României este o cruce cu smalț albastru, înconjurată de raze, purtând coroana domnească. Centrul crucii este de smalț roșu, înconjurat cu ramuri de stejari verzi, având pe o parte vulturul cu deviza IN FIDE SALUS, iar pe cealaltă parte cifra domnitorului. Crucea, cu smalț albastru, este de argint pentru Cavaleri și de aur pentru Ofițeri, Comandori, Mari-Ofițeri și Mari-Cruci. Diametrul este de 40 milimetri pentru Cavaleri și Ofițeri și de 60 milimetri pentru Comandori și Mari-Ofițeri. Cavalerii poartă decorațiunea pe partea stângă a pieptului, atârnată de o cordea moarată roșie, cu marginile albastre-închise, fără rozetă... Pentru militari forma decorațiunii este tot ca cea pentru civili, cu diferența numai că fiecare clasă are pe decorațiune două spade încrucișate*”.



Raportul lui Mihail Kogălniceanu, Ministrul Afacerilor Străine nr. 16.283 din 31 decembrie 1877



Decretul regal nr. 2 din ianuarie 1878 (prima pagină)



Ordinul „Steaua României” în gradul de Cavaler, (avers și revers)



Sigiliul domnitorului Carol I care a autentificat raportul nr. 16.283 din 31 decembrie 1877

Exemple de bune practici în Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu”

Prof. Romica MARIN

Motto: *Faceți ceea ce puteți, cu ceea ce aveți, acolo unde vă aflați !* (Theodore Roosevelt)

Ca profesor de geografie am urmărit să transmit elevilor și cadrelor didactice mesaje care să-i determine să protejeze mediul înconjurător și acest lucru îl faci începând cu locul de muncă, locul unde ne desfășurăm activitatea și unde facem lucrurile să funcționeze, ne creăm un mediu ambiant plăcut, la fel ca și acasă.

Profesorul de geografie trebuie să nu se rezume niciodată numai la cabinetul de geografie și să continue ora pe teren, în natură, în orizontul apropiat – în curtea unității de învățământ, în vederea recunoașterii fenomenelor, proceselor naturale, problemelor de mediu sau problemele globale ale omenirii despre care se discută în clasă. Cel mai de ajutor ne este orizontul local deoarece de aici putem porni cu foarte multe explicații. Numai pornind de la ce se cunoaște – deci de la concret, la explicarea unor noțiuni noi – lucruri abstracte pentru mulți elevi, vom reuși să-i ajutăm pe copii să înțeleagă și să explice fenomenele și procesele naturale și mai târziu să găsească soluții pentru o dezvoltare durabilă a societății noastre.





Proiectul Educațional „Mai mult verde pentru sănătatea ta” l-am derulat inițial la Școala Cartojani începând cu anul 2009 și apoi din anul 2013 am început acest proiect împreună cu d-na Director Mihaela Enache în Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu” și echipa a tot crescut, tot mai mulți colegi s-au alăturat acestui proiect deoarece producea schimbări vizibile în jurul nostru, implicarea unui număr mare de cadre didactice și profesori, schimbări vizibile prin: plantare de copaci și flori ornamentale, amenajarea unor spații verzi în interiorul claselor, organizarea unor mese rotunde/dezbateri pe teme de mediu, reciclarea și refolosirea unor obiecte vechi, implicarea elevilor în activități directe de prezentare a unor lucrări în fața unei comisii și a altor elevi s.a.

Simpozionul este o parte a proiectului și s-a desfășurat în parteneriat cu: ISJ Giurgiu, CCD Giurgiu, Consiliul Local Bolintin Vale, Ocolul Silvic Bolintin Vale și Ghimpați, Agenția de Protecție a Mediului Giurgiu, alți parteneri locali în calitate de sponsori, diferiți în general de la an la an.

Proiectul Educațional „Mai mult verde pentru sănătatea ta” a urmărit de la început dezvoltarea durabilă și promovarea protecției mediului în liceu și școlile din apropiere și ulterior acesta a crescut repede datorită cadrelor didactice și partenerilor implicați, ajungând să depășească zona de nord a județului, dar și județele limitrofe și astfel, de la un proiect județean în 2014 ajunge în 2019 la nivel național.

Din cauza pandemiei, doi ani acesta nu se mai desfășoară și din 2023 am reluat tradiția !

Anul acesta a avut loc a IX-a ediție, pe data de 2 aprilie 2024, la care au participat cu lucrări profesori și elevi din 69 unități de învățământ din 12 județe.

Proiectul se derulează pe parcursul a 9 luni și dintre evenimentele cele mai importante se remarcă: Concursul „Să reciclăm ALTFEL” și Simpozionul „Mediul ambiant și dezvoltarea durabilă”. Acestea se regăsesc și în calendarul CAER, poziția 972/ 2024, Anexa nr. 3 la OMEN nr. 3468/29.01.2024, iar lucrările care au respectat regulamentul au fost publicate pe site-ul liceului într-o revistă electronică cu ISSN/ 3045-1906 ISSN-L 3045-1906. Lucrările se găsesc accesând linkul: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://liceubolintin.com/docs/simpozion/2024/Revista-mediul_ambiant_si_dezvoltarea_durabila_2024-ISSN.pdf.

Lucrările prezentate în cadrul Simpozionului din 2024 urmăresc să promoveze dezvoltarea durabilă și a unor exemple de bune practici din comunitățile urbane și rurale, dar și valorificarea unor soluții viabile găsite sau propuse de participanții la concursul „Să reciclăm ALTFEL” și/sau Simpozionul „Mediul ambiant și dezvoltarea durabilă”, să dea posibilitate cadrelor didactice din zona de nord a județului să participe direct la cele trei secțiuni individual sau cu elevi, dar și participarea elevilor și profesorilor din alte județe.

Simpozionul are trei secțiuni:

Secțiunea A – Să gândim global și să acționăm local / abordări interdisciplinare în scopul educației pentru dezvoltare durabilă;

Secțiunea B – expoziție cu lucrări practice, desene, colaje, postere și fotografii reprezentând mediul înconjurător;

Secțiunea C – proiecte, activități extrașcolare și exemple de bună practică derulate în școli, licee, grădinițe, universități, comunități.

Simpozionul s-a desfășurat, în general, în luna aprilie sau luna mai, cu prilejul unor zile internaționale legate de: Ziua Pământului,



Ziua Mediului, Ziua internațională a Diversității, Ziua Mondială a Sănătății, ***Ziua Internațională pentru Diversitate Biologică*** **s.a..**

Ziua Pământului marchează data când s-a născut mișcarea pentru protejarea mediului înconjurător. Această mișcare s-a născut în SUA într-o perioadă când au avut loc mai multe evenimente deosebite, printre care înăbușirea, prin folosirea armelor de foc, a revoltei unor studenți împotriva războiului din Cambodgia, „Masacrul din 4 mai”, apariția fibrelor optice, succesul melodiei „Bridge over Troubled Water”, ultimul album al formației Beatles, moartea lui Jimmy Hendrix, un accident în Carolina de Sud la centrala nucleară din Savannah River din apropierea orașului Aiken (eveniment nerecunoscut de autorități timp de 18 ani), poluarea foarte mare cu gaze și fum, considerată „semn al prosperității”. Despre mediul înconjurător a început să se vorbească din ce în ce mai des și în anul 1970 din inițiativa senatorului american Gaylord Nelson a fost fondată Ziua Pământului și a fost celebrată în primul an de circa 20 milioane de cetățeni americani, în marea lor majoritate tineri și foarte tineri. După două decenii, în anul 1990, peste 200 milioane de oameni din 141 de țări au transformat Ziua Pământului într-o manifestare de amploare în istoria omenirii. În anul 2009, ONU a declarat ziua de 22 aprilie ca sărbătoare oficială a planetei Pământ și expresie comună a dorinței tuturor de a construi o societate stabilă, pentru un viitor mai curat și mai verde.

De aici a pornit ideea cu „Mai mult verde pentru sănătatea ta !”

Anul acesta, a IX-a ediție a Simpozionului „Mediul ambiant și dezvoltarea durabilă” s-a desfășurat la Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu din Bolintin Vale și a avut drept motto „Să gândim global și să acționăm local !” – fiind coordonată de: prof. Marin Romica, dir. adj. Enache Mihaela, director Beldiman Iuliana, dir. adj. Dionysatos Mădălina, inspector Nichita Adrian, prof. Tudose Elena și prof. Grigore Andreea, membrii echipei fiind cadre didactice din liceu și școlile alăturate, dar și directori sau inspectori școlari din cadrul ISJ Giurgiu. Rezultatele au fost următoarele:

• Număr de participanți : cadre didactice: 140 – participare directă și indirectă la secțiunile A și C și 350 coordonatori lucrări/echipaje pentru secțiunea B.

• Număr de participanți: elevi:190 – participare directă; 600 – participare indirectă.

• Număr de participanți: echipaje 100 – participare directă; 199 – participare indirectă.

• Număr de școli, județe și instituții implicate (partenere/participante): 69 de unități de învățământ și instituții din 12 județe: Giurgiu, Argeș, București, Dâmbovița, Ilfov, Bacău, Suceava, Maramureș, Bistrița, Teleorman, Brașov și Vâlcea.

• Rezultate – Cantitative: 790 elevi implicați; 420 cadre didactice implicate.

• Calitative: Creșterea gradului de implicare a elevilor în proiecte și activități educative și formarea unei atitudini proactive în viața personală și în cea socială prin implicarea elevilor și cadrelor didactice în activități de protecția mediului înconjurător.

• Premii: Au fost acordate 52 de premii și mențiuni, respectând regulamentul de 25% din participanți/secțiune. Premiile s-au acordat pe echipe și individual, participare directă și indirectă, pentru Concursul „Să reciclăm ALTFEL”.

• Au fost încheiate mai multe parteneriate între liceu nostru și școlile și liceele participante, din mai multe județe, s-au purtat discuții pe marginea lucrărilor prezentate și lucrările susținute de cadre didactice în plen au avut un impact pozitiv asupra cadrelor didactice prezente care reprezentau ciclul primar, gimnazial și liceal.

• Au fost abordate teme diferite privind protecția mediului înconjurător, exemple de bune practici din comunitățile natale, dar și lucrări practice, expuse, din materiale reciclabile, refolosite, așa cum se vede în imagini au demonstrat creativitate și implicare.

Au participat la lucrările Simpozionului membrii echipei, cadre didactice din liceul nostru, dar și reprezentanți ai ISJ Giurgiu: prof. Gâină Florentina – Inspector Școlar General Adjunct; Inspector Școlar prof. Nichita Adrian, Inspector Școlar prof. Bogdan Ion; Inspector Școlar prof. Adriana Alexandrescu, reprezentant al Agenției de Mediu, reprezentanți ai comunității locale, Șef de Ocol inginer Militaru Ionuț, mai mulți directori, profesorii din cercul metodic socio-umane din zona de nord a județului, reprezentanți ai sponsorilor, s.a.

În deschidere, un grup de elevi din Școala Gimnazială Bolintin Vale, pregătiți de înv. Năstase Ștefania, au interpretat cântece populare despre natură. S-a continuat cu intervențiile partenerilor, coordonatorilor și sponsorilor, apoi s-au prezentat lucrările pe secțiuni și în final s-au tras concluzii și s-au făcut recomandări pentru sesiunile viitoare.

Echipa de organizare a asigurat buna desfășurare în derularea simpozionului, sarcinile au fost împărțite și fiecare a avut o anumită responsabilitate în proiect sau simpozion.

Pe această cale mulțumesc atât echipei de organizare, cât și cadrelor didactice și elevilor din liceu care au sprijinit buna desfășurare, cadrelor didactice, elevilor și invitaților care au alocat timp prețios pentru participarea directă la lucrările simpozionului.

Acest eveniment oferă posibilitatea elevilor și cadrelor didactic să prezinte diferite rezultate ale muncii lor, să promoveze exemple de bună practică, să cunoască modul de acțiune din alte unități școlare cu privire la proiecte ce privesc protejarea și conservarea mediului înconjurător în vederea unei dezvoltări durabile și să aplice în școală și comunitate ceea ce se potrivește. Deci „Să gândim global și să acționăm local !”.

„Natura nu ne cere să fim geniali, ajunge să fim raționali !” (Mariana Fulger)

Memoriale

Gelu BRÎNCOVEANU

Evenimente culturale desfășurate sub egida Muzeului județean „Teohari Antonescu" au adus în atenția publică artefacte de importanță locală și națională, adresate pasionaților de istoria contemporană a României. Organizate la propunerea secției de istorie memorială, activitățile au primit aprecieri pozitive în rândul participanților. Reușitele unora dintre manifestări s-au datorat parteneriatelor tradiționale dintre Muzeu și instituții educaționale și religioase din municipiul Giurgiu.



CAR 3 TVR

Aniversare „Tudor Vianu"

Manifestările dedicate împlinirii a șase decenii de la înființarea actualului Liceu „Tudor Vianu" din Giurgiu au constituit un bun prilej pentru Muzeu de a prezenta publicului cea mai recentă expoziție omagială dedicată memoriei savantului amintit, în deschiderea aniversării organizate de școală, în zilele de 25 și 26 martie 2024. Realizată pe panouri speciale, etalată în holul instituției, expoziția a reunit reproduceri ale unor imagini de epocă, reprezentative pentru familia și personalitatea lui Tudor Vianu. Prima zi a evenimentului a fost onorată de participarea lui Ștefan Vianu, nepot al savantului. Profesor la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu" din București, acesta a prezentat audienței (formată din cadre didactice, elevi, foști absolvenți, dar și reprezentanți ai municipalității), în cadrul unui program special, informații puțin cunoscute despre familia Vianu, dar și singura lui amintire referitoare la biblioteca valoroasă a bunicului său. Aflat pentru prima dată în reședința județului Giurgiu, Ștefan Vianu a vizionat clădirea care a aparținut cândva înaintașilor săi, imobil aflat acum într-o stare de conservare necorespunzătoare. Informații despre monumentul istoric denumit „Casa dr. Al. Vianu", situat pe strada Vasile Alecsandri, nr. 7, construit la sfârșitul secolului al XIX-lea, au fost oferite vizitatorului de către Emil Păunescu, cercetător al vieții și operei lui Tudor Vianu.

Publicații specializate

Expoziția inedită „Periodice culturale și științifice din România interbelică" a constituit punctul de maxim interes al participanților la evenimentul „Ziua Culturii naționale 2024", organizat de Muzeu, la sediul central, în data de 15 ianuarie 2024. Realizată de specialiști ai secției de istorie memorială, etalarea a cuprins grupaje tematice din domenii diverse. Presa culturală a fost evidențiată cu ediții din *Viața Românească* (1922-1924), *Cuget clar* (1937-1938), *Cele Trei Crișuri* (1925-1928), *Gândirea* (1937), *Boabe de grâu* (1934), *Revista Fundațiilor Regale* (1934-1938). Dintre publicațiile predominant literare expuse amintim revistele *Sburătorul* (1920-1921), *Sburătorul literar* (1920-1922) și *Jurnalul literar* (1939). Selecția de publicații științifice prezentate a cuprins periodice editate de instituții naționale de prim rang în domeniile: tehnică (*Buletinul Societății Politehnice*, anii 1920, 1928, 1930), geografie (*Buletinul Societății Regale de Geografie*, perioada 1935-1939), istorie (*Memoriile Secțiunii istorice*, Academia Română, anii: 1929, 1931, 1937, 1939), literatură (*Memoriile Secțiunii literare*, Academia Română, 1927). Dintre exponatele cu atribute bibliofile prezente în vitrine, au atras atenția în mod deosebit coligate și publicații ce poartă însemne de proprietate ale Ateneului Român „Nicolae Bălănescu", provenite din prețioasa bibliotecă „pierdută" a celei mai importante (cândva) filiale a Ateneului Român.

Istorie recentă

Carul 3 al Televiziunii Române, care a transmis în direct de la București, din zona fostului Comitet Central al Partidului Comunist Român, în timpul momentelor istorice din decembrie 1989, a fost expus în fața Muzeului județean „Teohari Antonescu", unde a putut fi vizitat timp de o lună, începând cu data de 21



Publicații

decembrie 2023. Preluat de Episcopia Giurgiului de la Societatea Română de Televiziune, acesta a fost amenajat ca spațiu expozițional. Prezentarea carului de reportaje a avut loc în cadrul unei activități culturale organizate de Muzeu și Episcopie, dedicată celor petrecute în România spre finalul anului 1989. Atmosfera perioadei evocate a fost redată și prin prezentarea unor echipamente militare originale, purtate de doi dintre muzeografii instituției gazdă, precum și a unui element vestimentar specific serviciilor secrete din acea epocă, purtat de managerul Muzeului. Dintre intervențiile participanților s-a remarcat cea susținută de istoricul Emil Păunescu.



Ștefan Vianu

Ştiri muzeale

Emil PĂUNESCU

Sub genericul „Clio rediviva", la 23 februarie a.c. Muzeul județean „Teohari Antonescu" a organizat, în sala de festivități a Casei Corpului Didactic, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar al județului Giurgiu, o dublă lansare de carte. Au participat profesori din aria curriculară „Om și societate", elevi membri ai cercurilor de istorie, specialiști de la Biroul județean al Arhivelor Naționale și de la Biblioteca județeană „I. A. Bassarabescu", invitați din partea administrației locale. Au fost prezentate lucrările ***Giurgiu de la Cetate la oraș (1830-1860)*** de Bogdan Mateescu și ***Istoria feribotului Giurgiu-Ruse (1941-1954)*** de Florentin Breazu. Cel dintâi autor, giurgiuvean de origine, este cercetător la Institutul de istorie „N. Iorga" și a pus în lumină, pe baza unor documente inedite și a unor metode noi, primele trei decenii din istoria orașului nostru românesc. Al doilea autor, muzeograful Florentin Breazu, a îmbunătățit și completat o cercetare mai veche, dublând-o cu o versiune în limba engleză (traducător Diana Ciontea) și aducând-o la o ținută europeană.

În ultimii doi ani, planul editorial al Muzeului, aprobat de Consiliul județean, a reintrat pe un făgaș ascendent, pornind de la contribuția cercetătorului moldovean Mihai Anatolii Ciobanu (***Giurgiu în cartografia istorică a marilor imperii. Epoca războaielor de la 1769 la 1854***) și de la noua serie a revistei „Clio" (aflată în pragul celui de-al șaptelea număr trimestrial). Toate lucrările se prezintă într-o ținută grafică de apreciat, cu o ilustrație bogată și o tehnoredactare fără de cusur.

Manifestarea a urmărit să aducă la cunoștința partenerilor din sistemul educațional și, prin intermediul mass-mediei, întregii comunități giurgiuvene realizarea unui salt remarcabil în evoluția istoriografiei locale, punct de pornire spre reducerea decalajului față de alte orașe și zone ale Câmpiei Române.

*

La 18 mai s-a desfășurat în județul nostru, pentru a XIX-a oară, evenimentul cultural „Noaptea Muzeelor". La sediul central al Muzeului giurgiuvean a fost etalată expoziția temporară „150 de ani de fotografie", alcătuită pe baza colecției familiei Dumitru din Capitală. Expoziția, care ocupă trei săli de la etajul clădirii și cuprinde circa 500 de aparate foto și 1000 de imagini istorice, va putea fi vizitată până la 20 iunie. Alături de expoziția permanentă de arheologie și istorie și de expoziția de pictură „Nostalgii" ea a constituit principalul punct de atracție pentru un public de toate vârstele. În fața instituției putea fi vizionată expoziția stradală „Giurgiu: trecutul la prezent. Atunci și acum", iar în Parcul Alei a avut loc un frumos spectacol, pregătit – ca și în alți ani – de CJCPCT și Centrul cultural „Ion Vinea". Separat, la secția de la Mănăstirea Comana, a putut fi vizitată expoziția temporară „Crucifixele apusene – un alt aspect al artei religioase". În cursul evenimentului a fost afișat un banner de protest, prin care o parte a personalului a aderat la poziția marilor muzee din România care și-au exprimat nemulțumirea pentru tratamentul aplicat de guvernanți.



Noaptea muzeelor 2024

În perioada imediat următoare, principala activitate pregătită de Muzeu, de conivență cu colegii de la Muzeul Regional de istorie din Ruse, este o nouă expoziție pe panouri stradale prin care se va omagia inaugurarea Podului Dunării și Prieteniei, petrecută în urmă cu 70 de ani (la 20 iunie 1954). O parte din personalul științific este deja angrenată în documentarea pentru un viitor proiect transfrontalier de amploare. Pe de altă parte, mai mulți muzeografi au în vedere finalizarea unor proiecte de cercetare individuale. În sfârșit, dincolo de posibila vară toridă și de campaniile electorale în desfășurare se pregătesc manifestările incluse în noua ediție a programului „Zilele Muzeului giurgiuvean".

Noaptea Muzeelor 2024 la Bolintin Vale

Noaptea Muzeelor este un eveniment cultural internațional, inițiat pe continentul european din anul 2005, care și-a propus să atragă către instituțiile de gen cât mai mulți vizitatori, din toate categoriile. Orașul Bolintin Vale, aflat în plină reconstrucție și revigorare a infrastructurii culturale, marchează doar două participări la acest eveniment de mare anvergură, cea de anul trecut și pe cea din acest an, din 18 mai 2024.

La Bolintin, avanpremiera Nopții Muzeelor 2024 a constituit-o vernisajul expoziției „Art-scriptum", desfășurat în data de 10 mai, cu o participare selectă, alcătuită din personalități ale culturii românești contemporane. Expoziția este elaborată pe baza unui concept original prin care se facilitează un dialog, o întrepătrundere spirituală, între pictura și grafica artistului plastic Tudor Meiloiu și cărțile cu autografele unor mari scriitori români din colecția bibliofilului Nicolae Scurtu.

După cuvântul întâmpinare adresat participanților de Daniel Trăistaru, primarul orașului Bolintin Vale, pe lângă cei doi contributori la realizarea expoziției, Tudor Meiloiu și Nicolae Scurtu, la vernisaj au ținut să-și exprime opiniile și alți apreciați oameni de cultură. Astfel, au luat cuvântul George Apostoiu și Florentin Popescu, Cetățeni de Onoare ai orașului Bolintin Vale, profesorii universitari Otilia Sârbu și Tudor Amza, scriitorii Dorel Vidrașcu, Geo Călugăru, Victor Gh. Stan, Vasile Răvescu și, nu în cele din urmă, istoricul de artă Liliana Popa, din cuvântul căreia spicuim câteva fraze:

„Într-o clădire datând din 1889, opera arhitectului francez J.E. Berthet, concepută cu trei verticale și o orizontală, cu fronton baroc, cu metope și triglife, cu bosaje și coloane, s-a deschis azi, 10 mai 2024, o expoziție în care coexistă pictura și grafica lui Tudor Meiloiu și una de carte bibliofilă, cărți ale scriitorilor români cu autograf... Expoziția artistului vizual Tudor Meiloiu este una a păsărilor de el alese, a păsărilor fantastice. Păunul, considerat o pasăre a paradisului este reprezentat în diverse ipostaze, folosind tehnici multiple. Există o geometrizare a portretizării păunului și a bufniței, cea de a doua pasăre aleasă de artist, cea coborâtă din mitologia greacă, bufnița, cea care stătea pe umărul drept al zeiței Palace Atena, simbol al inteligenței... Dialogul său plastic este un spectacol al frumosului, dar nu căutat neapărat. Unele lucrări par reveniri repetate, dar sunt propriile-i reevaluări."

Reușita vernisajului și aprecierea pozitivă de care s-a bucurat expoziția prefigurau cota de interes a publicului participant la Noaptea Muzeelor bolintineană.

Sub egida Centrului Cultural „Școala Veche", pentru Noaptea Muzeelor 2024 orașul Bolintin Vale oferea posibilitatea vizitării a trei expoziții, special concepute cu tematici diferite pentru a păstra treaz interesul publicului.

Așa cum am prezentat deja, Centrul Cultural „Școala Veche" găzduia expoziția „Art-scriptum", în care se găseau etalate arta plastică și arta scrisului la cele mai înalte niveluri, sinonime cu elitismul intelectual.

Apoi, în Salonul de evenimente al Bibliotecii Orășenești Bolintin Vale era organizată expoziția „Genealogica – neamuri bolintinene: familia Ceaușu-Olteanu", care poate fi plasată în sfera istoriei sociale. Expoziția prezintă momentele unei surprinzătoare aventuri onomastice, prin care porecla unui străin – Olteanu – se impune ca patronimic unei vechi și puternice familii bolintinene. „Genealogica" face parte dintr-un ambițios proiect, cu o vechime de două decenii, de afirmare a istoriei sociale, de aducere a oamenilor obișnuiți, a vieții de zi cu zi în prim-planul atenției. Expoziția prezintă povestea neamului bolintinean Ceaușu-Olteanu, însoțită de un arbore genealogic ce coboară tocmai în veacul al XVIII-lea – o performanță în cercetarea unui neam de țărani de la sud de Carpați – precum și de obiecte, scule, țesături utilizate sau manufacturate de membrii acestei familii. În deschiderea expoziției au luat cuvântul câteva persoane direct implicate: Constantina Ceaușu/Chiva, Bebe Ceaușu, Marin Ceaușu, Mirel Olteanu, Ștefan Crudu...

Reamintim faptul că Biblioteca Orășenească Bolintin Vale funcționează în clădirea monument istoric „Poșta Veche", o bijuterie arhitectonică construită în stil neo-românesc în anul 1906 după planurile arhitectului Alexandru Clavel.

Cel de-al treilea punct de interes oferit vizitatorilor de orașul Bolintin Vale în Noaptea Muzeelor 2024 a fost expoziția dedicată constructorilor bolintineni, denumită, cum altfel: „Zidar de Bolintin – meserie și măiestrie de-a lungul a două veacuri de istorie". Expresia „zidar de Bolintin" s-a născut în urma unor numeroase dovezi asupra priceperii în ale meseriei lăsate de meșterii constructori bolintineni. Expoziția pornește cu povestea constructorilor din vremea Regulamentului Organic al Țării Românești (1831-1858), când documentele de arhivă încep să menționeze tot mai des existența la Bolintin a meseriei de zidar și a altora în legătură cu meșteșugul construcțiilor: lemnar, dulgher, tâmplar, tinichigiu, geamgiu... Pe atunci, nu doar apropierea de București asigura constructorilor bolintineni necesarul front de lucru, ci mai cu seamă caracterul special al Bolintinului din Vale de localitate de moșneni, negustori și meseriași, care aveau nevoie să-și construiască și să-și repare stabilimentele comerciale și atelierele care se numărau deja cu sutele în secolul al XIX-lea.

Toate construcțiile importante ale Capitalei și din zona înconjurătoare poartă marca priceperii meșterilor bolintineni: Ateneul, Palatul CEC, Universitatea, Tribunalul, Banca Națională, Palatul Cotroceni, Palatul Regal, Arenele Romane, Biblioteca Centrală Universitară, Sala Palatului, Casa Poporului...

După al Doilea Război Mondial, meseria de constructor s-a extins la Bolintin. În țară au înălțat fabrici, combinate petro-chimice, hidrocentrale, blocuri, școli, spitale, sedii de instituții social-administrative și culturale etc. După anul 1970, un număr foarte mare de constructori din Bolintin și zona limitrofă acestuia au plecat în străinătate. Au lucrat pe șantierele ARCOM-ului deschise în Siria, Libia, Sudan, Irak, Germania, Franța, Israel, URSS, Italia etc. În aceste țări meșterii bolintineni construiau edificii cultural-sportive (teatre, cinematografe, campinguri universitare, stadioane, săli de sport, școli), obiective industrial-agrare și obiective cu caracter social, precum spitale, blocuri de locuințe etc.

Expoziția „Zidar de Bolintin – meserie și măiestrie de-a lungul a două veacuri de istorie" aduce în atenția publicului tot acest periplu constructiv, etalând figuri de meșteri, pornind de la impozanta figură a inginerului Atanasie Bolintineanu, scule, unelte, mașinării și informații despre realizările acestor oameni minunați.

Inițiativa unei expoziții dedicată constructorilor bolintineni aparține arhitectului George Mihali, cel care, împreună cu Asociația Proiect Urban au susținut punerea ei în practică. Ea este găzduită de clădirea Expo-Parc, o clădire nouă, modernă, realizată de primăria orașului Bolintin Vale și inaugurată chiar în ziua vernisajului expoziției în prezența primarului orașului Bolintin Vale, Daniel Trăistaru și a inițiatorului, arh. George Mihali.

Prin cele trei locații expoziționale, oferta culturală bolintineană pentru Noaptea Muzeelor 2024 s-a dovedit a fi generoasă dacă o comparăm chiar și cu localități mai mari, mai bogate și mai populate, ba chiar și cu multe dintre reședințele de județ. „Investiția" bolintineană a primit un răspuns pe măsură, publicul reacționând cu entuziasm și cu un aflux permanent de vizitatori. Astfel, Noaptea Muzeelor 2024 de la Bolintin Vale a înregistrat un număr de 1093 de vizitatori sosiți din cinci județe (Ilfov, Giurgiu, Constanța, Râmnicu Vâlcea, Dâmbovița) și 28 de localități (Bolintin Deal, Bolintin Vale, Bragadiru, Bucșani, București, Ciorogârla, Corbii Mari, Cosoba, Crevedia Mare, Crevedia Mică, Dârvari, Dealu, Domnești, Florești, Găiseni, Ghionea, Grădinari, Hobaia, Mihai Vodă, Năvodari, Ogrezeni, Palanca, Poenari, Râmnicu Vâlcea, Stoenești, Tântava, Trestieni, Ulmi).

Orașul Bolintin Vale mulțumește tuturor celor care l-au vizitat de Noaptea Muzeelor 2024, iar aprecierile favorabile oferă organizatorilor energia necesară pregătirii unor noi manifestări de înalt nivel, pe gustul tuturor generațiilor.

Mulțumiri speciale se cuvin adresate celor care s-au implicat și au muncit voluntar pentru reușita evenimentului: Mona Dobrișan, Steluța Nae, Adelina Enache, Gabriel Dragnea, Mihai Ghimpe, Alexandru Sorin Grigore, Nicolae Bojog.





Vizitatori ai expoziției Art-scriptum la Școala Veche



Noaptea Muzeelor la Bolintin

(continuare în pag. 29)

(urmare din pagina 28)



Imagine panoramică a expoziției Art-scriptum de la Școala Veche



Expoziția Genealogica, prilej de socializare



Vizitatori ai expoziției Genealogica



Vernisajul expoziției Zidar de Bolintin; în centrul imaginii: arhitect George Mihali și Daniel Trăistaru, primarul orașului Bolintin Vale



Vizitatori ai expoziției Zidar de Bolintin



Clădirea Expo-Parc



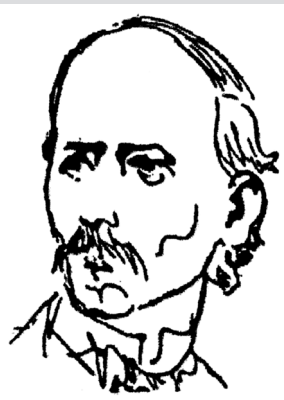
Imagine panoramică a expoziției Art-scriptum



Viitorul începe azi - cel mai tânăr vizitator



Vizitatori ai expoziției Genealogica



REGULAMENT
Concursul Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu”
Ediția a XXXIII-a,
octombrie 2024,
Bolintin Vale

Revista „Sud”, în parteneriat cu Filiala Poezie-București a Uniunii Scriitorilor din România, Centrul Cultural „Școala Veche” Bolintin Vale, Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și Editura Sud organizează, cu sprijinul Consiliului Local și al Primăriei orașului Bolintin Vale, ediția a XXXIII-a a Concursului Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu”, în luna octombrie 2024 în orașul Bolintin Vale, județul Giurgiu.

Concursul își propune sprijinirea creatorilor de literatură din România și diaspora, care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor și nu au debutat în volum până la data încheierii înscrierilor (31 august 2024).

Ediția 2024 a Concursului Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu” va avea două secțiuni: eseu și poezie.

SECȚIUNEA ESEU

Concurenții vor trimite un eseu inedit despre opera unui scriitor originar din sudul României pentru care se va acorda:

Premiul „Neagu Udroiu”

Textul trebuie redactat în Microsoft Word, de cel mult 12 pagini A4, cu literă Times New Roman de 12 (37.800 caractere fără spații).

SECȚIUNEA POEZIE

Concurenții vor trimite până la zece poezii inedite realizate în vers alb sau în vers clasic. Pentru această secțiune se vor acorda următoarele premii:

Marele Premiu „Dimitrie Bolintineanu”
Premiul „Nicolae Dan Fruntelată”
Premiul „Petre Ghelmez”
Premiul „Eugen Rotaru”

Lucrările vor fi trimise până la data de 31 august 2024 pe e-mail la adresa revistasud@yahoo.com, cu precizarea „pentru concurs”. Lucrările vor purta un motto și vor fi însoțite obligatoriu de un CV, o fotografie a autorului și un număr de telefon.

Din juriul condus de poetul, criticul și dramaturgul Horia Gârbea (președinte al Filialei Poezie-București a USR) vor face parte membri ai Uniunii Scriitorilor, personalități din instituții de învățământ superior și cultură, specialiști din instituțiile organizatoare.

Lucrările selecționate pentru concurs vor fi publicate într-un volum colectiv la Editura Sud, fiecare dintre autorii participanți la festivitatea de premiere urmând să primească câte două exemplare (gratuit).

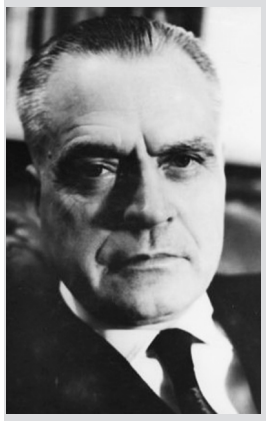
Câștigătorii vor fi anunțați până la data de 30 septembrie 2024 pentru a participa la festivitatea de premiere ce va avea loc în luna octombrie 2024 la Bolintin Vale.

Participarea câștigătorilor la festivitate este obligatorie, altfel premiile în bani ce urmau să revină absenților vor fi redistribuite sau anulate de către organizatori. De asemenea, obligativitatea participării la festivitatea de premiere se aplică și pentru primirea celor două exemplare gratuite din volumul colectiv și a diplomelor.

Cheltuielile de deplasare a concurenților la Bolintin Vale vor fi suportate personal.

Organizatorii vor asigura transportul juriului și laureaților de la București la Bolintin Vale și retur.

Relații la telefon:
0726179367 – Gabriel Dragnea – Redactor șef adjunct revista „Sud”



CONSILIUL JUDEȚEAN TELEORMAN CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE TELEORMAN
Festivalul Național de Poezie „Zaharia Stancu”
- ediția a XII-a, 3 octombrie 2024,
Alexandria -

Consiliul Județean Teleorman și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman, în parteneriat cu revistele: „Caligraf” (Alexandria), „Bucureștiul literar și artistic” (București), „Mozaicul” (Craiova), „Litere” (Târgoviște) și „Sud” (Bolintin Vale), organizează **Festivalul Național de Poezie „Zaharia Stancu”**, ediția a XII-a, ale cărui manifestări finale se vor desfășura, în ziua de 3 octombrie 2024, la Alexandria.

Festivalul își propune să readucă în atenție personalitatea și opera scriitorului ***Zaharia Stancu***, totodată să promoveze tineri poeți de talent, care nu au debutat în volum. În cadrul concursului de poezie, organizat cu acest prilej, se acordă următoarele premii:

- Premiul I și Premiul Revistei „Caligraf” (în valoare de 1100 lei);
- Premiul al II-lea și Premiul Revistei „Bucureștiul literar și artistic” (în valoare de 900 lei);
- Premiul al II-lea și Premiul Revistei „Mozaicul” (în valoare de 900 lei);
- Premiul al III-lea și Premiul Revistei „Litere” (în valoare de 600 lei);
- Premiul al III-lea și Premiul Revistei „Sud” (în valoare de 600 lei).

Juriul are latitudinea de a propune organizatorilor, în funcție de valoarea lucrărilor prezentate, să nu fie acordate unele dintre premii.

Grupajele de poezii premiate vor fi incluse într-un volum, ce va fi lansat în cadrul manifestărilor finale ale festivalului; de asemenea, vor fi publicate de revistele partenere.

Concurenții vor trimite un grupaj de 15 (cincisprezece) poezii ***pe suport de hârtie***, care pot avea în total 20 pagini, culese cu font 12 (Normal, Times New Roman, 1.5 Space), ***în câte 6 (șase) exemplare***, semnate cu un motto, același motto figurând și pe un plic însoțitor, în care va fi introdusă o fișă cu datele de identificare ale autorului: numele și prenumele, data și localitatea nașterii, adresa poștală, adresa de e-mail și numărul de telefon mobil, informații despre activitatea publicistică, precum și un CD cu textele trimise, inscripționat cu același motto.

Lucrările pentru concurs vor fi expediate, ***până la data de 1 august 2024***, pe adresa: ***Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman***, str. Ion Creangă, nr. 52-54, 140056 – mn. Alexandria, jud. Teleorman, cu mențiunea „Pentru concurs”.

Este obligatorie respectarea condiției ca participanții la concurs să nu fi publicat anterior un volum de versuri. Nu se admit în concurs texte transmise pe email. După finalizarea festivalului, grupajele de versuri prezentate în concurs nu se restituie.

Manifestările finale ale Festivalului Național de Poezie „Zaharia Stancu”, ediția a XII-a, se vor desfășura la Alexandria, ***în ziua de 3 octombrie 2024***, sub patronajul Consiliului Județean Teleorman, în colaborare cu Primăria Comunei Salcia și Biblioteca Județeană „Marin Preda” Teleorman.

Manifestările finale vor cuprinde: ***Simpozionul „Zaharia Stancu, poetul”***, prezentarea unui film documentar și a unui album foto-documentar despre scriitor, lansarea unei antologii și prezentarea unui recital din poezia lui Zaharia Stancu, decernarea premiilor festivalului, lansarea „Caietului premianților” și prezentarea unor cărți și reviste.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 0347-804.482 sau la sediul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman, din Alexandria, str. Ion Creangă, nr. 52-54.

MANAGER,
Ciprian Agapie

Știri de-acum un veac...

Manifestația culturală de la Bolintinul din Vale

În ziua de 24 ianuarie [1928] a avut loc în centrul Bolintin o impresionantă manifestație culturală, la care au fost părtași peste o mie de săteni în frunte cu preoții și învățătorii din întreaga plasă. Prefectul județului Ilfov, d. Ion Ghiață, a prezidat adunarea, însoțit de d-nii: Mihail Berceanu, deputat, G. N. Costescu, insp. general școlar, Leontin Iliescu, ziarist, Gh. Cherciu, insp. școlar, G. Lungulescu, ziarist, G. Leonte, Pr. Gh. Petrescu, Pr. Gh. Scărlătescu, Toma Dobrescu, deputat, I. Bilciurescu, ziarist, Petre D. Ghiață, profesor, N. S. Tănăsescu și col. D. Chitescu-Raniță, consilieri județeni și Paul Bălănescu.

D. Prefect a explicat sătenilor rostul acestor adunări în care se cercetează nevoile culturale ale poporului. D-sa a expus programul activității ce urmărește să desfășure în tot județul, cu concursul preoțimii, învățătorimii și a tuturor intelectualilor ilfoveni.

D. Mihail Berceanu felicită pe d. prefect pentru inițiativa luată și explică celor prezenți – cu pilde minunate – rostul bunătății și al iubirii ca mijloace supreme de armonie socială și acțiune temeinică.

D. G. Lungulescu vorbește despre trecutul neamului, de dragostea de pământ și țară a strămoșilor, evidențiind apoi rolul pe care clasele boerești și țărănești le-au jucat rând pe rând în desvoltarea tendințelor de închegare și afirmare a românismului.

D. St. Bradișteanu, cu mult tâlc, arată nevoia întăririi lăuntrice spre a preîntâmpina dușmăniile care ne pândesc la granițe.

D. G. N. Costescu, într-o concentrată cuvântare, evidențiază raportul între școală, biserică, mediul social, subliniind condițiunile activității extra-școlare.

D. Leontin Iliescu elogiază opera culturală a conducătorului județului Ilfov, pe care-l numește cel dintâiu „prefect cultural", urmând – în cuvinte bine alese și impresionante – ca pilda de la Ilfov să se generalizeze.

D. Gh. Cherciu amintește „ofensiva economică" a lui Spiru Haret, continuată sub alt aspect de „ofensiva culturală" a d-lui dr. Angelescu.

D. G. Leonte citește o spirituală epigramă.

D. Vasile Militaru recită câteva din minunatele sale fabule; Pr. Scurtescu, în numele preoțimii din plasa Bolintin, asigură pe cei prezenți de tot sprijinul; aceleași asigurări le dă și d. avocat Dan Sfetculescu în numele intelectualilor cari nu fac parte din cler și învățământ.

D. Petre I. Ghiață explică frământările și munca trudnică desfășurată de acei intelectuali umili ai satelor românești cari au pornit acum câțiva ani de zile acțiunea sub auspiciile așezământului „Școala Românească": roadele se văd acum, când avem prilejul să stabilim prin comparație limpezimea atmosferei sufletești a țărănimii ilfovene, care pe zi ce trece se lămurește tot mai vădit asupra problemelor politice și sociale.

D-sa închee: „pe piscul muntelui de idealism, închegat din avântul sufletelor noastre, prietenii noștri de azi, demnitari ai statului și fruntași străluciți ai presei vin să împlânte încă o faclă luminoasă, sortită să risipească negura de la sate".

După amiazi a avut loc concursuri de recitări, jocuri naționale și coruri între toate școalele primare din plasă.

D. prefect a împărțit premii participanților.

Serbarea s-a sfârșit într-o atmosferă de caldă înțelegere sufletească.

(*Viitorul*, 27 ianuarie 1928, p. 3)



Serbare la Monumentul Eroilor din Bolintin Vale

Reviste primite la redacție

Actualitatea literară, anul XIII, nr. 129, martie-aprilie 2024, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de AL LUGOJPRESS cu sprijinul sponsorilor și al SIP Timiș. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Scrisul românesc, anul XXII, nr. 4 (248), 2024; nr. 5 (249), 2024, revistă de cultură fondată la Craiova, publicată de Fundația-Revista *Scrisul Românesc*. Director Florea Firan.

Apostrof, anul XXXV, nr. 3 (406), 2024; nr. 4 (407), 2024 revistă finanțată cu sprijinul Ministerului Culturii, editor Uniunea Scriitorilor din România. Redactor șef Ion Vartic.

Mozaicul, anul XXVII, nr. 3 (305), 2024; nr. 4 (306), 2024, revistă de cultură editată de AIUS Printed. Director Nicolae Marinescu; Redactor șef Petrișor Militaru; Secretar de redacție Maria Dinu.

Caligraf, anul XXIV, nr. 3-4 (262-263), martie-aprilie 2024; nr. 5-6 (264-265), mai-iunie 2024, revistă de cultură, editor Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar de redacție Stan V. Cristea.

Litere, anul XXV, nr. 3 (288), martie 2024; nr. 4 (289), aprilie 2024; nr. 5 (290), mai 2024, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni editată cu sprijinul Consiliului Local Municipal și al Primăriei Municipiului Târgoviște. Redactor șef Mihai Stan; Secretar de redacție Mihail-Florin Stan.

Bucureștiul literar și artistic, anul XIV, nr. 5 (152), mai 2024. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la sediul redacției și de la Biblioteca orășenească.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (Str. Republicii, nr. 2, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

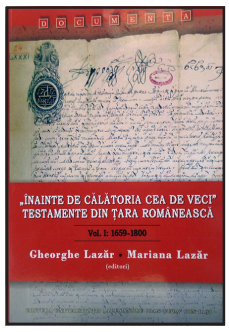
Biblioteca SUD-ului



Rodica Lăzărescu, ***Niculae Gheran în lumina corespondenței***, București, Editura Semne, 2024. *Spre deosebire de volumele de corespondență publicate la noi de-a lungul anilor, lucrarea de față și-a propus să iasă puțin din canoanele genului și să țină cont, în primul rând, de protagonist – „păgubașul" care s-a dovedit nu numai un desăvârșit istoric literar și editor (s-a autopăgubit de peste 50 de ani din viață dăruiți cu atâta generozitate „domnișorului Liviu" !), slujitor al adevărului în toată deplinătatea lui, susținut de documente și mărturii, ci și un excelent povestitor – din spița răspopitului din Humulești Neamțului, a unui Nastratin Hogea, a lui Păcală și (de ce nu ?) a lui Herșcu Rudel – întrupat din plămada multietnicului Obor în care s-a născut și a crescut.*



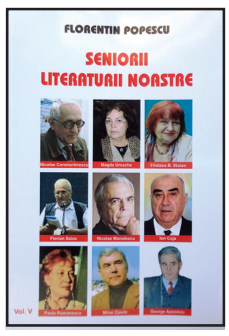
Romulus Cioflec, ***Sub soarele polar: impresii și peripeții din voiajul unor salvați de la naufragiu de spărgătorul Krasin***, ed. îngrijită de Gabriela Corodeanu și Luminița Cornea, București, Editura Eikon, 2024. *„Vocația de scriitor modern a lui Romulus Cioflec se dovedește a fi evidentă în volumul **Sub soarele polar**, lucrare de referință în opera sa. Volumul oferă cititorului o lectură plăcută, reconfortantă, calmă, o călătorie în compania unui scriitor care, aflat în «tovărășia cititorilor», n-a ținut să epateze sau să-l provoace pe lector la o aventură, ci a ținut să-l informeze, în același timp să-l învețe să privească lumea cu discreție și cu multă curiozitate."* (Luminița Cornea)



Gheorghe Lazăr, Mariana Lazăr, ***Înainte de călătoria cea de veci: testamente din Țara Românească***, vol. 1, Iași, Editura Universității „Al.I. Cuza", 2023. *Nu cu mult timp în urmă, cu ocazia publicării într-un volum aparte a testamentelor aparținând negustorilor și meșteșugarilor atestați documentar pe teritoriul Țării Românești în răstimpul cuprins între ultimul sfert al secolului al XVII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea, consideram că se impune cu necesitate publicarea „unui corpus testamentar, în care să se regăsească cele mai multe dintre diatele elaborate pe teritoriul românesc extracarpatic". În susținerea acestui deziderat invocam, înainte de orice, rezultatele remarcabile ale istoriografiei occidentale în ceea ce privește istoria socială și a mentalităților, urmare a „mobilizării" și valorificării de noi surse istorice...*



Florea Burtan, ***Ea nu știa că e cea mai frumoasă***, Apahida, Editura Neuma, 2024. *„Florea Burtan este, prin excelență, un poet al dragostei și al câmpiei, ambele purtătoare ale nemărginirii. El încearcă să cuprindă în cuvinte tocmai acest sentiment al confruntării cu necuprinsul... În acest nou volum iarna și frigul sînt o presimțire a sfîrșitului ce ne umbrește permanent bucuria de avieți, dar și acolo poate se află **un tărâm primitor, o adiere de vânt**. O speranță."* (Horia Gârbea)



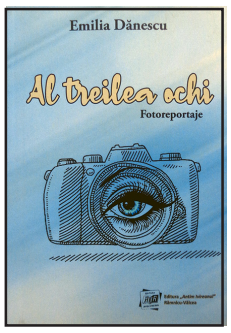
Florentin Popescu, ***Seniorii literaturii noastre: dialoguri culturale***, vol. 5, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2024. *Ajungând acum, cu acest al cincilea volum de convorbiri cu seniori ai literaturii noastre (poeți, prozatori, critici și istorici literari, editori) constat că, încet-încet se conturează tot mai exact un fel de istorie literară contemporană văzută dinlăuntrul ei, așa cum au trăit-o contemporanii mei prin prisma experiențelor proprii. Astfel ei contribuie și la alcătuirea unui portret panoramic al culturii noastre.*



Amita Bhose, ***Am fost acuzată pentru că am iubit România***, ed. îngrijită de Carmen Mușat-Coman, București, Editura Cununi de stele, 2021. *„Imaginea ei îmi este foarte vie în minte și în suflet. Dar de câte ori o evoc mi se strânge inima și nu pot evita un sentiment de vinovăție, nu pentru mine personal, ci pentru țara noastră pe care ea a iubit-o poate mai mult decât mulți români și a slujit-o cu inteligența și condeiul ei."* (Zoe Dumitrescu-Bușulenga)



Forumul național cultural „Brâncoveniana", coord. Valentina Vasile și George D. Piteș, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2023.



Emilia Dănescu, ***Al treilea ochi: fotoreportaje***, Râmnicu Vâlcea, Editura Antim Ivireanul, 2023.

Editura Sud din Bolintin Vale publică volume ale autorilor din sudul țării, care tratează despre arealul bolintinean ori subiectele din această zonă.

Consilier editorial: Gabriel Dragnea.
E-mail: editurasud@gmail.com
Telefon editură: 0726179367

2019
Alexandru Ghiță-Sașa, *Sonete lângă somnul tău... și alte stihuri*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Milica Dan, *Școală veche, școală nouă la Bolintin Vale*
Victoria Milescu, *Cronicile Sudului*
Gabriel Dragnea, *Altharul lui Cronos*
2020
Vasile Grigore, *Constantin Șt. Bolintineanu – Portretul unui ctitor*
Alexandru Cazacu, *O cameră single*
Vasile Grigore (coord.), Ștefan Crudu, Marian Grigore, *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*
Stanca Gianina Mehedințu, *Localitatea mea și obiceiurile ei. Auxiliar didactic*
Stanca Gianina Mehedințu, *Norme de ortografie și punctuație în limba română contemporană. Auxiliar didactic*
Niculae Stoica, *De la Miliție la Poliție*
Florică Dan, *Bea omule, răcoarea mea*
Corneliu C. Cristescu, *Poeziile inimii*
Corneliu State, *Viața, Credința, Familia*
2021
Constantin Colonaș, Florin Colonaș, *Omul cu ochi albaștri*
Gheorghița Ghiță, *Ghid orientativ – titularizare, definitivat, gradul II: educație fizică și sport – învățământ preuniversitar: teste rezolvate, sisteme de acționare, referate de specialitate*
Corneliu State, *Din arhivele unei școli*
Nicolae Dan Fruntelată, *Jurnal sudist*
Constantin Bărbuță, *Confesiuni din viață și de la catedră*
Titus Vîjeu, *Cărțile Sudului*
Nicolae Scurtu, *Cărți cu autografe în biblioteca lui Nichifor Crainic*
Florentin Popescu, *Autori și cărți din bibliotecile Sudului*
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 1
Luminița Cornea, *Virgil Cioflec – Contribuții biobibliografice*
2022
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 2
G. Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*
Vili Pârvănescu, *Hai Unirea ! Hai Petrolul ! Hai la fotbal Bolintin !*
Corneliu State, Elena State, *Neînfricații – călător prin țara mea*
Corneliu C. Cristescu, *Farmecul amintirilor – povestiri din Bolintin și Crevedia*
Caietele revistei Sud (nr. 6/2022)
Alexandra Firiță, *Rochia de hârtie*
Gabriel Dragnea, *Însemnări din Sud. Referințe lirice și ipostaze culturale*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Ruxandra Dragomir, *Rime pentru Garofița*
Titus Vîjeu, *Scrinul alb*
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 1, coord. monahia Benedicta Moldovan
2023
Niculae Stoica, *Dârvari – un vechi sat de pe Sabar*
Florentin Popescu, *Orizont literar bolintinean*
George Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*, ediția a II-a revizuită
Andreea Narcise Grigore, *Dinamica albiei râului Argeș și raportul cu factorul antropic în perimetrul Bolintin*
Gabriel Dragnea, *75 de ani de activitate a bibliotecii publice Bolintin Vale. Diversitate culturală între necesar și obligatoriu*
Luminița Cornea, *Preotul Ioan Graure, o viață sub sabie*
Titus Vîjeu, *Flashback*
Victoria Milescu, *Citind și scriind*
Caietele revistei Sud (nr. 7)
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 2, coord. monahia Benedicta Moldovan

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Ioana Ruxandra Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Colectiv de redacție: Alexandru Cazacu, Constanța Crudu, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Gianina Mehedințu, Mona Dobrișan
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 07266179367
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 15 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea.
Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.